

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 185 (XXIX) — Nr. 145

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 27 februarie 2017

SUMAR

	Pagina	Nr.		Pagina
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE			ORDONANȚE ȘI HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
Decizia nr. 678 din 17 noiembrie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 din Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995	2–4	17.	— Ordonanță de urgență privind unele măsuri în domeniul învățământului	41
Decizia nr. 63 din 8 februarie 2017 referitoare la cererile de soluționare a conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, precum și dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, cereri formulate de președintele Consiliului Superior al Magistraturii, respectiv de Președintele României	5–18	70.	— Hotărâre privind aprobarea obiectivelor etapei a XVIII-a 2017 a Programului de realizare a Sistemului național antigrindină și de creștere a precipitațiilor pe perioada 2010—2024	42–43
★		43.	ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
Opinie separată	19–24		— Ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale privind aprobarea cuantumului tarifelor pentru serviciile specifice care constituie venituri proprii ale direcțiilor pentru agricultură județene și a municipiului București	43–44
Decizia nr. 64 din 9 februarie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală	25–31	2.	ACTE ALE AUTORITĂȚII DE SUPRAVEGHERE FINANCIARĂ	
★			— Normă pentru modificarea și completarea Normei Autorității de Supraveghere Financiară nr. 14/2015 privind reglementările contabile conforme cu directivele europene aplicabile sistemului de pensii private	45–48
Opinie separată	32–39			
★				
Opinie separată	39–40			

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 678**

din 17 noiembrie 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 din Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Andreea Costin	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 din Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, excepție ridicată de Maria Maricica Chersa în Dosarul nr. 3.471/2/2015 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.717D/2015.

2. La termenul de judecată fixat în ședința publică din data de 22 septembrie 2016, în prezența reprezentantului părții Consiliului Național a Notarilor Publici din România, doamna consilier juridic Valentina-Carmen Dachin, cu delegație depusă la dosar, și cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu, având în vedere cererea formulată de autoarea excepției de neconstituționalitate de amânare a judecării cauzei în vederea angajării unui apărător, Curtea, în temeiul dispozițiilor art. 222 alin. (1) din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a amânat, prin încheiere, judecarea cauzei pentru data de 27 octombrie 2016. La acea dată au avut loc dezbaterile asupra cauzei în ședință publică în prezența reprezentantului autoarei excepției de neconstituționalitate, doamna avocat Liliana Maria Jurj, din Baroul Alba, cu delegație depusă la dosar, a reprezentantului părții Consiliului Național a Notarilor Publici din România, doamna consilier juridic Valentina-Carmen Dachin, cu delegație depusă la dosar, și cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ștefania Sofronea, și au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când, pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, Curtea, în conformitate cu prevederile art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, a amânat pronunțarea pentru data de 17 noiembrie 2016, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 20 octombrie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 3.471/2/2015, **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 din Legea notarilor publici și a activității**

notariale nr. 36/1995, excepție ridicată de Maria Maricica Chersa într-o cauză având ca obiect soluționarea recursului formulat împotriva unei hotărâri a Consiliului Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România prin care i-a fost respinsă contestația formulată împotriva unei hotărâri a Consiliului de disciplină prin care a fost sancționată disciplinar pentru încălcarea normelor de competență teritorială, respectiv pentru autentificarea unui act în afara circumscripției teritoriale a judecătoriei în care își desfășoară activitatea.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se susține, în esență, că prin dispozițiile legale criticate se îngreșește accesul persoanelor la serviciile notariale și se creează o discriminare între notarii care își desfășoară activitatea în municipiul București și care, potrivit dispozițiilor legale criticate, au competența de deplasare pe raza întregii circumscripții a Tribunalului București și ceilalți notari din teritoriu care sunt limitați să se deplaseze la autentificarea actelor notariale translativ de proprietate doar în raza circumscripției judecătoriei unde își au sediul. Contradicția vădită dintre dispozițiile privind competența teritorială a notarilor publici rezultă și din prevederile art. 15 din Legea nr. 36/1995 care dispun că notarii publici au competență generală cu anumite excepții stabilite de lege. Or, potrivit dispozițiilor art. 11 din aceeași lege, notarii publici sunt limitați a se deplasa doar în limita circumscripției judecătoriei unde își are sediul biroul notarial.

5. Astfel, un notar public poate întocmi și autentifica la sediul biroului un contract de vânzare-cumpărare, donație, întreținere, chiar dacă părțile sunt din București sau altă localitate din țară, singura condiție imperativă fiind ca aceștia să se prezinte personal la sediul biroului notarului respectiv.

6. Se mai susține că este necesară stabilirea competenței de deplasare a notarului public, dacă nu în circumscripția întregii curți de apel pe raza căreia se află sediul Camerei Notarilor Publici de care aceștia aparțin, măcar în circumscripția tribunalului în raza circumscripției căruia se află sediul biroului notarial, pentru a se înlătura o discriminare existentă în momentul de față, raportat la prevederile art. 11 alin. (2) din Legea nr. 36/1995.

7. **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal** apreciază că excepția de neconstituționalitate invocată este neîntemeiată. Faptul că o circumscripție teritorială este mai mare sau mai mică față de alta nu este de natură să creeze o discriminare între notarii publici care își desfășoară activitatea în cadrul acelor circumscripții, întrucât nu există o situație similară, pe de o parte, iar pe de altă parte, pentru că numărul de notari publici dintr-o circumscripție este stabilit având în vedere suprafața acesteia, dar și numărul de locuitori și specificul local. Limitarea la circumscripția teritorială a judecătoriei în care își desfășoară activitatea nu reprezintă o restrângere nejustificată, ci una justificată atât de

modul de organizare a serviciului public al justiției în teritoriu, cât și de necesitatea stabilirii unor reglementări privind competența activității notariale.

8. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

9. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate invocată este neîntemeiată. Norma legală supusă controlului de constituționalitate nu este de natură a crea o discriminare în rândul membrilor profesiei, scopul acesteia fiind stabilirea, cu claritate, a competenței teritoriale a notarilor publici și a organizării, din punct de vedere administrativ, a serviciului public prestat de aceștia.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse, susținerile părților prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă dispozițiile art. 11 din Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 444 din 18 iunie 2014, care au următorul cuprins:

— Art. 11: „(1) *Notarul public își desfășoară activitatea la sediul biroului notarial în care funcționează. Pentru îndeplinirea obligațiilor profesionale, notarul public se poate deplasa și în afara sediului biroului notarial, în limitele circumscripției teritoriale a judecătoriei în care își desfășoară activitatea.*

(2) *În cazul în care în circumscripția unei judecătorii funcționează mai multe birouri de notari publici, competența teritorială a fiecărui notar public se întinde pe tot cuprinsul acelei circumscripții. Competența teritorială a notarilor publici numiți în municipiul București se întinde pe tot cuprinsul circumscripției Tribunalului București.*”

13. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate încalcă dispozițiile constituționale ale art. 16 privind egalitatea în drepturi, art. 21 privind accesul liber la justiție și art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că dispozițiile legale criticate stabilesc, ca regulă generală, faptul că notarul public își desfășoară activitatea la sediul biroului notarial în care funcționează, astfel cum rezultă și din dispozițiile art. 4 și 19 din Legea nr. 36/1995. Totodată, este reglementată, ca excepție, și posibilitatea notarului de a se deplasa în afara sediului biroului notarial pentru îndeplinirea obligațiilor profesionale, însă numai în limitele circumscripției teritoriale a judecătoriei în care își desfășoară activitatea. Așadar, din coroborarea dispozițiilor art. 11 cu cele ale art. 82 din Legea nr. 36/1995 rezultă că actele notariale se întocmesc la sediul biroului notarului public, în timpul programului de serviciu

cu publicul, iar un act notarial se poate îndeplini și în afara sediului biroului notarial, la cererea părții interesate, cu respectarea dispozițiilor legale privind competența (art. 82 din Legea nr. 36/1995). Prin urmare, beneficiarii actului notarial se pot adresa oricărui notar public, având în vedere că acesta are, în principiu, competența generală de a îndeplini orice act notarial, cu excepția acelor pentru care există o competență generală/teritorială exclusivă, astfel cum este stabilită potrivit art. 15 din Legea nr. 36/1995.

15. În continuare, Curtea observă că dispoziția legală criticată mai stabilește că, în situația notarilor publici numiți în municipiul București, competența teritorială a acestora se întinde pe tot cuprinsul circumscripției Tribunalului București. În acest sens dispozițiile art. 11 alin. (2) din Legea nr. 36/1995 conțin prevederi speciale privind notarii publici care au sediul în raza municipiului București, extinzând competența acestora pe tot cuprinsul municipiului București, prin derogare de la regula specială în materie, stabilită de alin. (1) al aceluiași articol.

16. Față de această reglementare, autoarea excepției de neconstituționalitate susține că prin dispozițiile legale criticate se creează o discriminare între notarii publici care își desfășoară activitatea în teritoriu și notarii publici care își desfășoară activitatea în municipiul București și, totodată, îngreună accesul la serviciile notariale.

17. Raportat la această critică, Curtea reține, în primul rând, că activitatea notarială reprezintă un serviciu de interes public care are statutul unei funcții autonome [art. 3 alin. (1) din Legea nr. 36/1995]. Calitatea de notar public se dobândește de către persoanele care îndeplinesc exigențele profesionale și condițiile prevăzute cumulativ de lege, după parcurgerea unei proceduri stabilite de lege și de regulamentele adoptate în executarea legii. Numirea în funcție a notarului public se realizează prin ordin al ministrului justiției în care se menționează circumscripția judecătoriei și localitatea în care își va desfășura activitatea (art. 35 din Legea nr. 36/1995), într-un birou notarial organizat potrivit legii (art. 4 și art. 19), al cărui sediu poate fi schimbat, în condițiile legii, prin ordin al ministrului justiției (art. 20), iar actele pe care le întocmesc trebuie să fie în strictă conformitate cu legea. Îndeplinirea actelor notariale se constată prin încheiere care va cuprinde, printre altele, sediul biroului notarial, locul unde s-a îndeplinit actul notarial, în cazul îndeplinirii în afara sediului biroului notarial, precizându-se împrejurarea care justifică întocmirea înscrisului în acel loc [art. 83 lit. e)]. De asemenea, numirea în funcția de notar public se face în ordinea mediilor obținute și în limita locurilor vacante existente la nivelul Camerei Notarilor Publici la care candidatul și-a depus cerea de înscriere la examen sau concurs.

18. Așadar, având în vedere importanța activității notariale, legiuitorul a reglementat condițiile de exercitare a profesiei, cu respectarea unor reguli stricte, atât de organizare, cât și de competență, prin care să se asigure ocrotirea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, dispoziția legală criticată prevăzând tocmai o astfel de condiție de exercitare a profesiei de notar. O asemenea optică se datorează faptului că statul își realizează rolul și funcțiile la nivelul comunităților locale prin unități administrativ-teritoriale, expresie a organizării administrativ-teritoriale a statului român.

19. În acest sens, Curtea reține, din coroborarea dispozițiilor constituționale ale art. 3 alin. (3) cu ale art. 20 alin. (1) și (4) din Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 20 februarie 2007, că teritoriul României este organizat, din

punct de vedere administrativ-teritorial, în comune, orașe și județe, iar, în condițiile legii, unele orașe sunt declarate municipii, în cadrul cărora se pot crea subdiviziuni administrativ-teritoriale, a căror delimitare se face potrivit legii. Singurul municipiu organizat în subdiviziuni administrativ-teritoriale, numite sectoare, este municipiul București, care, potrivit art. 14 din Constituție, este și capitala țării. Față de un județ — unitate administrativ-teritorială, care este alcătuit din orașe și comune, municipiul București are o organizare distinctă, ocupând o poziție unică în organizarea administrativ-teritorială a țării. Crearea în cadrul său a unor subdiviziuni administrativ-teritoriale a avut drept scop asigurarea unei mai bune, eficiente și operative administrări a numeroaselor probleme economico-sociale ale sale.

20. Organizarea administrativ-teritorială premerge organizarea instanțelor judecătorești prin intermediul cărora statul își exercită funcția judiciară pe întreg teritoriul țării, pe întinderea căruia instanțele sunt repartizate astfel încât să se asigure accesul rezonabil la serviciile justiției, iar circumscripțiile acestora se stabilesc în așa fel încât să se realizeze o repartizare echitabilă a cauzelor pe instanțe judecătorești. Dacă în fiecare județ funcționează câte un tribunal, legea a prevăzut pentru municipiul București, datorită poziției sale unice, funcționarea Tribunalului București (art. 36 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005).

21. În continuare, Curtea observă că serviciile notariale au fost astfel organizate încât să funcționeze în paralel cu serviciile judiciare, numirea notarilor publici în teritoriu urmărind ca serviciile notariale să fie asigurate fiecărei comunități, sens în care legea a stabilit ca în circumscripția unei judecătorești să își exercite funcția cel puțin 2 notari publici (art. 21 din Legea nr. 35/1996). Tot astfel, în considerarea organizării administrativ-teritoriale a municipiului București, legiuitorul a stabilit că, în cazul notarilor publici numiți în municipiul București, competența teritorială a acestora se întinde pe tot cuprinsul circumscripției Tribunalului București, și nu la nivel de circumscripție de judecătore de sector.

22. Având în vedere cele arătate mai sus, Curtea nu poate reține încălcarea art. 16 din Constituție, dispozițiile

27. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Maria Maricica Chersa în Dosarul nr. 3.471/2015 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 11 din Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995 sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 17 noiembrie 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

constituționale referitoare la egalitate vizează egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea în favoarea acestora a unor drepturi și libertăți fundamentale, iar nu identitatea de tratament juridic asupra aplicării unor măsuri, atunci când acestea se justifică prin existența unui interes public. Criteriul teritorial are doar natura unei condiții legale pentru exercitarea unei profesii, aplicabilă, în mod egal, tuturor persoanelor aflate în situații identice, respectiv acelora care se încadrează în ipoteza prevăzută de norma juridică.

23. Dispozițiile legale referitoare la limitarea teritorială se aplică, în mod egal, tuturor celor care și-au exprimat opțiunea de ocupare a locurilor de notar public, în ordinea mediilor obținute pe locurile din cadrul Camerei Notarilor Publici în care s-au înscris la concurs, iar obiectivul urmărit de legiuitor este unul de interes general, și anume asigurarea accesului la serviciile notariale, prin furnizarea acestor servicii în toate zonele teritoriului național.

24. Referitor la invocarea în susținerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 21 din Constituție, Curtea observă că autoarea acesteia nu motivează în ce constă încălcarea prevederilor constituționale invocate.

25. Întrucât nu a fost constatată încălcarea vreunui drept sau libertăți fundamentale, Curtea nu poate reține incidența în cauză a dispozițiilor art. 53 din Constituție.

26. Referitor la invocarea direct în fața Curții a pretensei contrarietăți între textul legal criticat cu dispozițiile constituționale ale art. 41 privind dreptul la muncă, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1.313 din 4 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 12 din 6 ianuarie 2012), invocarea în susținerea excepției a unor dispoziții constituționale direct în fața Curții, și nu în fața instanței de judecată, contravine art. 10 alin. (2) și art. 29 alin. (1)—(4) din Legea nr. 47/1992, întrucât cadrul procesual specific excepției de neconstituționalitate rezultă din încheierea de sesizare și din motivarea scrisă a autorului, iar aceasta din urmă nu poate fi completată în fața Curții Constituționale cu elemente noi, ce nu au fost puse în discuția părților în fața instanței de judecată.

Magistrat-asistent,
Andreea Costin

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 63

din 8 februarie 2017

referitoare la cererile de soluționare a conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, precum și dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, cereri formulate de președintele Consiliului Superior al Magistraturii, respectiv de Președintele României

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Mihaela Senia Costinescu	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află examinarea cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, precum și dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, cerere formulată de președintele Consiliului Superior al Magistraturii. Sesizarea se întemeiază pe prevederile art. 146 lit. e) din Constituție și ale art. 11 alin. (1) pct. A lit. e), ale art. 34, 35 și 36 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale. Cererea a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 1.156 din 1 februarie 2017 și formează obiectul Dosarului nr. 349E/2017.

2. Președintele Curții Constituționale, în temeiul dispozițiilor art. 216 alin. (1) din Codul de procedură civilă, coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 47/1992, declară deschise lucrările ședinței de judecată.

3. La apelul nominal răspund părțile, pentru Consiliul Superior al Magistraturii, doamnele consilier Laura Cristina Carcia și Ana-Maria Coculescu, pentru Senatul României, domnul senator Șerban Nicolae, iar pentru Camera Deputaților, domnul deputat Eugen Nicolicea. Lipsește reprezentantul Guvernului, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

4. Președintele dispune a se face apelul și în Dosarul nr. 359E/2017, având ca obiect cererea formulată de Președintele României, prin care s-a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra existenței unui conflict juridic de natură constituțională dintre Guvern, pe de o parte, și Parlament și Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte. Sesizarea se întemeiază pe prevederile art. 146 lit. e) din Constituție și ale art. 11 alin. (1) pct. A lit. e), ale art. 34, 35 și 36 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale. Cererea a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 1.858 din 26 martie 2015.

5. La apelul nominal răspund părțile, pentru Consiliul Superior al Magistraturii, doamnele consilier Laura Cristina Carcia și Ana-Maria Coculescu, pentru Senatul României, domnul senator Șerban Nicolae, iar pentru Camera Deputaților, domnul deputat Eugen Nicolicea. Lipsește reprezentantul

Guvernului, față de care procedura de citare este legal îndeplinită. În sala de dezbateri este prezent și reprezentantul Președintelui României, autor al sesizării în Dosarul nr. 359E/2017, invitat în temeiul art. 52 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, consilierul prezidențial, doamna Simina Tănăsescu.

6. Curtea, având în vedere identitatea de obiect a cererilor formulate în dosarele sus-menționate, din oficiu, pune în discuție conexarea Dosarului nr. 359E/2017 la Dosarul nr. 349E/2017.

7. Părțile prezente sunt de acord cu conexarea dosarelor. Curtea, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea Dosarului nr. 359E/2017 la Dosarul nr. 349E/2017, care a fost primul înregistrat.

8. Președintele Curții Constituționale, în temeiul dispozițiilor art. 216 alin. (2) din Codul de procedură civilă, coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 47/1992, acordă cuvântul reprezentantelor Consiliului Superior al Magistraturii care solicită să se constate existența unor conflicte juridice de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, precum și dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, determinate de adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală. Independent de adoptarea de către Guvernul României a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 14/2017 privind abrogarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, conflictele juridice de natură constituțională ce fac obiectul sesizărilor Curții Constituționale s-au produs, astfel încât se solicită a fi constatate de către instanța de contencios constituțional.

9. În acest context, reprezentanta Consiliului Superior al Magistraturii arată că, deși în preambulul actului normativ urgența și situația extraordinară a cărei reglementare nu poate fi amânată au fost motivate prin invocarea necesității asigurării conformității dispozițiilor Codului penal și ale Codului de procedură penală cu unele decizii ale Curții Constituționale, modificările aduse prin acest act normativ analizat depășesc sfera modificărilor impuse de deciziile Curții Constituționale, așa cum s-a motivat pe larg în cuprinsul sesizării. În concret, prin adoptarea acestei ordonanțe de urgență, fără a fi îndeplinită cerința constituțională vizând existența unor „situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată”, Guvernul României a nesocotit cerințele impuse de art. 115 alin. (4) din Legea fundamentală, fiind de menționat, în acest sens, Decizia nr. 255 din 11 mai 2005, prin care s-a reținut că Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență dacă sunt

îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiții: existența unei situații extraordinare; reglementarea acesteia să nu poată fi amânată; urgența să fie motivată în cuprinsul ordonanței. Or, invocarea deciziilor nr. 405/2016, nr. 586/2016 și nr. 614/2016 ale Curții Constituționale nu justifică urgența, deoarece aceste decizii au caracter interpretativ, astfel că organele judiciare pot realiza transpunerea lor în mod direct în activitatea de judecată, fără a fi necesară o intervenție legislativă urgentă.

10. În ce privește necesitatea transpunerii Directivei 2016/343/UE, se arată că, potrivit art. 14 alin. (1) din această reglementare, statele membre trebuie să asigure intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prevederilor acesteia, până la 1 aprilie 2018. Modificarea cadrului legislativ în regim de urgență a realizat o gravă vătămare a intereselor legitime publice și a afectat echilibrul puterilor în stat, consacrat de art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală, deoarece nu s-a bazat pe rezultatul unor analize obiective care să identifice nevoia socială imperioasă pentru dezincriminarea unor infracțiuni. În materia legiferării, Parlamentul are plenitudine de competență, Guvernul dobândind această abilitare doar în condițiile restrictive prevăzute de Constituție: existența unei situații extraordinare și a urgenței reglementării, care în situația dedusă analizei nu au fost îndeplinite.

11. Pe de altă parte, raporturile constituționale dintre autoritățile publice se caracterizează prin implicări reciproce ale unora în sfera de activitate a celorlalte, implicări ce semnifică echilibru prin colaborare și control, prin intermediul unor mecanisme prevăzute tot de lege. Atributul Consiliului de a aviza actele normative, în temeiul art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, care prevede că „*Plenul Consiliului Superior al Magistraturii avizează proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești*”, este prevăzut de lege ca mecanism al realizării echilibrului puterilor în stat, care nu poate fi ignorat. Modalitatea în care Ministerul Justiției a înțeles să parcurgă procedura de avizare, adoptând actul în aceeași zi în care a solicitat avizul, denotă nesocotirea mecanismelor de realizare a echilibrului puterilor în stat.

12. Față de cele menționate, reprezentanta Consiliului Superior al Magistraturii solicită admiterea cererii și pronunțarea unei decizii prin care să se constate existența atât a conflictului juridic de natură constituțională între autoritatea executivă și autoritatea legiuitoare, cât și a conflictului juridic de natură constituțională între autoritatea executivă și autoritatea judecătorească, precum și dispunerea măsurilor pe care Curtea Constituțională le va socoti necesare și utile pentru restabilirea ordinii constituționale, care trebuie să existe între autoritățile statului.

13. În continuare, președintele Curții Constituționale dă cuvântul reprezentantului Președintelui României, autor al sesizării în Dosarul nr. 359E/2017, care face precizarea că aspectele înveredate instanței constituționale cu privire la conflictul juridic de natură constituțională între autoritatea executivă și autoritatea legiuitoare constituie critici formulate din perspectiva competenței autorității care a legiferat, iar nu critici de neconstituționalitate a actului normativ în sine. Astfel, Guvernul are competența plenară de reglementare secundară, inherentă activității executive. Legiferarea primară delegată se poate realiza doar în condițiile prevăzute de Constituție, în temeiul unei legi de abilitare adoptate de Parlament sau în temeiul art. 115 alin. (4) din Constituție, dacă există o situație extraordinară, a cărei reglementare nu poate fi amânată. Legiferarea delegată se realizează sub control parlamentar și este expresia unei competențe de atribuire, excepționale. Din

analiza modalității de adoptare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 nu rezultă respectarea dispozițiilor art. 115 alin. (4) din Constituție, întrucât Guvernul nu a justificat îndeplinirea cerințelor constituționale referitoare la competența sa de legiferare primară.

14. Reprezentantul Președintelui României susține că Curtea Constituțională trebuie să constate că a existat un conflict juridic între autoritatea executivă și autoritatea legiuitoare și să stabilească jaloanele în cadrul cărora Guvernul poate legifera, atâta timp cât persistă o stare de incertitudine cu privire la existența, pe viitor, a unor efecte juridice ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, aflată în procedură decizională parlamentară, alături de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017, act normativ abrogator, aflat de asemenea în procedura de aprobare a Parlamentului.

15. În ceea ce privește conflictul juridic de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, reprezentantul Președintelui României apreciază că, în stabilirea existenței conflictului, ceea ce prezintă relevanță juridică nu este analiza respectării procedurii legislative, ci cooperarea loială dintre autoritățile publice implicate în această procedură. Astfel, recurgerea la procedura avizării doar în mod formal nu dă posibilitatea decidentului care solicită avizul de a lua cunoștință de opinia celui căruia i s-a solicitat avizul, astfel că nu există un dialog real, o colaborare loială între autoritățile publice implicate în procedura elaborării unui act normativ. Prin urmare, și în acest caz a existat un conflict juridic întemeiat pe ignorarea principiului cooperării loiale care ar trebui să guverneze raporturile dintre autoritatea executivă și autoritatea judecătorească.

16. Președintele Curții Constituționale invită să ia cuvântul pe reprezentatul Camerei Deputaților, domnul deputat Eugen Nicolicea. În ceea ce privește pretinsul conflict juridic de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, acesta afirmă că nici legea, nici Constituția nu prevăd, în cadrul procedurii de legiferare, existența unui aviz conform, obligatoriu al Consiliului Superior al Magistraturii. Mai mult, prin Decizia Curții Constituționale nr. 3 din 15 ianuarie 2014, a cărei argumentație este aplicabilă întrutotul situației de față, instanța constituțională a stabilit sfera actelor normative care necesită avizarea Consiliului, extinderea competenței acestei autorități cu privire la actele de modificare a Codului penal sau a Codului de procedură penală fiind una arbitrară. Concluzia este că nu a existat niciun conflict juridic între cele două autorități publice sub aspectul respectării procedurii de elaborare și adoptare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017.

17. Referitor la pretinsul conflict de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul, pe de altă parte, reprezentatul Camerei Deputaților susține că acesta nu a existat, Guvernul îndeplinind o atribuție prevăzută expres de norma constituțională cuprinsă în art. 115 alin. (4). Arată, de asemenea, că argumentele privind neconstituționalitatea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 nu pot fi analizate în cadrul procedurii soluționării conflictului juridic de natură constituțională, incertitudinile invocate cu privire la efectele juridice ale actului normativ nu cad în competența de analiză a instanței constituționale, iar cooperarea loială între instituțiile statului nu înseamnă o conduită prietenoasă, ci, în primul rând, respectarea legilor și a competențelor fiecărei autorități.

18. În fine, președintele Curții Constituționale acordă cuvântul reprezentantului Senatului României, domnul senator Șerban Nicolae. Acesta susține că nu a existat niciun element care să determine existența unui conflict juridic de natură constituțională în care Parlamentul României să fie parte, motiv pentru care reprezentanții acestuia nu au sesizat instanța constituțională. De altfel, prin sesizările înregistrate pe rolul Curții se invocă un pretins conflict juridic pe calea unei excepții improprie de neconstituționalitate a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017. Opiniile sau avizele formulate în procedura de elaborare și adoptare a actelor normative, cu toate că pot avea o înrăurire importantă în această procedură, nu pot înfrânge competența autorității legiuitoare de a adopta actele normative. *Ad similibus*, sunt chiar deciziile Curții Constituționale, *recte* Decizia nr. 405/2016 prin care instanța constituțională a decis neconstituționalitatea dispozițiilor art. 297 alin. (1) din Codul penal într-o anumită interpretare, deși toate punctele de vedere ale autorităților abilitate de lege să formuleze opinii în procedura decizională desfășurată în fața Curții Constituționale au opinat în sensul constituționalității dispozițiilor legale criticate.

19. În realitate, scopul urmărit de autorii sesizărilor adresate Curții Constituționale în cauzele prezente este limitarea competențelor de legiferare ale Guvernului, care ar trebui să fie constrâns să adopte acte normative doar după consultarea obligatorie și prealabilă a altor instituții și după obținerea aprobării acestora cu privire la reglementările preconizate, fapt considerat de reprezentantul Senatului României ca fiind inadmisibil.

20. În ceea ce privește susținerea potrivit căreia modificarea dispozițiilor din Codul penal și din Codul de procedură penală pe calea ordonanței de urgență ar fi putut atrage o serie de consecințe grave pentru activitatea instanțelor judecătorești, reprezentantul Senatului României arată că același efect asupra activității organelor judiciare îl au deciziile Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unor dispoziții legale și care au caracter general obligatoriu de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României, Partea I. Un caz particular îl reprezintă Decizia nr. 405/2016, ale cărei efecte asupra conținutului normativ al art. 297 alin. (1) din Codul penal au creat un blocaj la nivelul instanțelor judecătorești, care au ezitat să mai pronunțe hotărâri judecătorești întemeiate pe aceste dispoziții. Acesta este motivul pentru care legiuitorul delegat a intervenit stabilind, printre altele, noul conținut al infracțiunii de abuz în serviciu, lăsând în sarcina Parlamentului verificarea condițiilor în care a fost adoptată Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017. Într-un atare context, Consiliul Superior al Magistraturii și Președintele României își arogă competențe care aparțin în mod exclusiv Parlamentului și Guvernului, stabilind limite ale legiferării de natură a bloca dreptul Parlamentului de a se pronunța asupra proiectelor de lege privind aprobarea ordonanțelor de urgență ale Guvernului.

21. În ceea ce privește caracterul obligatoriu sau conform al avizelor pe care diferite instituții sunt competente să îl emită în procedura de elaborare a actelor normative, reprezentantul Senatului României susține că acesta nu poate fi reglementat decât prin norme constituționale. Cu alte cuvinte, orice subiect de drept abilitat să inițieze o procedură legislativă sau să intervină în această procedură prin emiterea de avize nu își poate exercita competențele decât în limitele stabilite de Constituție, fără a încălca atribuțiile autorității legiuitoare, singura în măsură să decidă cu privire la oportunitatea și conținutul legiferării.

22. În fine, se mai arată că dacă s-ar admite ideea că un act normativ emis cu nerespectarea procedurilor constituționale poate determina incidența răspunderii penale a persoanelor

implicate în procedura de emitere, avizare sau adoptare, ar însemna că toate deciziile Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unor dispoziții legale pot constitui temeiul deschiderii unor dosare penale, ceea ce este inadmisibil într-un stat guvernat de principiul separației puterilor și de principiul preeminenței dreptului.

23. În concluzie, reprezentantul Senatului României apreciază că nu a existat niciun conflict juridic de natură constituțională între Guvern, pe de o parte, și Parlament și Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte.

24. La finalul ședinței de dezbateri, se prezintă în fața instanței domnul Claudiu Teodorescu, secretar general în cadrul Ministerului Justiției, dar, întrucât nu are împuternicirea de a reprezenta Guvernul, care este parte în conflictele juridice deduse judecății Curții, nu poate formula apărări sau pune concluzii în fața instanței constituționale.

25. Președintele Curții Constituționale, având în vedere dispozițiile art. 394 alin. (1) din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 47/1992, declară dezbaterile închise.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

26. Prin Cererea cu nr. 2.702 din 1 februarie 2017, **președintele Consiliului Superior al Magistraturii a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra existenței unor conflicte juridice de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, precum și dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte.**

27. În motivarea sesizării, Președintele Consiliului Superior al Magistraturii expune argumentele care susțin existența celor două conflicte juridice invocate. În ceea ce privește conflictul juridic de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, potrivit definiției date conflictului juridic de natură constituțională între autorități prin Decizia Curții Constituționale nr. 53/2005, se observă că acestea i se circumscrie și ipoteza în care una dintre puteri își atribuie puterile, atribuțiile sau competențele altei autorități, fără a avea o abilitare constituțională efectivă. Or, tocmai acestei ipoteze i se circumscrie acțiunea Guvernului României, care, prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, fără a fi îndeplinită cerința constituțională vizând existența unor „situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată”, a nesocotit competența autorității legiuitoare stabilită de art. 73 alin. (1) și alin. (3) lit. h) din Constituția României, republicată, și a încălcat principiul separației și echilibrului puterilor în stat consacrat la art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală. Chiar dacă Guvernul României este abilitat de dispozițiile art. 115 alin. (4) din Constituție să adopte ordonanțe de urgență, competențele acestuia de a reglementa în domeniul legii organice sunt limitate exclusiv la situațiile extraordinare pe care chiar reglementarea constituțională în discuție le circumstanțiază explicit.

28. În acest context, președintele Consiliului Superior al Magistraturii arată că, deși s-a invocat necesitatea asigurării conformității dispozițiilor Codului penal și ale Codului de procedură penală cu unele decizii ale Curții Constituționale, multe dintre modificările aduse prin acest act normativ depășesc sfera modificărilor impuse de deciziile Curții Constituționale. Relevante sunt, în acest sens, modificările și completările

operate în privința infracțiunii de *abuz în serviciu*, prevăzute în art. 297 din Codul penal, care excedează demersurile normative impuse de punerea în acord a legislației penale cu Decizia Curții Constituționale nr. 405/2016, modificarea reglementării infracțiunii de *conflict de interese*, prevăzute la art. 301 din Codul penal, care nu vizează clarificarea sintagmei „raporturi comerciale” din cuprinsul acestor dispoziții în conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr. 603/2015, ci eliminarea ei și a altor ipoteze de incidență a acestor dispoziții, abrogarea art. 298 din Codul penal care reglementa infracțiunea de neglijență în serviciu, precum și completarea art. 290 alin. (2) din Codul de procedură penală referitor la *denunț*.

29. Autorul sesizării apreciază că toate aceste intervenții legislative nu sunt fundamentate din perspectiva punerii în acord a textelor cu vreo decizie de neconstituționalitate și nici nu a fost justificată urgența acestora în vreun alt fel. Deși dezincriminarea sau incriminarea unei fapte ține de politica penală a statului, calea prin care aceasta se realizează trebuie să fie conformă cu exigențele Legii fundamentale. Or, din această perspectivă, dezincriminarea infracțiunii de „*Neglijență în serviciu*”, prevăzute în art. 298 din Codul penal, sau incriminarea infracțiunii de „*Consum de alcool sau de alte substanțe ulterior producerii unui accident de circulație*”, în cuprinsul art. 336¹ din Codul penal, printr-o ordonanță de urgență, nu respectă cerințele constituționale ale art. 115 alin. (4) și, prin urmare, nesocotește competențele autorității legiuitoare, statuate prin art. 73 alin. (1) și alin. (3) lit. h) și art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală.

30. Față de cele menționate, președintele Consiliului Superior al Magistraturii susține că sunt îndeplinite condițiile existenței unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea executivă, reprezentată în cauză de către Guvernul României, pe de-o parte, și autoritatea legiuitoare, reprezentată de Parlamentul României, pe de altă parte, generat de arogarea de către Guvern a competenței de legiferare în domeniul legii organice în alte situații decât cele premise de dispozițiile art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată.

31. În ceea ce privește conflictul juridic de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României și autoritatea judecătorească, reprezentată de Consiliul Superior al Magistraturii, autorul sesizării invocă dispozițiile art. 1 alin. (3) din Constituție, care cuprind obiectivele fundamentale ale statului român, iar, așa cum Curtea Constituțională a statuat în practica sa, una dintre condițiile realizării acestor obiective o constituie „buna funcționare a autorităților publice, cu respectarea principiilor separației și echilibrului puterilor, fără blocaje instituționale”. Același articol prevede, la alin. (4), că statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor, raporturile constituționale dintre autoritățile publice caracterizându-se prin implicări reciproce ale onora în sfera de activitate a celorlalte, implicări ce semnifică echilibru prin colaborare și control, prin intermediul unor mecanisme prevăzute tot de lege. Unul dintre aceste mecanisme este instituit prin art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, care prevede că „Plenul Consiliului Superior al Magistraturii avizează proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești”. Codul penal și Codul de procedură penală sunt incontestabil acte normative care privesc activitatea autorității judecătorești, care trebuie transmise Consiliului pentru avizare. De altfel, chiar Ministerul Justiției a trimis, la avizare, în după-amiaza zilei de 31 ianuarie 2017, două proiecte de acte normative care vizau aceleași modificări ale Codului penal și ale Codului de procedură penală, unul fiind un proiect de ordonanță de urgență, iar celălalt, un proiect de lege.

32. În îndeplinirea competențelor ce revin instituțiilor care exercită atribuțiile puterilor enumerate de art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală, acestea trebuie să respecte prevederile legale și să își dimensioneze demersurile în funcție de atribuțiile fiecăreia și de specificul activității lor. Atributul Consiliului de a aviza actele normative care privesc activitatea autorității judecătorești este prevăzut de lege ca mecanism al realizării echilibrului puterilor în stat, care nu poate fi ignorat. Așa fiind, modalitatea în care Ministerul Justiției a înțeles să parcurgă procedura de avizare, punând, practic, pe avizator, în imposibilitatea de a decide asupra proiectelor de acte normative, trimitând către Consiliu nu mai puțin de 4 proiecte de acte normative deosebit de importante (pe lângă cele două menționate anterior, fiind transmise alte două proiecte de lege), deși ședința de Guvern s-a derulat într-un interval de timp care nu permitea nicio analiză a acestora, înseamnă o nesocotire a mecanismelor de realizare a echilibrului puterilor în stat.

33. Președintele Consiliului Superior al Magistraturii arată că, pentru îndeplinirea atribuției referitoare la soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, Curtea realizează, în toate cazurile, o analiză a conduitei părților sub aspectul îndeplinirii competențelor conform prevederilor constituționale. Or, în situația expusă, atitudinea Ministerului Justiției, ca parte a executivului, dar și a Guvernului, în întregul său, care a adoptat actul normativ fără să constate că nu există avizele necesare și fără să se fi permis avizatorilor analizarea proiectului de act normativ într-un termen rezonabil, reprezintă o conduită care nu poate să rămână nesancționată de către Curtea Constituțională. Spre deosebire de alte situații analizate anterior de Curte, felul în care reprezentanții executivului au ascuns intenția reală, prin trimiterea către Consiliu a două tipuri de acte normative având același obiect, în aceeași zi în care urma să se desfășoare ședința de Guvern în care se adopta ordonanța de urgență criticată, constituie argumente în sensul deturnării tuturor mecanismelor legale prin care se asigură separația și echilibrul puterilor în stat și reprezintă o amenințare la adresa statului de drept, democratic, expres prevăzut de art. 1 alin. (3) din Constituție.

34. În continuare, autorul sesizării susține că modificarea dispozițiilor din Codul penal și din Codul de procedură penală pe calea ordonanței de urgență atrage o serie de alte consecințe pentru activitatea instanțelor judecătorești, în special legate de momentul intrării sale în vigoare. Astfel, potrivit art. III alin. (2) din actul normativ, acesta intră în vigoare de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția prevederilor art. I, care intră în vigoare la 10 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I. Or, aceste prevederi sunt de natură a crea serioase dificultăți în realizarea actului de justiție, prin intervalul extrem de scurt în care judecătorii vor trebui să analizeze incidența dispozițiilor actului normativ în cauzele judecate definitiv și să le dea eficiență juridică. Aceasta cu atât mai mult cu cât prin actul normativ, pe lângă dezincriminarea în integralitate a unor infracțiuni (cum este cazul infracțiunii de neglijență în serviciu prevăzută la art. 298 din Codul penal), s-a procedat și la o dezincriminare „parțială” a unor infracțiuni, în sensul că au fost eliminate din conținutul normativ al acestora unele ipoteze de incriminare. În conformitate cu dispozițiile ordonanței de urgență, judecătorul delegat va trebui să analizeze într-un termen extrem de scurt dacă se impune sau nu sesizarea instanței competente, în cauzele judecate definitiv, pentru stabilirea incidenței dispozițiilor art. 4 din Codul penal referitoare la aplicarea legii penale de dezincriminare ori ale art. 6 referitoare la aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei.

35. Sub aceste aspecte, autorul sesizării susține că, în măsura în care modificările aduse Codului penal ar fi fost operate în procedura legislativă obișnuită sau chiar în procedura legislativă de urgență la care se referă art. 76 alin. (3) din Constituție, autoritatea judecătorească nu ar mai fi fost împiedicată să își exercite atribuția constituțională de înfăptuire a justiției, în condițiile impuse de regulile unui stat de drept.

36. Pentru toate aceste motive, președintele Consiliului Superior al Magistraturii solicită admiterea cererii și pronunțarea unei decizii prin care să se constate existența atât a conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritatea executivă și autoritatea judecătorească, precum și dispunerea măsurilor pe care Curtea Constituțională le va socoti necesare și utile pentru restabilirea ordinii constituționale care trebuie să existe între autoritățile statului.

37. Din această perspectivă, un remediu efectiv pentru restabilirea ordinii constituționale referitoare la competențele autorităților publice în materia legiferării îl constituie lipsirea actului normativ adoptat de Guvernul României, cu depășirea competențelor normative prevăzute de Legea fundamentală, de orice efect juridic, ca act care nu poate genera, modifica sau stinge raporturi juridice conform intenției autorului.

38. Prin Cererea cu nr. CP1/213 din 2 februarie 2017, **Președintele României a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra existenței unui conflict juridic de natură constituțională dintre Guvern, pe de o parte, și Parlament și Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte.**

39. În motivarea sesizării Președintele României arată că, la data de 31 ianuarie 2017, Guvernul a adoptat Ordonanța de urgență nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 92 din 1 februarie 2017, prin adoptarea acestui act exercitându-și competența de a adopta acte normative cu putere de lege cu încălcarea cadrului constituțional privind delegarea legislativă. Astfel, potrivit art. 61 alin. (1) din Constituție, Parlamentul este unica autoritate legiuitoare a țării. De asemenea, potrivit art. 115 alin. (4) din Constituție, Guvernul poate emite ordonanțe pe baza unei legi de abilitare adoptate de Parlament și poate emite ordonanțe de urgență în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora.

40. Analizând dispozițiile constituționale mai sus menționate rezultă că în sistemul constituțional românesc Parlamentul dispune de plenitudine de competență în materie de legiferare, în timp ce Guvernul exercită această competență delegată numai în condițiile strict prevăzute de Constituție. *Per a contrario*, arată Președintele României, ori de câte ori Guvernul emite ordonanțe cu încălcarea normelor constituționale își exercită abuziv competența de legiferare.

41. În jurisprudența constituțională, analiza îndeplinirii condițiilor de emitere a ordonanțelor de urgență a fost privită atât prin raportare la criteriul material, al conținutului actului normativ de legislație delegată, cât și prin raportare la criteriul formal, al exigențelor legate de competențele decizionale ce pot fi delegate și procedura prin care se realizează delegarea. Formal, legiuitorul delegat nu poate interveni decât dacă se află în prezența unei situații extraordinare, a cărei reglementare nu poate fi amânată și pentru care trebuie să furnizeze motivația urgenței în cuprinsul respectivei ordonanțe de urgență. Acestea sunt, în primul rând, aspecte ce țin de competența de legiferare și de modul în care Guvernul înțelege să-și exercite această competență delegată. Respectarea limitelor impuse competenței Guvernului în emiterea unei ordonanțe de urgență se realizează prin raportarea celor trei elemente

sus-menționate, și anume situația extraordinară, urgența reglementării și motivarea urgenței, la realitatea concretă care a generat emiterea actului de legislație delegată, sens în care autorul sesizării face trimitere la jurisprudența Curții Constituționale în materie.

42. Or, Președintele României susține că, din analiza conținutului preambulului Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, nu rezultă existența elementelor de drept și de fapt ale situației extraordinare, a cărei reglementare nu poate fi amânată. Acest aspect este, de altfel, semnalat și prin Avizul nr. 61 din 31 ianuarie 2017 emis de Consiliul Legislativ. Punerea de acord a unor dispoziții din Codul penal, respectiv din Codul de procedură penală, declarate neconstituționale cu deciziile instanței constituționale reprezintă principala justificare a emiterii ordonanței de urgență. Aceasta reprezintă o necesitate de necontestat, nu însă și o situație imprevizibilă, care s-ar abate de la regulile sau așteptările obișnuite, de natură să pericliteze interesul public și să justifice constrângerea Guvernului de a acționa prin ordonanță de urgență și de a se substitui astfel în competența generală de legiferare a Parlamentului. Chiar și în ipoteza în care punerea în acord a Codului penal și a Codului de procedură penală cu deciziile instanței constituționale ar fi apreciată ca reprezentând o situație extraordinară a cărei reglementare nu poate fi amânată, rămâne în afara oricărei motivații constituționale depășirea acestui obiect de reglementare.

43. Mai mult, autorul sesizării arată că în perioada 9—31 ianuarie 2017, cele două Camere ale Parlamentului au fost convocate în sesiune extraordinară și, prin urmare, la data declanșării procedurii de consultare publică asupra proiectului actului normativ în discuție, Parlamentul se afla în activitate. De aceea, motivarea din cuprinsul preambulului ordonanței de urgență, potrivit căreia o eventuală legiferare pe altă cale decât delegarea legislativă, chiar în procedura legislativă, nu ar fi de natură să înlăture de îndată consecințele negative, este neîntemeiată, întrucât proiectul de act normativ putea fi adoptat de Parlament chiar în acest interval scurt de timp, în procedură de urgență. Parlamentul, înțelegând necesitatea reglementării cu maximă celeritate a unor acte normative deosebit de importante, a adoptat în trecut legi, în intervale de timp deosebit de scurte, exemplul fiind Legea nr. 1/2017 privind eliminarea unor taxe și tarife, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, care, promovată prin inițiativă parlamentară, a parcurs, de la momentul depunerii în Parlament și până la adoptare, un interval de timp de 15 zile.

44. De asemenea, se susține că, potrivit art. III alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017, aceasta intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția prevederilor art. I, care urmează să intre în vigoare în 10 zile de la acest moment. Or, instituirea unui termen pentru intrarea în vigoare demonstrează existența conflictului juridic de natură constituțională fără echivoc, delegarea legislativă fiind exercitată arbitrar pentru reglementarea unei situații care nu este extraordinară și urgentă.

45. Pentru toate aceste argumente, Președintele României apreciază că prin adoptarea ordonanței de urgență, al cărei conținut se îndepărtează atât de la necesitatea unei reacții prompte, în vederea apărării unui interes public, cât și de la argumentele prezentate în preambul, Guvernul a acționat abuziv, arogându-și competențe pe care Constituția nu i le stabilește, întrucât delegarea legislativă nu poate conferi Guvernului o competență generală de legiferare, de care nu dispune decât Parlamentul.

46. Pe de altă parte, Președintele României arată că, expresie a principiului constituțional al separației și echilibrului

puterilor în stat, proiectele anumitor acte normative, cum sunt și ordonanțele de urgență, trebuie să fie avizate de unele autorități și instituții publice. Astfel, în funcție de obiectul de reglementare, proiectele de lege și propunerile legislative, precum și ordonanțele de urgență, sunt supuse avizării Consiliului Concurenței, Curții de Conturi, Consiliului Suprem de Apărare a Țării, Consiliului Economic și Social, Autorității Electorale Permanente etc., după caz. Potrivit art. 133 din Constituție, Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției. În realizarea acestui rol, potrivit art. 134 alin. (4), Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică. De aceea, în cazul inițiativelor legislative ce vizează activitatea autorității judecătorești, potrivit art. 38 din Legea nr. 317/2004, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii are competența de a aviza aceste proiecte de acte normative, competență ce își are izvorul în textul constituțional.

47. La data de 31 ianuarie 2017, Ministerul Justiției a transmis către Consiliul Superior al Magistraturii, spre avizare, proiectul de ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală. În seara aceleiași zile, Guvernul a adoptat și imediat a publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, această ordonanță de urgență, deși Consiliul Superior al Magistraturii a făcut public faptul că Plenul său se va reuni în ședință în dimineața zilei următoare. Or, atribuția de avizare a proiectelor de acte normative de către instituțiile publice, cu atât mai mult cu cât aceasta izvorăște din Constituție, nu este una pur formală și nici nu trebuie înțeleasă în sensul că simpla solicitare a avizului este suficientă pentru a fi considerată îndeplinită cerința constituțională. Nimeni nu pune la îndoială dreptul inițiatorului de a promova un act normativ, însă procedând într-o asemenea manieră Guvernul a împiedicat Consiliul Superior al Magistraturii să realizeze o atribuție constituțională.

48. În concluzie, autorul sesizării consideră că decizia Guvernului de a adopta Ordonanța de urgență nr. 13/2017 fără avizul Consiliului Superior al Magistraturii denotă o conduită neloială față de Constituție, care a afectat buna funcționare a unei alte autorități publice constituționale.

49. Dintr-o altă perspectivă, Președintele României învederează Curții Constituționale că intenția Guvernului de a promova prin ordonanță de urgență modificări ale Codului penal și ale Codului de procedură penală a dat naștere unor puternice reacții critice din partea societății civile, încă din momentul aflării acesteia. Aceste opinii converg către ideea că intervențiile legislative preconizate nu sunt oportune și vin în contradicție cu principiile democratice ale statului de drept. Considerând că unele dintre modificările preconizate au legătură directă cu eforturile României depuse în combaterea fenomenului corupției, la data de 24 ianuarie 2017, Președintele României a inițiat procedura de organizare a unui referendum de interes național pe tema continuării luptei împotriva corupției și a asigurării integrității funcției publice, solicitând consultarea Parlamentului care, potrivit Legii nr. 3/2000, are un termen de 20 de zile pentru a formula un punct de vedere. În contextul iminenței exercitării în mod direct a suveranității naționale de către corpul electoral prin referendum și în condițiile în care autoritățile publice, inclusiv Guvernul, sunt obligate să ia în considerare și să identifice modalitățile de punere în practică a voinței exprimate de popor, decizia Guvernului de a adopta Ordonanța de urgență nr. 13/2017 reprezintă o conduită abuzivă a acestuia, ce urmărește obținerea unor efecte penale mai favorabile înainte ca poporul să aibă posibilitatea să se exprime, și golește de conținut punctul de vedere al Parlamentului pe care acesta trebuie să-l exprime potrivit art. 90 din Constituție.

50. Pentru toate argumentele expuse mai sus, Președintele României solicită Curții Constituționale să constate existența unui conflict juridic de natură constituțională între Guvern, pe de o parte, și Parlament și Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, determinat de decizia Guvernului de a adopta Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală cu depășirea competențelor stabilite de Legea fundamentală. De asemenea, solicită Curții să constate că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 a fost adoptată cu nerespectarea prevederilor constituționale și, în consecință, să dispună măsurile necesare restabilirii ordinii constituționale în sensul lipirii de efecte a actului normativ menționat.

51. În conformitate cu dispozițiile art. 35 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cererea a fost comunicată Guvernului, Consiliului Superior al Magistraturii, Camerei Deputaților și Senatului, pentru a prezenta **punctele lor de vedere** asupra conținutului conflictului juridic de natură constituțională și a eventualelor căi de soluționare a acestuia.

52. **Consiliul Superior al Magistraturii** a transmis, prin Adresa nr. 2.702/2017, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 1.343 din 7 februarie 2017, punctul său de vedere în care arată că menține în totalitate argumentele expuse pe larg în cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, precum și dintre autoritatea executivă — Guvernul României și autoritatea judecătorească reprezentată de Consiliul Superior al Magistraturii, cerere transmisă Curții Constituționale de către președintele Consiliului, și, de asemenea, achiesează la cererea formulată de către Președintele României.

53. În acest context, reiterează că, deși în preambulul actului normativ, urgența și situația extraordinară a cărei reglementare nu poate fi amânată au fost motivate prin invocarea necesității asigurării conformității dispozițiilor Codului penal și ale Codului de procedură penală cu unele decizii ale Curții Constituționale, modificările aduse prin acest act normativ analizat depășesc sfera modificărilor impuse de deciziile Curții Constituționale. Consiliul Superior al Magistraturii face trimitere și la jurisprudența anterioară a Curții Constituționale, potrivit căreia „incriminarea/dezincriminarea unor fapte ori reconfigurarea elementelor constitutive ale unei infracțiuni țin de marja de apreciere a legiuitorului, marjă care nu este absolută, ea fiind limitată de principiile, valorile și exigențele constituționale” (Decizia nr. 683 din 19 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 47 din 20 ianuarie 2015 și Decizia nr. 54 din 24 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 257 din 17 aprilie 2015). Tot în același sens, Curtea Constituțională a subliniat că marja de apreciere a legiuitorului, atunci când pune în discuție limitarea unui drept constituțional sau nesancționarea încălcării unor relații sociale ce ar avea drept consecință existența unei amenințări cu privire la instituțiile statului de drept, democrație, drepturile omului, echitatea și justiția socială, este una limitată, fiind supusă unui control strict al Curții Constituționale (Decizia nr. 603 din 6 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 845 din 13 noiembrie 2015 și Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 71 din 29 ianuarie 2014).

54. Față de cele menționate, Consiliul apreciază că sunt îndeplinite condițiile existenței unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea executivă, reprezentată în cauză de către Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea

legiuitoare, reprezentată de Parlamentul României, pe de altă parte, generat de arogarea de către Guvern a competenței de legiferare în domeniul legii organice în alte situații decât cele permise de dispozițiile art. 115 alin. (4) din Constituție.

55. În continuare, se arată că raporturile constituționale dintre autoritățile publice se caracterizează prin implicări reciproce ale unora în sfera de activitate a celorlalte, iar atributul Consiliului de a aviza actele normative care privesc activitatea autorității judecătorești este prevăzut de lege ca mecanism al realizării echilibrului puterilor în stat, care nu poate fi ignorat.

56. Consiliul Superior al Magistraturii reiterează că prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 puteau crea serioase dificultăți în realizarea actului de justiție, prin intervalul extrem de scurt în care judecătorii ar fi trebuit să analizeze incidența dispozițiilor actului normativ în cauzele judecate definitiv și să le dea eficiență juridică.

57. Chiar dacă, în cauză, Guvernul României a luat măsura abrogării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, Curtea Constituțională trebuie să se asigure că măsurile pe care le va dispune vor conduce la modificarea, pe viitor, a conduitei Guvernului României, pentru a evita arogarea de către această autoritate a atribuțiilor ce aparțin unei alte puteri. Astfel, este necesar ca, pe viitor, Guvernul României să analizeze și să justifice temeinic îndeplinirea cerințelor art. 115 alin. (4) din Constituție, și anume situația extraordinară și urgența unei reglementări ce nu mai poate fi amânată, precum și să obțină avizele și punctele de vedere de la toate autoritățile prevăzute de legiuitor.

58. **Președintele Senatului României** a transmis punctul său de vedere prin adresele nr. I572 și nr. I573 din 7 februarie 2017, înregistrate la Curtea Constituțională cu nr. 1.334, respectiv 1.336 din 7 februarie 2017. Se arată că, atunci când Președintele României sesizează Curtea Constituțională în temeiul art. 146 lit. e) din Constituție, acesta ar trebui să acționeze potrivit funcției sale de a veghea la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice prevăzute în Titlul III al Legii fundamentale. Această atribuție presupune, în primul rând, ca Președintele să fie preocupat, în cea mai mare măsură, de interesele naționale, de cerința asigurării bunei funcționări a autorităților publice. Cum viața socială este în continuă schimbare, configurația conflictului juridic de natură constituțională poate evolua în funcție de noile realități ale vieții sociale, dar mai ales de disputele dintre actorii politici. Este chiar posibil ca un conflict dedus Curții Constituționale să îmbrace forma unui conflict juridic de natură constituțională, dar în conținut să rămână o dispută politică. Astfel, președintele Senatului menționează faptul, cunoscut publicului prin desecretizarea discuțiilor din ședința Guvernului în care a fost adoptată o ordonanță de urgență cu un obiect de reglementare similar cu cel al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, că Președintele României nu a sesizat, la vremea respectivă, că prin adoptarea acelei ordonanțe de urgență s-ar fi creat un conflict juridic de natură constituțională între Guvern, pe de o parte, și Parlament și Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte. „Dacă din două situații similare, Președintele alege una dintre ele pentru a o converti în conflict juridic de natură constituțională, iar pe cealaltă o uită, care sunt criteriile de selecție ale Președintelui republicii? Răspunsul la această întrebare are valoare explicativă pentru conținutul termenului de *situații juridice conflictuale care rezidă direct din textul Constituției*”. Precizarea celor două împrejurări poate fi de folos Curții Constituționale în soluționarea acestui presupus conflict juridic de natură constituțională între autoritățile publice menționate în sesizare, al cărui conținut este, în realitate, unul eminent politic.

59. În ceea ce privește critica adusă Guvernului cu privire la adoptarea Ordonanței de urgență nr. 13/2017 fără avizul Consiliului Superior al Magistraturii, președintele Senatului susține că, în orice stat democratic, politica penală este un atribut exclusiv al Parlamentului și al Guvernului, fără ca una dintre cele două autorități să aibă o putere mai mare decât a alteia. La finalizarea măsurilor de politică penală contribuie și Președintele României prin procedura de promulgare a măsurii legislative adoptate de forul legislativ. Art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 nu stabilește caracterul avizului Consiliului Superior al Magistraturii. Mai mult, art. 32 alin. (1) din aceeași lege stabilește că „*dacă legea prevede consultarea sau avizul Consiliului Superior al Magistraturii, punctul de vedere emis de acesta nu este obligatoriu*”. Nu există un text constituțional care să prevadă cerința formulării unui aviz al Consiliului Superior al Magistraturii în procedura legislativă, așa cum prevede, de pildă art. 79 din Constituție, în cazul Consiliului Legislativ.

60. Președintele Senatului apreciază ca fiind inconsistentă și motivarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională, întemeiată pe faptul că „intenția Guvernului de a promova prin ordonanță de urgență modificări ale Codului penal și ale Codului de procedură penală a dat naștere unei puternice reacții critice din partea societății civile, încă din momentul aflării acesteia”. Dincolo de faptul că „reacția critică a societății civile” a fost indusă și întreținută de Președintele României, se arată că, prin invocarea acestui argument, Președintele României extinde în mod eronat sfera conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice la raporturile între stat și societate. Or, acestea pot fi mediate de Președintele României și au un caracter social, economic, chiar și politic, dar nu pot izvorî din texte constituționale. În plus, sesizarea semnată de Președintele României utilizează termeni cu funcție de amplificare a pretinsului conflict juridic de natură constituțională între Guvern, pe de o parte, și Parlament și Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, prin invocarea *poporului*, care nu a avut posibilitatea să se exprime asupra conținutului Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, înainte de publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României, Partea I, și prin susținerea potrivit căreia acțiunea Guvernului ar goli „de conținut punctul de vedere al Parlamentului pe care acesta trebuie să-l exprime potrivit art. 90 din Constituție”, cu privire la solicitarea Președintelui României de a iniția un referendum cu privire la probleme de interes național.

61. Față de cele arătate, președintele Senatului consideră că „cererea adresată Curții Constituționale este întrutotul netemeinică și lipsită de orice suport constituțional și legal, motiv pentru care solicită plenului instanței de contencios constituțional să constate că nu există un conflict juridic de natură constituțională între Guvern, pe de o parte, și Parlament și Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte”.

62. **Președintele Camerei Deputaților**, prin Adresa nr. 2/1.415 din 7 februarie 2017, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 1.345 din 7 februarie 2017, și prin Adresa nr. 2/1.416 din 7 februarie 2017, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 1.344 din 7 februarie 2017, a transmis punctul său de vedere în care arată că, în ceea ce privește conflictul juridic de natură constituțională dintre Guvern și autoritatea judecătorească, Consiliul Superior al Magistraturii nu are competența și nu poate emite vreun aviz cu privire la un act normativ care modifică Codul penal, respectiv Codul de procedură penală, în conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr. 3 din 15 ianuarie 2014. În acest sens, Curtea a statuat că „proiectele de legi care implică un aviz al Consiliului sunt cele precum actele normative privind statutul judecătorilor și procurorilor (...) reglementat în prezent prin Legea

nr. 303/2004, organizarea judiciară (...) reglementată prin Legea nr. 304/2004, sau organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, cu sediul materiei în Legea nr. 317/2004". Orice altă interpretare dată sintagmei acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești ar determina „o extindere a competențelor Consiliului Superior al Magistraturii care nu s-ar întemeia pe criterii clare și previzibile, deci ar fi arbitrară”. De asemenea, Curtea a precizat că este lipsită de fundament logic și juridic situația în care solicitarea avizului Consiliului ar fi obligatorie în cadrul elaborării tuturor actelor normative, întrucât ar conduce la situația în care Consiliul Superior al Magistraturii ar îndeplini competențe similare celor ale Consiliului Legislativ, „ceea ce este inadmisibil”.

63. În ceea ce privește conflictul juridic de natură constituțională dintre Guvern și autoritatea legiuitoare, președintele Camerei Deputaților arată că ordonanța de urgență a Guvernului are putere de lege, deci poate conține norme de reglementare primară, situație reglementată de Curtea Constituțională prin mai multe decizii (Decizia nr. 5/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 94 din 23 februarie 2001; Decizia nr. 173/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 24 august 2001; Decizia nr. 260/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 3 din 7 ianuarie 2002; Decizia nr. 46/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 218 din 1 aprilie 2002; Decizia nr. 258/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 341 din 17 aprilie 2006). Pe cale de consecință, emiterea ordonanței de urgență a Guvernului implică și posibilitatea modificării sau a abrogării legilor în vigoare, așa cum s-a statuat prin Decizia nr. 27/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 65 din 28 ianuarie 2008. Totodată, prin intermediul ordonanțelor de urgență, Guvernul poate să reglementeze primar, să modifice sau să abroge reglementarea existentă (Decizia nr. 102/1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 287 din 11 decembrie 1995).

64. Jurisprudența recentă a instanței constituționale a introdus o nouă condiție pentru adoptarea ordonanțelor de urgență, suplimentară față de cele desprinse din art. 115 din Constituția României, respectiv aceea că Guvernul nu poate contracara măsurile legislative adoptate de către Parlament, cu alte cuvinte Guvernul nu poate lipsi de efecte juridice o lege adoptată (Decizia nr. 1.221/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 804 din 2 decembrie 2008; Decizia nr. 842/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 464 din 6 iulie 2009; Decizia nr. 984/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 542 din 4 august 2009; Decizia nr. 989/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 531 din 31 iulie 2009). Or, prin Ordonanța de urgență nr. 13/2017, Guvernul nu a contracarat o măsură legislativă sau o lege deja adoptată de către Parlament ori o măsură de politică legislativă, astfel încât să se încalce prevederile art. 1 alin. (3)—(5), art. 73 alin. (1) și alin. (3) lit. h), precum și ale art. 115 alin. (4) din Constituție. Cu alte cuvinte, prin adoptarea ordonanței de urgență, Guvernul nu s-a opus unei legi deja adoptate de Parlament, respectându-se, astfel, și această cerință desprinsă de Curtea Constituțională pe cale jurisprudențială.

65. Luând în considerare faptul că Guvernul a motivat în preambulul Ordonanței de urgență nr. 13/2017 că modificările legislative vizează punerea în acord a unor prevederi ale Codului penal, respectiv ale Codului de procedură penală cu prevederile constituționale, potrivit deciziilor Curții (deciziile nr. 586/2016, 614/2016, 603/2015, 732/2014, 405/2016), precum și faptul că ordonanța de urgență în cauză este depusă la Parlament și înregistrată la Senat cu nr. L13/2017, proiectul

de lege fiind însoțit de expunerea de motive, afirmația autorului nu poate fi reținută. Potrivit Constituției și Regulamentelor Parlamentului, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 urmează să fie aprobată sau respinsă prin lege, ca act juridic al Parlamentului. Prin urmare, nu poate fi luată în considerare nicio posibilă lipsă de control al Parlamentului asupra ordonanței de urgență și nicio „substituire” a Guvernului în competența de legiferare a Parlamentului.

66. Având în vedere că prin cererea formulată, autorii sesizărilor solicită Curții să constate că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 a fost adoptată cu nerespectarea prevederilor constituționale, președintele Camerei Deputaților apreciază că, prin cererea formulată de soluționare a unui conflict juridic de natură constituțională nu se poate analiza constituționalitatea sau neconstituționalitatea unui act normativ.

67. Referitor la afirmațiile Președintelui României, potrivit cărora Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 „a dat naștere unor puternice reacții critice din partea societății civile”, „intervențiile legislative nu sunt oportune” și „vin în contradicție cu principiile democratice ale statului de drept”, președintele Camerei Deputaților susține că analizarea oportunității emiterii unui act normativ este atributul emitentului. Oportunitatea se analizează în raport cu scopul legii. Potrivit preambulului ordonanței de urgență, modificările legislative vizează punerea de acord a Codului penal, respectiv a Codului de procedură penală cu prevederile constituționale, potrivit deciziilor pronunțate de Curtea Constituțională. În consecință, afirmația unei pretense lipse de oportunitate nu poate fi reținută, câtă vreme deciziile Curții sunt opozabile *erga omnes*, definitive și general obligatorii. Acestea obligă legiuitorul, chiar și pe legiuitorul delegat, să pună în acord cu prevederile constituționale, potrivit deciziilor Curții, prevederile ce au făcut obiectul verificării constituționalității. Numai în acest mod principiile democratice ale statului de drept sunt pe deplin respectate.

68. Având în vedere considerentele de mai sus, președintele Camerei Deputaților apreciază că cererile referitoare la soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, respectiv dintre autoritatea executivă — Guvernul României și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, iar pe de altă parte, dintre autoritatea executivă — Guvernul României și autoritatea judecătorească, reprezentată de Consiliul Superior al Magistraturii, sunt neîntemeiate și propune să se constate că nu există aceste conflicte.

69. **Guvernul**, prin Adresa nr. 5/868/2017, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 1.383 din 8 februarie 2017, a transmis punctul său de vedere asupra conținutului conflictelor juridice de natură constituțională în care Guvernul are calitatea de parte. Cu privire la existența conflictului juridic de natură constituțională dintre Guvern și autoritatea legiuitoare, reprezentată de Parlamentul României, face precizarea că, ulterior promovării acțiunii în fața Curții Constituționale, a fost adoptată Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017 privind abrogarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, care a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 5 februarie 2017. Prin urmare, întrucât presupusul conflict juridic de natură constituțională a fost generat tocmai de existența Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, prin abrogarea acesteia, conflictul a rămas fără obiect. Mai mult, cu privire la admisibilitatea cererii de soluționare a unui atare conflict, apreciază că pot fi titulari ai unei astfel de cereri doar conducătorii/reprezentanții autorităților care se găsesc în conflict, iar nu persoane care nu au legătură cu niciuna dintre cele două autorități.

70. Referitor la existența conflictului juridic de natură constituțională între autoritatea executivă, reprezentată în cauză de către Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească, reprezentată de Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, în mod similar celor reținute anterior cu privire la abrogarea Ordonanței de urgență nr. 13/2017, Guvernul apreciază că și acest conflict a rămas fără obiect. În același timp, însă, se invocă jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 901/2009) cu privire la lipsa competenței Consiliului Superior al Magistraturii de a aviza alte acte normative decât cele care privesc activitatea autorității judecătorești.

71. În concluzie, Guvernul consideră că nu există conflicte juridice de natură constituțională între Guvern, pe de o parte, și Parlament și Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte.

CURTEA,

examinând cererile de soluționare a conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, precum și dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, cereri formulate de Președintele Consiliului Superior al Magistraturii, respectiv de Președintele României, punctele de vedere ale Guvernului, Consiliului Superior al Magistraturii, Camerei Deputaților și Senatului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, susținerile reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii, Camerei Deputaților și Senatului, prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

72. În ceea ce privește **admisibilitatea sesizărilor**, în conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. e) din Constituție, Curtea Constituțională „soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice”. În acest sens, autorități publice care ar putea fi implicate într-un conflict juridic de natură constituțională sunt numai cele cuprinse în titlul III din Constituție, și anume: Parlamentul, alcătuit din Camera Deputaților și Senat, Președintele României, ca autoritate publică unipersonală, Guvernul, organele administrației publice centrale și ale administrației publice locale, precum și organele autorității judecătorești. Pentru exercitarea competenței prevăzute de Constituție, Curtea este sesizată la cererea „Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii”. Subiectele de drept pe care Legea fundamentală le îndrituiește a sesiza Curtea sunt limitativ prevăzute, dispoziția constituțională nedistingând după cum autoritățile pe care le reprezintă sunt sau nu părți în conflictul cu care sesizează Curtea.

73. Curtea reține că atât Președintele Consiliului Superior al Magistraturii, cât și Președintele României sunt în drept să formuleze cereri cu privire la soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, precum și dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, autorități publice susceptibile a avea calitatea de părți într-un conflict juridic de natură constituțională.

74. Prin urmare, Curtea constată că a fost legal sesizată și este competentă, potrivit art. 146 lit. e) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 34 și 35 din Legea nr. 47/1992, să se pronunțe

asupra conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice.

75. Examinând cronologia evenimentelor, Curtea constată că, la data de 18 ianuarie 2017, Ministerul Justiției a pus în dezbatere publică un proiect de ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și l-a transmis Consiliului Superior al Magistraturii spre avizare. Prin Hotărârea nr. 65 din 25 ianuarie 2017, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a avizat negativ proiectul prezentat, motivând, în esență, faptul că reglementarea preconizată nu poate fi adoptată pe calea ordonanței de urgență a Guvernului, întrucât nu sunt îndeplinite condițiile art. 115 alin. (4) din Constituția României.

76. La data de 31 ianuarie 2017, Ministerul Justiției a transmis Consiliului Superior al Magistraturii, în vederea avizării, un nou proiect de ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală. Ulterior, în cursul aceleiași zile, fără a avea avizul solicitat Consiliului, Guvernul României adoptă Ordonanța de urgență nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, care este trimisă spre aprobare Parlamentului și publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 92 din 1 februarie 2017.

77. Ca urmare a adoptării acestui act normativ, președintele Consiliului Superior al Magistraturii și Președintele României au sesizat Curtea Constituțională pentru soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, precum și dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte.

78. Potrivit actelor de sesizare a Curții Constituționale, autorii invocă nerespectarea de către Guvernul României a dispozițiilor art. 1 alin. (3)—(5), art. 2, art. 73 alin. (1) și alin. (3) lit. h), art. 115 alin. (4), art. 133 alin. (1) și ale art. 134 alin. (4) din Constituție, cu următorul conținut:

— Art. 1 alin. (3)—(5): „(3) *România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.*

(4) *Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor — legislativă, executivă și judecătorească — în cadrul democrației constituționale.*

(5) *În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.”;*

— Art. 2: „(1) *Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.*

(2) *Niciun grup și nicio persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.”;*

— Art. 73 alin. (1) și alin. (3) lit. h): „(1) *Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.*

(3) *Prin lege organică se reglementează: (...)*

h) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora.”;

— Art. 115 alin. (4): „*Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora.”;*

— Art. 133 alin. (1): „*Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.*”;

— Art. 134 alin. (4): „*Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției.*”

79. De asemenea, sunt invocate în susținerea cererilor dispozițiile art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, potrivit căroră „(3) *Plenul Consiliului Superior al Magistraturii avizează proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești*”.

80. În ceea ce privește **noțiunea de conflict juridic de natură constituțională dintre autorități publice**, Curtea Constituțională a statuat, prin Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 17 februarie 2005, că acesta presupune „*acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor*”. De asemenea, prin Decizia nr. 97 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 169 din 5 martie 2008, Curtea a reținut: „*Conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale.*” În sfârșit, Curtea a mai statuat că textul art. 146 lit. e) din Constituție „*stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea*”. Prin urmare, noțiunea de conflict juridic de natură constituțională „*vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției*” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 21 iulie 2009).

81. Pentru soluționarea cererilor ce formează obiectul cauzelor de față, Curtea Constituțională trebuie să se raporteze la textele din Legea fundamentală incidente și, prin interpretarea dată, să deslușească intenția legiuitorului constituant, astfel încât, în final, să ajungă la soluționarea conflictelor instituționale invocate.

82. Față de circumstanțierea realizată în jurisprudența citată cu privire la atribuția conferită Curții Constituționale de art. 146 lit. e) din Constituție, rezultă că în prezentele cauze Curtea va decide dacă aspectele sesizate în cererea Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, respectiv în cea a Președintelui României întrunesc elementele constitutive ale unor conflicte juridice de natură constituțională între autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, respectiv între autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, urmând a analiza dacă *prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală*, Guvernul României și-a arogat o competență de legiferare în domeniul legii organice în alte situații decât cele permise de Constituție, cu încălcarea competenței Parlamentului României, respectiv nu a respectat procedura de legiferare în ceea ce privește avizele legale necesare adoptării unui act normativ, împiedicând autoritatea judecătorească, reprezentată de Consiliul Superior al Magistraturii, să își îndeplinească atribuțiile constituționale.

83. Cu privire la **obiectul conflictului**, reținem că, ulterior sesizării Curții Constituționale, în ședința din 5 februarie 2017, Guvernul României a adoptat Ordonanța de urgență nr. 14/2017, care la art. I prevede că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală se abrogă.

84. Cu privire a evenimentele care au legătură directă cu obiectul conflictului juridic de natură constituțională, dar care survin ulterior sesizării Curții Constituționale cu soluționarea acestuia, Curtea, într-o jurisprudență constantă, a reținut că ele nu pot influența cadrul procesual al exercitării acestei atribuții a Curții, ***procedură care își însușește toate trăsăturile unei proceduri jurisdicționale de drept public***. Astfel, prin Decizia nr. 158 din 19 martie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 292 din 22 aprilie 2014, Curtea lua act că „*ulterior sesizării Curții, prin Adresa nr. 5/1.235 din 6 martie 2014, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 958 din 6 martie 2014, prim-ministrul României, domnul Victor-Viorel Ponta, a solicitat Curții să ia act de cererea prin care se retrage, ca rămasă fără obiect, Sesizarea nr. 5/1.225 din 5 martie 2014, formulată în temeiul prevederilor art. 146 lit. e) din Constituție, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 931 din 5 martie 2014, având în vedere publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 162 din 5 martie 2014, a Decretului nr. 261/2014 privind revocarea din funcție și numirea unor membri ai Guvernului României.*” Cu privire la acest aspect, Curtea a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 14 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, „*Procedura jurisdicțională prevăzută de prezenta lege se completează cu regulile procedurii civile, în măsura în care ele sunt compatibile cu natura procedurii în fața Curții Constituționale. Compatibilitatea se hotărăște exclusiv de Curte.*” Or, natura procedurii desfășurate în fața Curții Constituționale este determinată de natura atribuțiilor pe care instanța constituțională le exercită în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției. Astfel, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în România și are competențe consacrate prin însăși Legea fundamentală, atribuții de drept constituțional, ramură a dreptului public, așa încât procedura desfășurată în fața Curții Constituționale își însușește toate trăsăturile unei proceduri jurisdicționale de drept public (paragraful 43). Prin urmare, dată fiind natura atribuțiilor Curții Constituționale, în lipsa unei reglementări exprese cu privire la posibilitatea părților aflate într-o procedură desfășurată în fața Curții de a renunța la judecată, chiar în condițiile trimiterii la regulile procedurii civile, apreciem că solicitarea adresată Curții de a lua act de retragerea, ca rămasă fără obiect, a sesizării formulate în cauză nu este compatibilă cu procedura privind soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice (paragraful 45). Așa fiind, în temeiul art. 14 coroborat cu art. 55 din Legea nr. 47/1992, *Curtea a analizat pe fond sesizarea privind soluționarea conflictului juridic de natură constituțională*, constatând, în dispozitivul deciziei menționate că „*nu a existat un conflict juridic de natură constituțională între Președintele României și Guvernul României, generat de declarațiile publice ale Președintelui României cu privire la numirea în funcție a membrilor Guvernului.*”

85. Același raționament l-a utilizat Curtea prin Decizia nr. 356 din 5 aprilie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 322 din 14 mai 2007, prilej cu care a analizat pe fond cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională, constatând în dispozitivul deciziei că „*refuzul Președintelui României de a numi un membru al Guvernului la*

propunerea primului-ministru *a declanșat un conflict juridic de natură constituțională, care a încetat să mai subziste ca urmare a emiterii decretelor prezidențiale nr. 193/12 martie 2007, 237/22 martie 2007 și 379/4 aprilie 2007.*[...]"

86. Având în vedere practica instanței constituționale, Curtea constată că *abrogarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală nu constituie un impediment în analiza pe fond a cererii de soluționare a conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice.*

87. **În analiza cererilor referitoare la conflictul juridic de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte,** Curtea observă că art. 1 alin. (4) din Constituție a instituit principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale, ceea ce presupune, pe de o parte, că niciuna dintre cele trei puteri nu poate interveni în activitatea celorlalte puteri, iar pe de altă parte, presupune controlul prevăzut de lege asupra actelor emise de fiecare putere în parte.

88. Prevederile art. 61 alin. (1) teza a doua din Constituție conferă Parlamentului calitatea de unică autoritate legiuitoare a țării, iar în virtutea acestui monopol legislativ, Parlamentul este singura autoritate publică care adoptă legi. Conceputul de „lege” se definește prin raportare la două criterii: cel formal sau organic și cel material. Potrivit primului criteriu, legea se caracterizează ca fiind un act al autorității legiuitoare, ea identificându-se prin organul chemat să o adopte și prin procedura ce trebuie respectată în acest scop. Această concluzie rezultă din coroborarea dispozițiilor art. 61 alin. (1) teza a doua din Constituție, conform cărora *„Parlamentul este [...] unica autoritate legiuitoare a țării”* cu prevederile art. 67, 76, 77 și 78, potrivit cărora Camera Deputaților și Senatul adoptă legi, care sunt supuse promulgării de către Președintele României și care intră în vigoare la trei zile după publicarea lor în Monitorul Oficial al României, Partea I, dacă în conținutul lor nu este prevăzută o altă dată ulterioară. Criteriul material are în vedere conținutul reglementării, definindu-se în considerarea obiectului normei, respectiv a naturii relațiilor sociale reglementate, sub acest aspect Parlamentul având plenitudine de legiferare.

89. Competența originară a Guvernului, autoritate executivă, este prevăzută în art. 108 alin. (2) din Constituție și privește organizarea executării legilor, acte de reglementare primară, prin emiterea de hotărâri, acte normative de reglementare secundară. Hotărârile Guvernului sunt acte administrative normative sau individuale, emise în scopul bunei administrări a executării cadrului normativ primar, care reclamă stabilirea de măsuri și reguli subsecvente, care să asigure corecta aplicare acestuia. Hotărârile se adoptă întotdeauna în baza legii, *secundum legem*, și asigură aplicarea sau aducerea la îndeplinire a legilor. Cu alte cuvinte, în sistemul constituțional român, regula este aceea că Guvernul nu dispune de dreptul de reglementare primară a relațiilor sociale, ci doar de a adopta legislația secundară.

90. Cu toate acestea, Constituția instituie prin art. 108 alin. (3) și art. 115 alin. (1)—(3), competența Guvernului de a emite ordonanțe, deci o competență normativă derivată dintr-o lege de abilitare, adoptată de Parlament, prin care unica autoritate legiuitoare din România delegă, pentru un interval limitat de timp, competența de legiferare în domenii strict delimitate de Constituție și de legea de abilitare. Exercițarea acestei competențe se include tot în sfera puterii executive, deoarece prin emiterea de ordonanțe, Guvernul aduce la îndeplinire legea de abilitare, cu specificul pe care îl implică o asemenea lege în ceea ce privește aprecierea limitelor abilitării

acordate. Cu toate că, prin efectul abilitării, Guvernul emite un act care, prin conținutul său, are caracter legislativ, fiind consecința unei delegări legislative, ordonanța rămâne un act administrativ al autorității executive.

91. Mai mult, sub aspectul competenței de legiferare, Curtea reține că relația dintre puterea legislativă și cea executivă se desăvârșește prin competența conferită Guvernului de a adopta ordonanțe de urgență în condițiile stabilite de art. 115 alin. (4)—(6) din Constituție. Astfel, ordonanța de urgență, ca act normativ ce permite Guvernului, sub controlul Parlamentului, să facă față unei situații extraordinare, se justifică prin necesitatea și urgența reglementării acestei situații care, datorită circumstanțelor sale, impune adoptarea de soluții imediate în vederea evitării unei grave atingeri aduse interesului public.

92. **Regimul particular al ordonanței de urgență este prevăzut în art. 115 alin. (4)—(6) din Constituție și se referă la cazurile în care poate fi emisă:** situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, Guvernul având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acesteia; *intrarea în vigoare:* numai după depunerea spre dezbatere în procedură de urgență la Camera inițial sesizată și convocarea obligatorie a Parlamentului, dacă nu se află în sesiune; *domeniul de reglementare:* acesta poate fi și de natura legilor organice, caz în care legea de aprobare se adoptă cu majoritatea prevăzută de art. 76 alin. (1) din Constituție; ordonanța de urgență nu poate fi însă adoptată în domeniul legilor constituționale, nu poate afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului; de asemenea, ordonanța de urgență nu poate aduce atingere drepturilor, libertăților și îndatoririlor prevăzute de Constituție, drepturilor electorale și nu poate viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietatea publică.

93. Având în vedere aceste considerente, Curtea reține că, pe lângă monopolul legislativ al Parlamentului, Constituția, în art. 115, consacră delegarea legislativă, în virtutea căreia Guvernul poate emite ordonanțe simple [art. 115 alin. (1)—(3)] sau ordonanțe de urgență [art. 115 alin. (4)—(6)]. Astfel, transferul unor atribuții legislative către autoritatea executivă se realizează printr-un act de voință al Parlamentului ori, pe cale constituțională, în situații extraordinare, și numai sub control parlamentar.

94. **Curtea urmează să se pronunțe dacă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2016 a produs, în sine, un conflict juridic de natură constituțională între Parlament și Guvern,** criticile vizând o examinare a actului Guvernului în raport cu normele constituționale invocate, autorii sesizărilor solicitând, așadar, verificarea constituționalității acestui act normativ atât din punctul de vedere al soluției legislative pe care o consacră, cât și din punctul de vedere al procedurii de adoptare.

95. **În jurisprudența sa, Curtea Constituțională nu a statuat asupra existenței unor conflicte juridice de natură constituțională ale căror izvoare să rezide în chiar conținutul unor acte normative,** distinct de orice act de aplicare a lor sau independent de conduite comise sau omise ale autorităților publice prevăzute de Constituție.

96. Cât privește procedura de adoptare a actelor normative, există precedente în jurisprudența Curții, când, prin cererile de soluționare a unor conflicte juridice de natură constituțională, au fost formulate și astfel de critici, apreciate de Curte ca vizând neconstituționalitatea actelor normative în cauză. Astfel, prin **Decizia nr. 97 din 7 februarie 2008**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 169 din 5 martie 2008, pronunțându-se asupra criticii referitoare la adoptarea unor ordonanțe de urgență ale Guvernului fără avizul Consiliului Suprem de Apărare a Țării, Curtea a statuat că „în speță nu

suntem în prezența unui astfel de conflict [n.r. — de natură constituțională], ci în prezența neîndeplinirii de către Guvernul României a unei obligații legale în cadrul unei proceduri de legiferare”. Dezvoltând aceste considerente prin **Decizia nr. 901 din 17 iunie 2009**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 21 iulie 2009, în care analiza Curții a purtat cu privire la *lipsa unui aviz al Consiliului Superior al Magistraturii, Curtea a reținut că „aspectele semnalate de către președintele Consiliului Superior al Magistraturii ar viza o eventuală neconstituționalitate a unor acte normative, și nu un conflict juridic de natură constituțională”*. Or, „neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe poate fi stabilită numai în condițiile art. 146 lit. a) și d) din Constituție, și nu în temeiul textului constituțional al art. 146 lit. e).”

97. Aceeași soluție și-a menținut Curtea și prin **Decizia nr. 231 din 9 mai 2013**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 347 din 12 iunie 2013, prilej cu care a statuat că „unicul scop al cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională” formulate în prezenta cauză, distinct de orice acte comisive sau omisive ale autorităților implicate sau alte situații care ar putea fi circumscrise sintagmei de conflict juridic de natură constituțională, este acela de constatare a neconstituționalității Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 21/2013 și a lipsirii de efecte juridice a acesteia. Or, neconstituționalitatea unei ordonanțe, cu circumstanțierea enunțată, poate fi stabilită numai în condițiile art. 146 lit. d) din Constituție [și, prin intermediul legii de aprobare, în condițiile art. 146 lit. a) din Constituție], iar nu în temeiul textului constituțional al art. 146 lit. e), atât timp cât neconstituționalitatea invocată se identifică chiar cu obiectul cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională. *Atribuția Curții Constituționale de soluționare a conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice nu a fost concepută de legiuitorul constituant ca o a treia cale distinctă de examinare a constituționalității actelor normative.”*

98. **Aceste argumente sunt valabile și în ceea ce privește analiza procedurii de adoptare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017**, respectiv a soluțiilor legislative pe care aceasta le consacră, **Curtea neputând constata pe calea soluționării unui conflict juridic de natură constituțională neconstituționalitatea dispozițiilor actului normativ**. Și în doctrina de drept constituțional român a fost recunoscută deosebirea esențială dintre atribuțiile Curții Constituționale de verificare a constituționalității și atribuțiile care implică și verificarea unor fapte constituționale. În mod evident, constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională se încadrează în a doua categorie. Pentru a ne afla în situația unui conflict juridic de natură constituțională, este nevoie să se rețină existența unor acte, acțiuni, inacțiuni ale unei/unor autorități publice care intră în conflict. Însă, nu poate fi calificat drept conflict juridic de natură constituțională conflictul ce se naște între dispoziții de reglementare primară și Constituție. Acest din urmă „conflict” reprezintă, desigur, obiectul controlului de constituționalitate în cadrul căruia este verificată compatibilitatea normelor cu Legea fundamentală. Or, *o atare competență poate fi exercitată ca urmare a unor sesizări formulate în temeiul art. 146 lit. a) sau d) din Constituție (a se vedea în acest sens și Decizia nr. 259 din 8 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334 din 15 mai 2015, paragraful 50).*

99. Având în vedere aceste considerente jurisprudențiale, pe de o parte, și dispozițiile constituționale invocate, pe de altă parte, Curtea constată că **decizia Guvernului de a adopta Ordonanța de urgență nr. 13/2017** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii

nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală nu poate fi calificată ca un act de arogare a unor puteri, atribuții sau competențe care, potrivit Constituției, aparțin Parlamentului. **Este evident că Guvernul exercită în acest fel o competență proprie prevăzută în mod expres de prevederile art. 115 din Legea fundamentală.**

100. În ceea ce privește susținerea Președintelui României, potrivit căreia în contextul iminenței exercitării în mod direct a suveranității naționale de către corpul electoral prin referendumul de interes național pe tema *continuarea luptei împotriva corupției și asigurarea integrității funcției publice*, referendum a cărui procedură a fost inițiată la data de 24 ianuarie 2017, decizia Guvernului de a adopta Ordonanța de urgență nr. 13/2017 reprezintă o conduită abuzivă, ce urmărește obținerea unor efecte penale mai favorabile înainte ca poporul să aibă posibilitatea să se exprime, și goleşte de conținut punctul de vedere al Parlamentului pe care acesta trebuie să-l exprime potrivit art. 90 din Constituție, Curtea constată că aceste aspecte excedează cadrului procedural în care se analizează existența unui conflict juridic de natură constituțională între Guvernul României și Parlamentul României.

101. În concluzie, **Curtea constată că nu a existat un conflict juridic de natură constituțională între autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte.**

102. În analiza cererilor referitoare la conflictul juridic de natură constituțională dintre autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, cu privire la competența Consiliului Superior al Magistraturii în materia procedurilor de legiferare, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin **Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 71 din 29 ianuarie 2014, arătând că aceasta derivă din prevederile legale în vigoare. Astfel, potrivit dispozițiilor art. 9 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, „(1) În cazurile prevăzute de lege, în faza de elaborare a proiectelor de acte normative inițiatorul trebuie să solicite avizul autorităților interesate în aplicarea acestora, în funcție de obiectul reglementării.” Un astfel de caz este prevăzut de dispozițiile art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 628 din 1 septembrie 2012, dispoziții care prevăd că „*Plenul Consiliului Superior al Magistraturii avizează proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești.*”, iar conform art. 32 alin. (1) din lege „(1) În cazurile în care legea prevede avizul conform, aprobarea sau acordul Consiliului Superior al Magistraturii, punctul de vedere emis de acesta este obligatoriu. Dacă legea prevede consultarea sau avizul Consiliului Superior al Magistraturii, punctul de vedere emis de acesta nu este obligatoriu.”

103. Curtea a observat că această competență a Consiliului Superior al Magistraturii este una legală, acordată prin voința Parlamentului în temeiul textului constituțional al art. 134 alin. (4), potrivit căruia „*Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției*”. Deși norma constituțională, exprimând rolul de garant al independenței justiției al Consiliului Superior al Magistraturii, nu face niciun fel de referire expresă la obligația inițiatorilor proiectelor de acte normative de a solicita avizul acestei autorități, avizarea proiectelor de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești este tratată în legea de

organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, la care Legea fundamentală face trimitere.

104. *Însă Curtea a circumscris sfera de cuprindere a sintagmei „acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești”, în funcție de care se poate determina obligația legală și constituțională a autorităților competente de a solicita avizul Consiliului Superior al Magistraturii. În considerentele Deciziei nr. 901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 21 iulie 2001, Curtea Constituțională a reținut că sintagma se referă „numai la actele normative care privesc în mod direct organizarea și funcționarea autorității judecătorești, precum modul de funcționare al instanțelor, cariera magistraților, drepturile și obligațiile acestora etc., pentru a nu se ajunge la denaturarea rolului Consiliului Superior al Magistraturii”. Așa fiind, Consiliul Superior al Magistraturii, ca garant al independenței, conform art. 133 alin. (1) din Constituție, are, potrivit Legii sale organice nr. 317/2004, atribuții referitoare la apărarea judecătorilor și procurorilor împotriva oricărui act care le-ar putea afecta independența sau imparțialitatea ori ar crea suspiciuni cu privire la acestea (art. 30), cariera judecătorilor și procurorilor (art. 35), admiterea în magistratură, evaluarea, formarea și examenele judecătorilor și procurorilor (art. 36), organizarea și funcționarea instanțelor și a parchetelor (art. 37). Pe cale de consecință, prin Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014, Curtea a constatat că proiectele de legi care implică un aviz al Consiliului sunt actele normative privind statutul judecătorilor și procurorilor (care cuprind dispoziții referitoare la drepturile și îndatoririle judecătorilor și procurorilor, incompatibilități și interdicții, numirea, promovarea, suspendarea și încetarea funcției de judecător sau procuror, delegarea, detașarea și transferul judecătorilor și procurorilor, răspunderea acestora etc.), reglementat în prezent prin Legea nr. 303/2004, organizarea judiciară (instanțele judecătorești — organizare/competențe/conducere, Ministerul Public — organizare/competențe/conducere, organizarea și funcționarea Institutului Național al Magistraturii, compartimentele auxiliare de specialitate din cadrul instanțelor și al parchetelor, bugetele instanțelor și parchetelor etc.), reglementată în prezent prin Legea nr. 304/2004, precum și actele normative privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, cu sediul materiei în Legea nr. 317/2004.*

105. Curtea a statuat că „*orice altă interpretare dată sintagmei acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești ar determina o extindere a competențelor Consiliului Superior al Magistraturii care nu s-ar întemeia pe criterii clare și previzibile, deci ar fi arbitrară*. Astfel, acceptând susținerea autorilor obiecției de neconstituționalitate, potrivit căreia *omisiunea de a supune avizării Consiliului actul normativ prin care se aduc modificări Codului penal ar contraveni rolului său constituțional de garant al independenței justiției, s-ar accepta implicit teza conform căreia solicitarea avizului Consiliului Superior al Magistraturii ar fi obligatorie în cadrul elaborării tuturor actelor normative*. În măsura în care orice lege este susceptibilă a genera o situație conflictuală, care ar determina investirea unei instanțe judecătorești cu soluționarea litigiului, s-ar putea concluziona că toate actele normative *privesc activitatea autorității judecătorești*. Or, dincolo de lipsa de fundament logic și juridic a unei astfel de interpretări, împrejurarea creată ar conduce la situația în care Consiliul Superior al Magistraturii ar îndeplini competențe similare celor ale Consiliului Legislativ, care potrivit art. 79 alin. (1) din Constituție «*este un organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații*», ceea ce este inadmisibil. **Consiliul Superior al Magistraturii, ca parte componentă a autorității judecătorești, potrivit**

***dispozițiilor Legii fundamentale, cu rol de garant al independenței justiției, nu poate fi transformat într-un organ consultativ al Parlamentului, autoritatea legiuitoare primară, [sau Guvernului, autoritate legiuitoare delegată, n.r.], fără a fi afectate valori constituționale precum statul de drept sau principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale.*”**

106. *Un raționament identic a aplicat Curtea Constituțională și în materia avizelor privind actele normative bugetare ce vizează domeniul justiției. Prin Decizia nr. 901 din 17 iunie 2009, Curtea a reținut că este neîntemeiată critica referitoare la nesolicitarea avizului conform al Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la actele normative bugetare ce vizează domeniul justiției. Astfel, „bugetele curților de apel și instanțelor din circumscripția acestora sunt supuse avizului conform al Consiliului Superior al Magistraturii, deci rezultă că nu proiectul legii bugetului de stat este supus avizului Consiliului Superior al Magistraturii. Acesta avizează conform numai propunerile de bugete ale instanțelor, iar Guvernul este cel competent în mod exclusiv să decidă asupra formei finale a proiectului legii bugetului de stat. Acceptând teza susținută de Consiliul Superior al Magistraturii s-ar ajunge la situația ca o instituție care are drept rol garantarea independenței justiției să stabilească și să cenzureze chestiuni care țin de gestionarea bugetului la nivel național, cu alte cuvinte ar realiza un control de oportunitate bugetară, ceea ce este inadmisibil”.*

107. Având în vedere jurisprudența constantă a instanței constituționale, Curtea reține că **Guvernul nu are obligația constituțională sau legală de a solicita avizul Consiliului Superior al Magistraturii în alte materii decât activitatea autorității judecătorești, iar Consiliul Superior al Magistraturii nu are abilitatea legală de a emite un astfel de aviz.**

108. În prezenta cauză, dincolo de împrejurarea că, potrivit jurisprudenței menționate anterior (Deciziile nr. 97 din 7 februarie 2008 și nr. 901 din 17 iunie 2009), criticile vizând lipsa solicitării sau existenței unor avize în procedura de elaborare a actelor normative au fost calificate de Curte ca aspecte ce țin de respectarea obligațiilor legale ale autorităților implicate în această procedură și, implicit, ca vizând o eventuală neconstituționalitate a actelor normative, care poate fi analizată doar în condițiile art. 146 lit. a) și d) din Constituție, și nu în temeiul textului constituțional al art. 146 lit. e), Curtea observă faptul că **autorii sesizării, prin criticile formulate, nu țin seama de dispozițiile legale și constituționale referitoare la competența Consiliului Superior al Magistraturii, și nici de jurisprudența Curții Constituționale în materia avizelor pe care această autoritate publică este abilitată să le adopte.**

109. În mod tradițional, doctrina constituțională recunoaște cele trei puteri în stat: puterea legislativă, care creează și modifică legea, puterea executivă, care execută și impune legea, și puterea judecătorească, care interpretează și aplică legea. Preeminența dreptului presupune ca aceste puteri să-și exercite prerogativele independent una față de cealaltă, întrucât funcțiile lor trebuie să fie distincte. Cu alte cuvinte, cei care creează legea nu trebuie să se implice în aplicarea ei, cei care o execută nu trebuie să se implice în crearea sau interpretarea ei, iar cei care interpretează și aplică legea nu trebuie să se implice în crearea sau modificarea ei.

110. Așa fiind, în virtutea principiului separației puterilor, consacrat în art. 1 alin. (4) din Constituție, precum și a prevederilor art. 61 alin. (1), **Parlamentul și, prin delegare legislativă, în condițiile art. 115 din Constituție, Guvernul au competența de a institui, modifica și abroga norme juridice de aplicare generală. Instanțele judecătorești, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii, componente ale autorității judecătorești în virtutea capitolului VI, al titlului III — Autoritățile publice, din Constituția României, au misiunea**

constituțională de a realiza justiția, în temeiul art. 126 alin. (1) din Legea fundamentală, adică de a soluționa, aplicând legea, litigiile dintre subiecții de drept cu privire la existența, întinderea și exercitarea drepturilor lor subiective, de a reprezenta interesul general al societății și de a apăra ordinea de drept, în activitatea judiciară, în temeiul art. 131 alin. (1) din Constituție, respectiv de a realiza rolul de garant al independenței justiției, în temeiul normei constituționale cuprinse în art. 134 alin. (4), **și nicidecum un rol în activitatea de elaborare a actelor normative, prin participarea la procedura de legiferare.**

111. Așadar, în ceea ce privește autoritatea judecătorească, conduita conformă Constituției transpare din cele statuate mai sus, și anume exercitarea competențelor stabilite de lege în conformitate cu prevederile constituționale referitoare la separația puterilor în stat și, deci, *abținerea de la orice acțiune care ar avea ca efect subrogarea în atribuțiile altei autorități publice.* Aceasta cu atât mai mult cu cât în sarcina magistraților subzistă *obligația de rezervă*, care exprimă o sinteză a principiilor generale ale deontologiei profesiei (independență, imparțialitate, integritate). Mai mult, așa cum Curtea a statuat în Decizia nr. 629 din 4 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 923 din 21 decembrie 2014, „apărarea independenței justiției nu se poate realiza decât în cadrul prevăzut de Constituție, deci cu respectarea tuturor drepturilor și a libertăților fundamentale ale persoanei. Protejarea acestei valori constituționale nu poate afecta existența altor drepturi și libertăți, exercitate cu bună-credință, în cadrul limitelor consacrate de normele constituționale” (paragraful 44).

112. În ceea ce privește critica referitoare la dispozițiile art. III alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017, potrivit căreia actul normativ intră în vigoare de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția prevederilor art. I, care intră în vigoare la 10 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, Curtea reține că această vizează conținutul normativ al actului juridic pretins

a declanșa conflictul juridic de natură constituțională, respectiv durata termenului care este considerată prea scurtă, iar, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, analiza criticilor cu un atare obiect nu poate fi efectuată de Curte în această procedură, ci doar pe calea controlului de constituționalitate, realizat în temeiul art. 146 lit. a) sau d) din Constituție.

113. În fine, referitor la susținerea potrivit căreia problema termenului de 10 zile, considerat prea scurt, nu ar fi apărut dacă modificările aduse Codului penal ar fi fost operate în procedura legislativă obișnuită sau chiar în procedura legislativă de urgență, a căror durată ar fi depășit acest interval, astfel încât „autoritatea judecătorească nu ar mai fi fost împiedicată să își exercite atribuția constituțională de înfăptuire a justiției”, Curtea constată că aceasta este lipsită de fundament, întrucât termenul pus la dispoziția instanței competente, în cauzele judecate definitiv, pentru stabilirea incidenței dispozițiilor art. 4 din Codul penal referitoare la aplicarea legii penale de dezincriminare ori ale art. 6 referitoare la aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei, nu poate fi calculat decât de la data publicării în Monitorul Oficial al României a actului normativ, nicidecum de la data inițierii procedurii legislative, moment la care actul normativ nu există, fiind doar în fază de proiect de lege sau de propunere legislativă.

114. Având în vedere aceste considerente, Curtea constată că adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală **nu a generat un conflict juridic de natură constituțională între autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte**, întrucât Guvernul nu a împiedicat autoritatea judecătorească, reprezentată de Consiliul Superior al Magistraturii, să-și realizeze o atribuție constituțională, ci a acționat *intra vires*, exercitând o competență proprie conferită de prevederile art. 115 din Legea fundamentală.

115. Având în vedere considerentele expuse, dispozițiile art. 146 lit. e) din Constituție, precum și prevederile art. 11 alin. (1) lit. A.e), ale art. 34 și 35 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Constată că nu a existat un conflict juridic de natură constituțională între autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală fiind adoptată în exercitarea unei competențe proprii a Guvernului, prevăzute expres de dispozițiile art. 115 din Legea fundamentală.

2. Constată că nu a existat un conflict juridic de natură constituțională între autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, prin adoptarea Ordonanței de urgență nr. 13/2017, Guvernul neîmpiedicând autoritatea judecătorească, reprezentată de Consiliul Superior al Magistraturii, să își realizeze o atribuție constituțională referitoare la avizarea actului normativ.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, Camerei Deputaților, Senatului României și Guvernului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din 8 februarie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent-șef,
Mihaela Senia Costinescu

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția pronunțată cu majoritate de voturi de Curtea Constituțională, considerăm că instanța de contencios constituțional ar fi trebuit să constate în cauză existența unui conflict juridic de natură constituțională între:

— autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, determinat de depășirea de către Guvern a limitelor delegării legislative;

— autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, determinat de încălcarea principiului cooperării loiale între autorități¹,

pentru următoarele motive:

I. **Existența unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, determinat de depășirea de către Guvern a limitelor delegării legislative**

1. **Motivarea autorilor sesizărilor referitoare la existența unui conflict juridic de natură constituțională între Guvern și Parlament**

În esență, Președintele României și, respectiv, Consiliul Superior al Magistraturii au susținut existența unui conflict juridic de natură constituțională născut ca urmare a deciziei Guvernului de a adopta Ordonanța de urgență nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală. Aceasta întrucât, prin adoptarea ordonanței de urgență menționate, **Guvernul și-a exercitat competența de a adopta acte normative cu putere de lege cu încălcarea cadrului constituțional privind delegarea legislativă**. S-a mai invocat faptul că din analiza conținutului preambulului Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 nu rezultă existența elementelor de drept și de fapt ale situației extraordinare, aspect semnalat și prin Avizul nr. 61 din 31 ianuarie 2017 emis de Consiliul Legislativ. Parlamentul dispune de plenitudine de competență în materie de legiferare, în timp ce Guvernul exercită această competență delegată, numai în condițiile strict prevăzute de Constituție. Ca urmare, ori de câte ori Guvernul emite ordonanțe cu încălcarea normelor constituționale își exercită abuziv competența de legiferare.

2. **Interpretarea sintagmei „conflict juridic de natură constituțională” în jurisprudența Curții Constituționale a României și incidența acesteia în prezenta cauză**

În ceea ce privește noțiunea de conflict juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice, Curtea Constituțională a statuat, prin Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 17 februarie 2005, că acesta presupune „**acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor**”. De asemenea, prin Decizia nr. 97 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 169 din 5 martie 2008, Curtea a reținut: „**Conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale**”. În sfârșit, Curtea a mai statuat că textul art. 146 lit. e) din Constituție „**stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de**

natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea”. Prin urmare, noțiunea de conflict juridic de natură constituțională „**vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției**” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 21 iulie 2009).

Curtea a mai reținut că „**atribuția Curții Constituționale de soluționare a conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice nu a fost concepută de legiuitorul constituant ca o a treia cale distinctă de examinare a constituționalității actelor normative**.” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 231 din 9 mai 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 347 din 12 iunie 2013, care trimite și la precedentele soluționate prin Decizia nr. 97 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 169 din 5 martie 2008, și Decizia nr. 901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 21 iulie 2009, iar, mai recent, Decizia nr. 261 din 8 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 17 aprilie 2015).

Această din urmă circumscriere a competenței Curții Constituționale în cadrul atribuției prevăzute în art. 146 lit. e) din Constituție (stabilită însă exclusiv pe cale jurisprudențială) a fost avută în vedere la pronunțarea de către Curte a deciziei din prezenta cauză, apreciindu-se că nu a existat un conflict juridic de natură constituțională între Parlament și Guvern, câtă vreme ordonanța de urgență a fost emisă în baza unei competențe proprii a Guvernului, iar constituționalitatea actului adoptat nu poate fi examinată în cadrul conflictului juridic de natură constituțională, ci pe calea altor atribuții ale Curții Constituționale.

Or, astfel cum vom arăta în cele ce urmează, **în prezenta cauză nu subzistă aceeași situație juridică care a determinat pronunțarea deciziilor invocate ca precedent de Curtea Constituțională și, deci, nu subzistă niciun argument juridic (de text constituțional, legal ori de jurisprudență), care să împiedice Curtea să examineze fondul cererilor formulate de autorii sesizărilor**.

3. **Existența în prezenta cauză a cadrului procesual specific de analiză a unui conflict juridic de natură constituțională. Distincția esențială față de precedentele cauze soluționate de Curte și care au vizat constatarea neconstituționalității unor acte normative (legi, ordonanțe de urgență ale Guvernului, hotărâri ale Parlamentului)**

Examinând susținerile autorilor sesizărilor, constatăm că acestea vizează exact „conținutul ori întinderea atribuțiilor [n.a. Guvernului] decurgând din Constituție”, în privința legiferării pe calea delegării legislative, în raport cu competența Parlamentului, care are plenitudinea funcției de legiferare, situație care se încadrează în definiția dată conflictului juridic de natură constituțională într-o jurisprudență constantă a Curții Constituționale. **Nu este în discuție, așadar, ca în precedentele cauze soluționate de Curte, o cerere al cărei „unic scop” să îl constituie „constatarea neconstituționalității” unui act normativ, respectiv a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017.**

Scopul cererilor formulate de autorii sesizărilor este delimitarea competenței Guvernului, stabilită de art. 115 din Constituție, în raport cu cea a Parlamentului, stabilită de art. 61 din Constituție, în contextul adoptării de către Guvern a Ordonanței de urgență nr. 13/2017, prin care a depășit competența sa, încălcând-o astfel pe cea a Parlamentului.

¹ Opinie separată consemnată în Minuta deciziei Plenumului Curții Constituționale din data de 8 februarie 2017.

Desigur că **încălcarea limitelor competenței constituționale a unei autorități publice poate conduce, după caz:**

— **la constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională** [dacă în acest mod se încalcă o competență constituțională a altei autorități publice și Curtea Constituțională este sesizată în acest sens, în temeiul art. 146 lit. e) din Constituție];

— **la constatarea neconstituționalității actului (în cauză normativ) adoptat cu încălcarea acestor limite de competență**, în situația în care Curtea Constituțională este sesizată în temeiul art. 146 lit. a) sau d) din Constituție.

Însă **faptul că există o cale distinctă de constatare a neconstituționalității actului normativ adoptat cu încălcarea unei competențe constituționale nu poate constitui un impediment pentru examinarea conflictului juridic de natură constituțională determinat de încălcarea respectivei competențe.**

Fiecărui cadru procesual (corespunzător atribuțiilor incidente ale Curții Constituționale) îi corespund proceduri specifice, iar soluțiile vor fi corelative acestor atribuții. Astfel, în **cadrul atribuției prevăzute de art. 146 lit. e) din Constituție, Curtea poate constata existența unui conflict juridic de natură constituțională, cadru care îi oferă posibilitatea să procedeze la identificarea remediilor pentru stingerea conflictului, stabilind conduita de urmat pentru părți.** În cadrul atribuțiilor prevăzute de art. 146 lit. a) și d) din Constituție, Curtea are posibilitatea constatării neconstituționalității actului normativ adoptat cu încălcarea limitelor de competență.

Indiscutabil problema pe care a ridicat-o această sesizare (și care, repetăm, nu este similară cu cele ale precedentelor cauze de conflict juridic de natură constituțională soluționate de Curte) este una de competență a Guvernului în raport cu competența Parlamentului, de mare însemnătate pentru însăși existența statului român de drept. Sunt de notorietate criticile aduse abuzului legiferării pe calea ordonanțelor de urgență ale Guvernului² și apelul, inclusiv în documente elaborate de organisme internaționale, la identificarea de remedii. Spre exemplu, **Avizul privind compatibilitatea cu principiile constituționale și statul de drept a acțiunilor Guvernului și Parlamentului României cu privire la alte instituții ale statului și Ordonanța de urgență a Guvernului de modificare a Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și Ordonanța de urgență a Guvernului de modificare și completare a Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului în România, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 93-a Sesiune plenară (Veneția, 14—15 decembrie 2012)³, constată folosirea abuzivă a ordonanțelor de urgență ale Guvernului (pct. 36), formulându-se o serie de recomandări la pct. 79 în care se arată că „problema ordonanțelor de urgență ale Guvernului ar trebui rezolvată. [...] Prin simplificarea procedurii legislative, [...] necesitatea adoptării de ordonanțe de urgență ale Guvernului ar trebui să dispară aproape complet, iar alin. (4)—(8) ale art. 115 din Constituție privind ordonanțele de urgență ale Guvernului ar putea deveni redundante. Cel puțin, încurajarea utilizării acestor ordonanțe atât de des, și anume menținerea valabilității ordonanțelor în cazul în care Parlamentul nu le respinge în mod explicit, ar trebui să fie eliminată prin introducerea unui termen fix pentru aprobare de către Parlament”.**

Pericolul „substituirii” Parlamentului de către Guvern, inclusiv în privința funcției de legiferare, este subliniat și în cadrul

documentului intitulat **Criteriile statului de drept (Rule of Law Checklist)**, adoptat în cea de-a 106-a Sesiune plenară⁴, unde, la pct. 49, se atrage atenția că „*puterile nelimitate ale executivului sunt, de jure sau de facto, o trăsătură centrală a sistemelor absolutiste și dictatoriale. Constituționalismul modern a fost construit împotriva unor astfel de sisteme și, prin urmare, să asigure supremația legislativului.*”

În calitate sa de garant al Constituției, **Curții Constituționale îi revine obligația de a soluționa, în cazul în care este sesizată, orice conflicte juridice de natură constituțională determinate de încălcarea supremației de legiferare a Parlamentului și de a stabili cu claritate limitele constituționale de care este ținut Guvernul în privința acestei funcții.**

Pentru toate motivele arătate considerăm că în cauză Curtea era competentă și trebuia să procedeze la examinarea aspectelor semnalate în sesizările formulate de Președintele României și Consiliul Superior al Magistraturii, respectiv să stabilească dacă, în cauză, Guvernul a încălcat competența Parlamentului.

Este evident că, prin adoptarea unei ordonanțe de urgență, Guvernul își exercită o competență proprie, prevăzută de art. 115 din Constituție — astfel cum se reține în dispozitivul deciziei pronunțate de Curte —, dar această competență este una de atribuire, limitată, iar tocmai încadrarea în aceste limite trebuia analizată în cadrul sesizării adresate Curții, pentru a determina dacă a fost respectată (cu consecința constatării inexistenței unui conflict juridic de natură constituțională) sau nu a fost respectată (cu consecința constatării existenței unui conflict juridic de natură constituțională).

4. **Depășirea limitelor delegării legislative de către Guvern prin adoptarea Ordonanței de urgență nr. 13/2017, cu consecința încălcării competenței legislative a Parlamentului**

4.1. **Texte constituționale de referință și interpretarea lor în jurisprudența Curții Constituționale**

Potrivit art. 61 alin. (1) din Constituție: „**Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării**”.

Potrivit art. 115 alin. (4) din Constituție, „**Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora**”.

Instituția delegării legislative, reglementată de prevederile art. 115 din Constituție, a fost caracterizată, în esență, ca fiind un **transfer al unor atribuții legislative către autoritățile puterii executive** printr-un act de voință al Parlamentului ori pe cale constituțională, în situații extraordinare. Ca origine și actuală consacrare constituțională, **delegarea legislativă se individualizează prin statutul său de excepție în materia legiferării.** Plenitudinea competenței de legiferare revine Parlamentului, sens în care sunt dispozițiile constituționale mai sus citate. Cât privește Guvernul, rolul său fundamental este acela ca, „*potrivit programului său de guvernare acceptat de Parlament*”, să asigure „*realizarea politicii interne și externe a țării*” și să exercite „*conducerea generală a administrației publice*” [art. 102 alin. (1) din Constituție]. Prin delegarea legislativă în condițiile art. 115 din Constituție, „**Guvernul primește competențe care aparent sunt egale cu puterea legislativă parlamentară, dar nu devine egalul Parlamentului, nu se substituie acestuia, lui lipsindu-i calitatea Parlamentului de a reprezenta națiunea, calitate care nu poate fi transmisă prin nicio delegare**”⁵.

² A se vedea, de exemplu, Apostol Tofan/Tănăsescu, în *Constituția României, comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, p. 1.096.

³ www.ccr.ro

⁴ <http://www.venice.coe.int>

⁵ I. Muraru, M. Constantinescu, *Ordonanța Guvernamentală. Doctrină și jurisprudență*, Ed. Lumina Lex, 2000, p. 52.

Curtea Constituțională a statuat asupra limitelor constituționale ale legiferării pe calea ordonanțelor de urgență, reținând că „*posibilitatea Guvernului ca, în cazuri excepționale, să poată adopta ordonanțe de urgență, în mod limitat, chiar în domeniul rezervat legii organice, nu poate echivala cu un drept discreționar al Guvernului și, cu atât mai mult, această abilitare constituțională nu poate justifica abuzul în emiterea ordonanțelor de urgență.*”⁶

Printr-o decizie recentă⁷, Curtea Constituțională observa faptul că „a elaborat o vastă jurisprudență în materia adoptării ordonanțelor de urgență, respectiv în privința condițiilor pe care acestea trebuie să le îndeplinească pentru a fi în acord cu exigențele înscrise în art. 115 alin. (4) din Legea fundamentală”, apreciind, din această perspectivă, ca fiind relevante „Decizia nr. 255 din 11 mai 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 16 iunie 2005, Decizia nr. 761 din 17 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 46 din 20 ianuarie 2015, sau Decizia nr. 859 din 10 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 103 din 10 februarie 2016, prin care **Curtea a statuat că Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență în următoarele condiții, întrunite în mod cumulativ: existența unei situații extraordinare; reglementarea acesteia să nu poată fi amânată și urgența să fie motivată în cuprinsul ordonanței**”.

Examinând punctual cele trei condiții, Curtea a reținut că **situațiile extraordinare** exprimă un grad mare de abatere de la obișnuit sau comun și au un caracter obiectiv, în sensul că existența lor nu depinde de voința Guvernului, care, în asemenea împrejurări, este constrâns să reacționeze prompt pentru apărarea unui interes public pe calea ordonanței de urgență (a se vedea *mutatis mutandis* Decizia nr. 83 din 19 mai 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 211 din 8 iunie 1998).

Cu privire la **urgența reglementării**, cea de-a doua condiție prevăzută de art. 115 alin. (4) din Constituție, Curtea a constatat în jurisprudența sa că „urgența reglementării nu echivalează cu existența situației extraordinare, reglementarea operativă putându-se realiza și pe calea procedurii obișnuite de legiferare” (a se vedea Decizia nr. 421 din 9 mai 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 367 din 30 mai 2007, Decizia nr. 109 din 9 februarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 175 din 18 martie 2010).

Pentru a fi pe deplin respectate exigențele art. 115 alin. (4) din Constituție, **Guvernul trebuie să demonstreze și faptul că măsurile în cauză nu sufereau amânare, practic, că nu exista vreun alt instrument legislativ ce ar fi putut fi folosit în vederea evitării rapide a consecințelor negative.** (Decizia nr. 919 din 6 iulie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 504 din 15 iulie 2011)

4.2. **Depășirea limitelor delegării legislative prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017**

Examinând nota de fundamentare și preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 în raport cu prevederile art. 115 alin. (4) din Constituție, în interpretarea dată de Curtea Constituțională, constatăm că Guvernul a motivat, în esență, intervenția sa, prin următoarele argumente:

— pronunțarea de către Curtea Constituțională, în cursul anului 2016, a unor decizii care impun reglementare expresă pentru a asigura o aplicare unitară și coerentă a textelor de lege (fiind expres indicate două decizii ale acestei Curți pronunțate în anul 2016);

— existența altor decizii, mai vechi, ale aceleiași Curți, „care nu și-au găsit până în prezent conformitatea legislativă” (fiind indicate expres o decizie din anul 2015 și una din anul 2014);

— necesitatea punerii în acord a Codului de procedură penală cu prevederile Directivei 2016/343/UE a Parlamentului

European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale.

Apreciind că toate acestea constituie o situație extraordinară a cărei reglementare nu mai poate fi amânată, în sensul art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată, „*din cauza efectelor negative ce ar putea fi generate de o interpretare neunitară*”, Guvernul a considerat că „*o eventuală legiferare pe altă cale decât delegarea legislativă, chiar în procedura de urgență, nu ar fi de natură să înlăture de îndată aceste consecințe negative*”.

Observăm, mai întâi, că **prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 nu se rezumă numai la măsurile motivate în preambulul acesteia**, astfel că, în mod evident, pentru aceste prevederi nu este îndeplinită însăși condiția motivării (avem în vedere, de exemplu, dispozițiile art. 1 pct. 1 și 2 din ordonanța de urgență, potrivit cărora, „*1. Alineatul (3) al articolului 269 se modifică și va avea următorul cuprins: «(3) Favorizarea săvârșită de un membru al familiei sau afin până la gradul II nu se pedepsește.» 2. După alineatul (3) al articolului 269 se introduce un nou alineat, alineatul (4), cu următorul cuprins: «(4) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.»*”

Cât privește argumentul referitor la punerea legislației în acord cu deciziile Curții Constituționale, acesta contrazice, în sine, dispozițiile art. 147 alin. (1) din Constituție, astfel cum au fost interpretate în jurisprudența Curții Constituționale.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 147 alin. (1) din Constituție, „*Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, [...] constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.*” Referitor la nivelul actului normativ prin care se realizează această punere în acord amintim considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 415 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 294 din 5 mai 2010, prin care s-a statuat „**dispozițiile art. 147 alin. (1) din Constituție disting — cu privire la obligația de a pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției — între competența Parlamentului, pentru dispozițiile din legi, pe de-o parte, și cea a Guvernului, pentru dispozițiile din ordonanțe ale acestuia, pe de altă parte**”. Având în vedere această distincție, Curtea a oprit în mod expres, prin considerentele aceleiași decizii, punerea în acord a dispozițiilor din Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate prin ordonanță de urgență a Guvernului, reținând că „**Guvernul nu poate adopta o ordonanță de urgență pentru a pune de acord prevederile Legii nr. 144/2007 constatate ca fiind neconstituționale cu dispozițiile Constituției, dar poate iniția un proiect de lege în acord cu cele stabilite prin prezenta decizie**”. În cuprinsul acestei decizii, dar și în practica sa constantă, Curtea a reținut că, „potrivit Deciziei Plenului Curții Constituționale nr. 1/1995 privind obligativitatea deciziilor sale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate, puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta. Astfel, Curtea reține că **atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii, potrivit dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept**”.

⁶ Decizia nr. 15 din 25 ianuarie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 267 din 14 iunie 2000.

⁷ Decizia nr. 361 din 26 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 419 din 3 iunie 2016.

Față de aceste considerente obligatorii rezultă că **punerea în acord a unei legi cu o decizie a Curții Constituționale trebuie să se realizeze tot printr-o lege adoptată de Parlament, iar nu prin ordonanță de urgență**. Astfel fiind, recurgerea la ordonanța de urgență pentru punerea în acord a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu decizii ale Curții Constituționale apare ca o eludare a textului art. 147 alin. (1) din Constituție, în interpretarea dată de Curte, justificată prin prisma unei pasivități a Parlamentului. Chiar în ipoteza unei „pasivități” a Parlamentului, **Guvernul avea obligația să elaboreze un proiect de lege (iar nu o ordonanță de urgență), lege care să fie adoptată pe calea procedurii de urgență, ori, în extremis, pe calea angajării răspunderii sale în fața Parlamentului**⁸. Ca urmare, nu poate fi reținută motivarea sub acest aspect cuprinsă în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017. În niciun caz o astfel de motivare nu poate fi primită ca justificând o situație extraordinară în sensul acestei sintagme stabilit de Curtea Constituțională.

Nu poate fi reținut ca justificând condiția existenței unei „situații extraordinare” nici argumentul referitor la necesitatea punerii în acord a Codului de procedură penală cu prevederile Directivei 2016/343/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016. Aceasta întrucât, potrivit art. 14 — Transpunere din Directivă — pct. 1 „(1) *Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 1 aprilie 2018. Statele membre informează imediat Comisia cu privire la acestea*”. În plus, Curtea Constituțională a statuat, în mod constant, că necesitatea transpunerii și implementării în legislația națională a unei Directive nu poate justifica, singură, îndeplinirea cerințelor prevăzute de art. 115 alin. (4) referitor la existența unei situații extraordinare⁹. Cu referire la transpunerea normelor europene în dreptul intern, **Curtea a statuat de principiu că „măsurile naționale necesare pentru implementarea directivei trebuie adoptate de Parlament, în calitatea sa de legiuitor ordinar”**¹⁰.

Considerăm că motivele enunțate în preambulul ordonanței de urgență, privite atât în mod individual, cât și în ansamblu, reprezintă aspecte de oportunitate a emiterii ordonanței. Sub acest aspect, Curtea Constituțională a stabilit că **„invocarea elementului de oportunitate, prin definiție de natură subiectivă, căruia i se conferă o eficiență contributivă determinantă a urgenței, ceea ce, implicit, îl convertește în situație extraordinară, impune concluzia că aceasta nu are, în mod necesar și univoc, caracter obiectiv, ci poate da expresie și unor factori subiectivi, de oportunitate (...). Întrucât însă asemenea factori nu sunt cuantificabili, afirmarea existenței situației extraordinare, în temeiul lor sau prin convertirea lor într-o asemenea situație, conferă acesteia un caracter arbitrar, de natură să creeze dificultăți insurmontabile în legitimarea delegării legislative. S-ar**

ajunge, astfel, ca un criteriu de constituționalitate — situația extraordinară —, a cărui respectare este prin definiție supusă controlului Curții, să fie, practic, sustras unui atare control, ceea ce ar fi inadmisibil” (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 1.008 din 7 iulie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 507 din 23 iulie 2009).

De altfel, examinând conținutul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 rezultă cu forța evidenței că **nu subzista urgența pretinsă, câtă vreme, potrivit art. III alin. (2) din ordonanță, aceasta a intrat în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția prevederilor art. I (cele care vizează modificarea Codului penal) care urmau să intre în vigoare în 10 zile de la momentul publicării**.

4.3. Consecințe juridice ale nerespectării de către Guvern a dispozițiilor art. 115 alin. (4) din Constituție prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017

Având în vedere că delegarea legislativă a fost reglementată de legiuitorul constituant ca o **excepție în materie de legiferare**, respectiv ca o „modalitate de conlucrare dintre Parlament și Guvern, în temeiul căreia Guvernul **este investit cu exercitarea unei părți din funcția legislativă în anumite condiții**”¹¹, încălcarea oricăreia dintre aceste condiții, stabilită prin dispozițiile constituționale, semnifică încălcarea „**conținutului ori întinderii atribuțiilor [n.a. Guvernului] decurgând din Constituție**” în privința legiferării pe calea delegării legislative, în raport cu competența Parlamentului, care are plenitudinea funcției de legiferare (așadar un conflict juridic de natură constituțională dintre cele două autorități).

Întrucât, în cauză, Guvernul a procedat la exercitarea unei competențe proprii, date de art. 115 din Constituție — Delegarea legislativă, cu încălcarea limitelor constituționale ale acestei competențe, în sensul că a adoptat o ordonanță de urgență, în absența vreunei situații extraordinare și a urgenței, rezultă că a încălcat competența de legiferare a Parlamentului. Astfel fiind, se constată existența unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, determinat de depășirea de către Guvern a limitelor delegării legislative.

Constatăm, totodată, că Guvernul a procedat la corectarea conduitei contrare art. 115 din Constituție, prin adoptarea unei ordonanțe de urgență abrogatoare — avem în vedere exclusiv prevederile art. I din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017¹², potrivit căruia „*Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedura penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 92 din 1 februarie 2017, se abrogă*”. În opinia noastră stingerea conflictului juridic de natură constituțională creat se va produce însă numai la momentul adoptării de către Parlament a legii de aprobare a dispozițiilor cu

⁸ În sesizarea Avocatului Poporului se precizează, de altfel, că există în Parlament proiecte de lege având ca obiect punerea în acord a Codului penal cu deciziile Curții Constituționale nr. 732/2014 și nr. 603/2015.

⁹ Decizia nr. 1.059 din 11 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 73 din 4 februarie 2013.

¹⁰ Decizia nr. 1.599 din 9 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 67 din 26 ianuarie 2011.

¹¹ M. Constantinescu, I. Deleanu, A. Iorgovan, I. Muraru, F. Vasilescu, I. Vida, *Constituția României, comentată și adnotată*, p. 254; *Constituția României. Comentariu pe articole*, coordonatori I. Muraru, E.S. Tănăsescu, Ed. Ch. Beck, p. 1.086.

¹² Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 5 februarie 2017.

caracter abrogator din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017, întrucât, până la acel moment, abrogarea nu are caracter „definitiv” [o eventuală lege de respingere a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 14/2017 conduce, în condițiile art. 64 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, la repunerea în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017]¹³.

II. Existența unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, determinat de încălcarea principiului cooperării loiale între autorități

1. Motivarea autorilor sesizărilor referitoare la existența unui conflict juridic de natură constituțională între Guvern și Consiliul Superior al Magistraturii

Se susține, în esență, că Guvernul, pe de o parte, nu a ținut seama de un aviz negativ dat de Consiliul Superior al Magistraturii, pe o formă anterioară a proiectului Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, iar, cât privește forma adoptată la data de 31 ianuarie 2017 a Ordonanței de urgență a Guvernului menționate, proiectul acesteia a fost transmis spre avizare Consiliului Superior al Magistraturii în după-amiaza zilei de 31 ianuarie 2017. În seara aceleiași zile, Guvernul a adoptat și a publicat imediat în Monitorul Oficial al României această ordonanță de urgență, deși Consiliul Superior al Magistraturii a făcut public că Plenul se va reuni în ședință în dimineața zilei următoare, pentru a se pronunța asupra avizului actului normativ. Prin decizia Guvernului de a adopta Ordonanța de urgență nr. 13/2017 fără avizul Consiliului Superior al Magistraturii (aflat în imposibilitate, practic, de a da avizul solicitat) s-a creat un conflict juridic de natură constituțională, determinat de încălcarea competenței Consiliului Superior al Magistraturii și a conduitei constituționale loiale.

2. Existența în prezenta cauză a cadrului procesual specific de analiză a unui conflict juridic de natură constituțională

Procedând, *mutatis mutandis*, la aplicarea argumentației pe care am realizat-o în ceea ce privește existența cadrului specific de analiză a unui conflict juridic de natură constituțională dintre Guvern și Parlament, **considerăm că și în acest caz sunt întrunite elementele unui conflict juridic de natură constituțională** (nefiind în discuție doar o problemă de neconstituționalitate a unui act normativ, susceptibilă de a fi analizată într-un alt cadru constituțional și legal).

În prezenta cauză ne aflăm în ipoteza următoarei definiții date de Curtea Constituțională conflictului juridic de natură constituțională: textul art. 146 lit. e) din Constituție „**stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea**”. Prin urmare, **noțiunea de conflict juridic de natură constituțională „vizează orice situații juridice**

conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 21 iulie 2009). **Prin nerespectarea de către Guvern a cadrului constituțional de exercitare, în condiții de cooperare constituțională loială, a competenței Consiliului Superior al Magistraturii în privința avizării actelor normative, s-a creat un conflict juridic de natură constituțională**, Curtea Constituțională fiind chemată să constate acest conflict și să stabilească, pentru viitor, conduita conformă cu Constituția a autorităților publice menționate, în legătură cu procedura de avizare a actelor normative.

3. Conflictul juridic dintre Guvern și Consiliul Superior al Magistraturii, determinat de încălcarea cadrului constituțional de exercitare, în condiții de cooperare constituțională loială, a competenței Consiliului Superior al Magistraturii în privința avizării actelor normative

Art. 1 alin. (3) din Constituție stabilește că România este **stat de drept**, sintagmă cu profunde și complexe semnificații. O dimensiune fundamentală a statului de drept o constituie **legalitatea**, iar asigurarea **acesteia** se realizează, între altele, prin stabilirea unor **exigențe ale procesului de legiferare**. Modul de reglementare și realizare a procedurii de legiferare constituie, potrivit Comisiei de la Veneția, un criteriu/indicator pentru existența statului de drept¹⁴.

Una dintre exigențele procesului de legiferare, menită să dea expresie și **principiului separației și echilibrului puterilor în stat**, reglementat de art. 1 alin. (4) din Constituție, o constituie **procedura de avizare a proiectelor de acte normative**. În acest sens, **art. 9 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000** privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative prevede că „(1) **În cazurile prevăzute de lege, în faza de elaborare a proiectelor de acte normative inițiatorul trebuie să solicite avizul autorităților interesate în aplicarea acestora, în funcție de obiectul reglementării. (2) După elaborarea lor și încheierea procedurii de avizare prevăzute la alin. (1), proiectele de legi, propunerile legislative, precum și proiectele de ordonanțe și de hotărâri cu caracter normativ ale Guvernului se supun în mod obligatoriu avizării Consiliului Legislativ.**”

Pentru a atinge finalitatea constituțională enunțată, solicitarea avizelor prevăzute de lege nu trebuie să constituie un demers pur formal, ci unul util în cadrul procedurii de adoptare a actelor normative. Altfel spus, **exercitarea obligației inițiatorului actului normativ, de a solicita avizul autorităților interesate în aplicarea acestuia, trebuie să respecte cadrul constituțional de realizare, în condiții de cooperare loială, a competenței respectivelor autorități**. Autorităților în cauză nu trebuie doar să li se ceară „părerea”, ci să li se și acorde, în mod rezonabil, posibilitatea de a și-o exprima, scopul fiind acela al redactării unui act normativ care să întrunească, deopotrivă, cerințele de oportunitate/ legalitate/constituționalitate.

¹³ Astfel, regula instituită de art. 64 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 este aceea că „Abrogarea unei dispoziții sau a unui act normativ are caracter definitiv. Nu este admis ca prin abrogarea unui act de abrogare anterior să se repună în vigoare actul normativ inițial.” Teza a doua a aceluiași alineat stabilește excepția de la regulă, după cum urmează: „**Fac excepție prevederile din ordonanțele Guvernului care au prevăzut norme de abrogare și au fost respinse prin lege de către Parlament**”. Rezultă, așadar, că în cazul respingerii prin lege a ordonanțelor de urgență a Guvernului care cuprind norme abrogatoare, efectul este repunerea în vigoare a actului abrogat.

¹⁴ A se vedea Criteriile statului de drept, adoptate de Comisia de la Veneția la cea de-a 106-a sesiune plenară, <http://www.venice.coe.int>.

Întrucât o exercitare formală a obligațiilor constituționale sau legale, cu ignorarea spiritului normelor de referință, poate conduce chiar la blocaje instituționale, ori la acțiuni contrare Constituției, Curtea Constituțională a României a procedat, asemenea altor instanțe constituționale, la interpretarea Constituției în spiritul loialității constituționale, statuând în sensul existenței unor „norme de loialitate constituțională” derivând dintr-un principiu expres consacrat de Constituție — cel al separației și echilibrului puterilor în stat.

Spre exemplu, într-o cauză privind proceduri parlamentare, Curtea a statuat că „interpretarea și aplicarea acestor norme care instituie reguli procedurale trebuie realizate întotdeauna cu bună-credință, în spiritul unui comportament loial față de Legea fundamentală. Într-o ipoteză contrară, rezultatul ar fi blocarea activității instituției, sub aspectul îndeplinirii atribuțiilor constituționale, cu consecințe negative asupra structurilor democratice pe care se întemeiază statul”¹⁵. Într-o altă cauză, în cadrul considerațiilor care au fundamentat constatarea unui conflict juridic de natură constituțională Curtea a reținut și importanța, pentru buna funcționare a statului de drept, a colaborării dintre puterile statului, „care ar trebui să se manifeste în spiritul normelor de loialitate constituțională, comportamentul loial constituind o garanție a principiului separației și echilibrului puterilor în stat”¹⁶.

Obligativitatea deciziilor Curții Constituționale în întregul lor, ca unitate a considerentelor și dispozitivului, determină ca cele statuate în motivarea deciziilor, inclusiv cu privire la existența unor principii constituționale „nescrise” să se impună tuturor subiectelor de drept, în condițiile art. 147 alin. (4) din Constituție. De altfel, loialitatea constituțională poate fi caracterizată ca fiind o valoare-principiu intrinsecă tuturor constituțiilor, sens în care Comisia de la Veneția, în unul dintre avizele sale — Avizul pe care l-am invocat anterior în prezenta¹⁷ (privitoare la situația României) — s-a referit la **cooperarea loială între instituțiile statului** arătând că aceasta „are o legătură funcțională în implementarea Constituției”.

În prezentele cauze, instituția chemată să avizeze Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017, și care a sesizat Curtea Constituțională cu privire la încălcarea competenței sale în această privință, este Consiliul Superior al Magistraturii. Niciuna dintre părțile implicate în conflict nu contestă această competență, rezultând din coroborarea art. 133—134 din Constituție, care reglementează rolul și atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii, cu dispozițiile art. 9 din Legea nr. 24/2000 mai sus citate, și cele ale art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, potrivit cărora „Plenul Consiliului Superior al Magistraturii avizează

proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești”.

Întrucât Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 privește modificarea Codului penal și a Codului de procedură penală, este **indiscutabilă competența Consiliului Superior al Magistraturii în cadrul procedurii de avizare, acesta fiind „autoritate interesată”** în aplicarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, așa cum statuează dispozițiile art. 9 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative. De altfel, așa cum arată și Consiliul Superior al Magistraturii, chiar Ministerul Justiției a trimis, spre avizare, în după-amiaza zilei de 31 ianuarie 2017, proiectul acestei ordonanțe de urgență, pentru obținerea avizului Consiliului.

Ceea ce se invocă și este cert este faptul că **solicitarea avizului a fost pur formală, proiectul de act normativ fiind adoptat și trimis la Monitorul Oficial al României, în vederea publicării, în aceeași zi în care avizul a fost solicitat.**

Or, așa cum se subliniază chiar în cuprinsul sesizărilor formulate în această cauză, **atribuția de avizare a actelor normative de către instituțiile publice interesate, cu atât mai mult cu cât aceasta izvorăște din Constituție, nu este una pur formală și nici nu trebuie înțeleasă în sensul că simpla solicitare a avizului (cu adoptarea îndată după solicitare a actului normativ) este suficientă pentru a fi îndeplinită cerința constituțională.**

Printr-o asemenea conduită, contrară normelor de loialitate constituțională, s-a creat un conflict juridic de natură constituțională între inițiatorul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 și autoritatea chemată să avizeze proiectul ordonanței de urgență.

Lipsa sancționării unui astfel de comportament, în sensul constatării faptului că acesta nu a produs un conflict juridic de natură constituțională înseamnă acceptarea caracterului derizoriu al procedurii de avizare a actelor normative, respectiv a posibilității ca, în realitate, să se promoveze acte normative (sub eventualul pretext al urgenței) fără niciunul dintre avizele prevăzute de lege.

Pentru toate aceste motive considerăm că instanța de contencios constituțional ar fi trebuit să constate în cauză existența unui conflict juridic de natură constituțională între:

— **autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea legiuitoare — Parlamentul României, pe de altă parte, determinat de depășirea de către Guvern a limitelor delegării legislative;**

— **autoritatea executivă — Guvernul României, pe de o parte, și autoritatea judecătorească — Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte, determinat de încălcarea principiului cooperării loiale între autorități.**

Judecător,

Livia Doina Stanciu

¹⁵ Decizia nr. 209 din 7 martie 2012 referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a Hotărârii Parlamentului nr. 1 din 9 februarie 2012 pentru acordarea încrederii Guvernului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 188 din data de 22 martie 2012.

¹⁶ Decizia nr. 972 din 21 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 800 din 28 noiembrie 2012.

¹⁷ Avizul privind compatibilitatea cu principiile constituționale și statul de drept a acțiunilor Guvernului României cu privire la alte instituții ale statului și Ordonanța de urgență a Guvernului de modificare a Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și Ordonanța de urgență a Guvernului de modificare și completare a Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului în România, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 93-a Sesiune plenară (Veneția, 14—15 decembrie 2012) — traducerea în limba română este disponibilă pe site-ul Curții Constituționale — www.ccr.ro

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 64

din 9 februarie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Cosmin Grancea.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, excepție ridicată direct de Avocatul Poporului și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 374D/2017.

2. La apelul nominal răspunde, pentru autorul excepției de neconstituționalitate, doamna consilier Ileana Frimu, cu împuternicire depusă la dosar. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent-șef referă asupra faptului că președintele Senatului, președintele Camerei Deputaților și Guvernul au transmis puncte de vedere asupra excepției de neconstituționalitate și că, la dosar, au fost depuse memoriile din partea Asociației „Accept” din București, a Asociației profesionale „Forumul judecătorilor din România” și a ministrului Justiției, precum și un înscris prin care primul-ministru îl împuternicește pe ministrul Justiției să reprezinte Guvernul în fața Curții Constituționale.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului autorului excepției, care solicită admiterea acesteia.

5. Reprezentantul autorului excepției învederează faptul că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 a fost abrogată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017, însă, cu toate acestea, Curtea trebuie să se pronunțe pe fondul excepției de neconstituționalitate din două motive, și anume: au fost modificate prevederi legale neavute în vedere de deciziile Curții Constituționale în legătură cu care nu subzista imperativul punerii de acord cu dispozițiile Constituției, precum și caracterul actual al posibilității reintrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, în ipoteza respingerii prin lege a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 14/2017.

6. Pe fondul excepției de neconstituționalitate sunt reiterate criticile de constituționalitate extrinsecă, raportate la art. 115 alin. (4) din Constituție, și cele de constituționalitate intrinsecă, raportate la art. 1 alin. (3), art. 11, art. 16 alin. (1)—(3) și art. 147 alin. (4) din Constituție. Referitor la criticile de neconstituționalitate extrinsecă, reprezentantul autorului excepției de neconstituționalitate apreciază că nu a existat nicio situație

extraordinară și nu a existat nicio urgență în emiterea actului normativ criticat. În privința criticilor de neconstituționalitate intrinsecă, se arată, în esență, că reconfigurarea normativă a abuzului în serviciu încalcă art. 1 alin. (3) și (5), art. 11, art. 16 alin. (1)—(3), precum și art. 147 alin. (4) din Constituție, întrucât, pe de o parte, nu au fost respectate exigențele stabilite prin Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, iar, pe de altă parte, nu mai constituie infracțiunea de abuz în serviciu faptele săvârșite în legătură cu emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative în condițiile în care România și-a asumat pe plan internațional obligația de a lupta împotriva corupției.

7. Având cuvântul, reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de admitere a excepției de neconstituționalitate. Cu privire la admisibilitatea acesteia, se arată că instanța constituțională, chiar dacă ordonanța de urgență a Guvernului a fost între timp abrogată, trebuie să se pronunțe asupra acesteia, invocându-se, în acest sens, art. 1 alin. (3), art. 142, art. 146 lit. d) și art. 147 din Constituție. Se arată că, în situația în care Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017 ar fi respinsă prin lege, ordonanța de urgență abrogată, în temeiul art. 64 alin. (3) din Legea nr. 24/2000, ar fi repusă în vigoare. În condițiile în care această ordonanță de urgență cuprinde norme de drept penal material, reprezintă, în același timp, o lege penală mai favorabilă, întrucât conține norme de dezincriminare și de reducere a pedepsei, precum și cauze de înlăturare a răspunderii penale. Prin urmare, în ipoteza respingerii Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 14/2017, ordonanța de urgență criticată ar intra în vigoare, aplicându-se, în acest caz, art. 15 alin. (2) din Constituție și art. 5 alin. (2) din Codul penal, chiar dacă, ulterior, această ordonanță de urgență ar fi constatată ca fiind neconstituțională. Cu privire la noțiunea de „în vigoare” cuprinsă în art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, se arată că, prin aplicarea acestui text legal, s-ar ajunge la situația în care Curtea nu și-ar putea îndeplini rolul său de garant al supremației Constituției din moment ce ordonanța de urgență ar trebui să intre mai înainte în vigoare pentru a putea fi verificată constituționalitatea sa, întrucât ea s-ar aplica imediat. Este invocată *Lista privind criteriile statului de drept*, astfel cum a fost adoptată de Comisia de la Veneția (la cea de a 106-a sesiune plenară din 11—12 martie 2016), insistându-se asupra pct. 108 al documentului, respectiv pe necesitatea verificării conformității cu Constituția a acțiunii Guvernului de către instanțele constituționale sau alte organisme echivalente. Se apreciază că acestea nu trebuie să pronunțe decizii teoretice, care nu produc efecte juridice concrete, ci, din contră, trebuie să garanteze efectivitatea Constituției. Se mai subliniază faptul că o ordonanță de urgență care intră în vigoare imediat și care se subsumează conceptului de *lege* penală mai favorabilă, ar afecta o instituție fundamentală a statului, și anume competența Curții Constituționale.

8. Pe fondul excepției de neconstituționalitate se arată, cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă, faptul că nu a existat nicio situație extraordinară pentru emiterea ordonanței

de urgență criticate, nicio urgență pentru a reglementa relațiile sociale ce fac obiectul ordonanței de urgență și nicio motivare propriu-zisă a situației extraordinare și a urgenței, fiind, astfel, încălcate exigențele art. 115 alin. (4) din Constituție. De asemenea, se apreciază că prin adoptarea unei legi penale mai favorabile a avut loc o afectare a drepturilor și libertăților fundamentale în sensul art. 115 alin. (6) din Constituție, menționându-se, în acest context, faptul că prin incriminarea abuzului în serviciu în forma actuală sunt protejate o gamă largă de drepturi și libertăți fundamentale; or, dezincriminându-se anumite ipoteze normative ale acesteia, precum abuzul în serviciu săvârșit în legătură cu emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative sau reducerea termenelor de prescripție a răspunderii penale pentru anumite infracțiuni, se ajunge la afectarea drepturilor și libertăților fundamentale.

9. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinsecă, se consideră că reglementările privind favorizarea infractorului contravin art. 1 alin. (3) și art. 16 din Constituție, că elementele de tipicitate ale infracțiunii de abuz în serviciu fie nu realizează o corectă dozare a intervenției normelor de drept penal material, invocându-se, în acest sens, varianta alternativă de săvârșire a infracțiunii ce implică existența unui prag de 200.000 lei, fie că cea de-a doua variantă alternativă de săvârșire a infracțiunii este lipsită de claritate, precizie și previzibilitate, contrar art. 1 alin. (5) din Constituție, că, prin abrogarea dispoziției legale prin care era incriminată infracțiunea de neglijență în serviciu, se ajunge la o necorelare cu art. 305 din Codul penal, contrar art. 1 alin. (5) din Constituție, sau că prin redefinirea infracțiunii de conflict de interese, în loc să se pună de acord acest text de lege cu Decizia Curții Constituționale nr. 603 din 6 octombrie 2015, s-a renunțat chiar la anumite ipoteze de incriminare din conținutul textului legal în cauză. Cu privire la reglementarea denunțului, se ridică cel puțin două probleme, și anume dacă acesta este depus la un organ necompetent sau dacă este depus după 6 luni de la săvârșirea faptei, ajungându-se la concluzia că și această reglementare încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

10. La întrebarea președintelui Curții Constituționale cu privire la situația normativă intervenită după adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 14/2017 și incidența acesteia asupra procedurii din fața Curții Constituționale, reprezentantul Ministerului Public reia argumentele inițial înverdate cu privire la admisibilitatea excepției de neconstituționalitate.

11. De asemenea, reprezentantul Avocatului Poporului mai adaugă că nicio prevedere constituțională nu impune ca actul normativ să fie în vigoare pentru exercitarea controlului de constituționalitate prevăzut de art. 146 lit. d) teza a doua din Constituție, astfel încât nu există niciun motiv pentru ca instanța constituțională să nu se pronunțe pe fondul excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

12. Prin Adresa nr. 2.527 din 3 februarie 2017, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 1222 din 3 februarie 2017, în temeiul art. 146 lit. d) teza a doua din Constituție și al art. 32 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, **Avocatul Poporului a sesizat direct Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală.**

13. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autorul acesteia invocă atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și de natură intrinsecă.

14. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă, se susține că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 contravine art. 115 alin. (4) din Constituție. În acest sens, se arată că Guvernul a motivat situația extraordinară și urgența prin necesitatea punerii de acord a Codului de procedură penală cu prevederile art. 8 alin. (4) din Directiva 2016/343/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale. Se arată că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, fiind indicate în acest sens deciziile nr. 15 din 25 ianuarie 2000, nr. 802 din 19 mai 2009, nr. 1.599 din 9 decembrie 2010, actele obligatorii ale Uniunii Europene pot fi transpuse prin ordonanță de urgență numai în condiții restrictive, respectiv iminența declanșării procedurii de *infringement* în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene; or, în situația de față, procedura de *infringement* nu era declanșată, statele membre având obligația de a adopta actele cu putere de lege pentru transpunerea directivei până la 1 aprilie 2018.

15. În continuare, sunt invocate deciziile Curții Constituționale nr. 134 din 10 martie 2005, nr. 258 din 14 martie 2006, nr. 421 din 9 mai 2007 și nr. 919 din 6 iulie 2011 în ceea ce privește determinarea conținutului normativ al sintagmelor „*situația extraordinară*” și „*urgența reglementării*” cuprinse în art. 115 alin. (4) din Constituție. În acest context, se subliniază, făcându-se trimitere și la un material transmis Avocatului Poporului de către Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, că nu există o situație extraordinară care să fi impus emiterea ordonanței de urgență criticate pentru următoarele considerente: modificările aduse art. 269 din Codul penal nu au figurat în proiectul ordonanței de urgență pentru care a fost solicitat și obținut avizul Consiliului Superior al Magistraturii; modificările aduse infracțiunii de abuz în serviciu sub pretextul punerii în acord cu Decizia Curții Constituționale nr. 405 din 15 iunie 2016 depășesc cadrul trasat de această decizie; în acest sens, se arată că s-a introdus (a) sintagma „*vătămare gravă, certă și efectivă a drepturilor sau intereselor*”, sintagmă lipsită de previzibilitate, (b) un prag minim de 200.000 lei în ceea ce privește prejudiciul cauzat prin infracțiune, aspect care reprezintă un mod arbitrar de a rezolva „problema”, precum și (c) reducerea considerabilă a limitelor de pedeapsă, aspect care oferă posibilități limitate în individualizarea *in concreto* a cuantumului pedepsei aplicate în funcție de întinderea prejudiciului; abrogarea infracțiunii de neglijență în serviciu nu este argumentată în preambulul ordonanței de urgență; decizia Curții Constituționale în considerarea căreia se propune modificarea art. 336 din Codul penal este deja aplicată în mod unitar de poliție, parchete și instanțe, astfel încât decizia nu a creat în practica judiciară o situație cu caracter extraordinar, care să împiedice înfăptuirea justiției; în ceea ce privește limitarea depunerii denunțului într-un anumit termen instituit prin art. II pct. 3 din ordonanța de urgență, se arată că acest text are carențe de ordin constituțional de fundamentare a conținutului normei, de tehnică legislativă și de corelare cu celelalte dispoziții procedurale. Se susține că nu se poate identifica vreo situație care, prin caracterul său extraordinar, să reclame modificarea instituției tradiționale a denunțului exonerator în cazul infracțiunilor de luare de mită și cumpărare de influență și, cu atât mai puțin, nici vreun motiv pentru care o atare intervenție normativă nu ar putea fi amânată; se mai arată că pentru transpunerea Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 și Deciziei nr. 603 din 6 octombrie 2015

există deja inițiative legislative aflate în procedură parlamentară, drept pentru care nu se poate susține existența unei situații extraordinare și a urgenței reglementării; necesitatea transpunerii directivei antereferte nu era iminentă; se mai arată că Guvernul, chiar și în privința directivelor al căror termen de implementare expirase, a apelat la proceduri parlamentare obișnuite (cu titlu exemplificativ, se menționează Legea nr. 151/2016 privind ordinul european de protecție, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative); unele din intervențiile legislative operate prin ordonanța de urgență (art. I pct. 2, limita valorică din conținutul constitutiv al infracțiunii de abuz în serviciu și art. II pct. 3) excedează motivelor invocate în preambulul acesteia.

16. În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate intrinsecă, se arată că art. I pct. 3 din ordonanța de urgență, referitor la infracțiunea de abuz în serviciu, nu ține seama de interpretarea dată acesteia de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, drept pentru care contravine art. 1 alin. (3) și (5) și art. 147 alin. (4) din Constituție. Se susține că limitarea conținutului normativ al art. 297 din Codul penal la ipoteza în care funcționarul public îndeplinește un act prin încălcarea unor dispoziții exprese dintr-o lege, o ordonanță sau o ordonanță de urgență este contrară deciziei antereferte, întrucât încălcarea trebuie să vizeze legea în sens larg, concept care include legile, decretul, hotărârile și ordonanțele, regulamentele și ordinele miniștrilor, deciziile și hotărârile autorităților administrației publice locale (cu privire la sensul larg al noțiunii de lege, este invocată și Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011).

17. În privința exigențelor materiale de care este ținut legiuitorul în materie penală este invocată Decizia nr. 619 din 11 octombrie 2016, concluzionându-se că prin reglementarea unui prag de 200.000 lei pentru reținerea infracțiunii de abuz în serviciu se creează un dezechilibru la nivelul protecției valorilor sociale. În consecință, se apreciază că principala consecință a săvârșirii „unei infracțiuni de serviciu” trebuie să fie reprezentată de o pedeapsă, indiferent de cuantumul prejudiciului. În niciun caz o asemenea consecință nu poate fi excluderea de la răspunderea penală a vreunei categorii de persoane pe criterii contrare prevederilor constituționale antereferte. Se mai susține că, în condițiile în care statul român este angajat în lupta împotriva unor fapte care înfrâng valorile sociale privind integritatea, cinstea și răspunderea funcționarilor publici, dezincriminarea unor asemenea fapte nu este o opțiune de politică penală adecvată.

18. Se mai indică faptul că reconfigurarea infracțiunii de abuz în serviciu se poate realiza în mod gradual, progresiv, oferindu-i-se o structură coerentă pentru a elimina eventualele decizii discreționare dispuse de organele de cercetare penală și instanțele judecătorești în lipsa unui plafon; în acest sens, se arată că trebuie avut în vedere principiul proporționalității pedepsei. În considerarea acestuia, se poate institui chiar și un plafon, însă în mod gradual în funcție de gravitatea faptei de abuz în serviciu, nu doar pentru a limita abuzul de putere, dar și pentru a evita încălcarea drepturilor și libertăților funcționarilor publici.

19. Se arată că excluderea persoanelor care au atribuții în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative [art. I pct. 2 referitor la art. 269 alin. (4) și art. I pct. 3 referitor la art. 297 alin. (3)] din sfera de incidență a răspunderii penale în materia infracțiunilor de serviciu nu constituie un criteriu obiectiv în funcție de care se poate justifica intervenția legiuitorului; criterii obiective sunt, în realitate, natura serviciului prestat, temeiul juridic în baza căruia se prestează respectiva activitate sau raportul juridic dintre persoana în cauză și autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public. În acest sens, sunt invocate: Convenția penală privind corupția, adoptată

de Consiliul Europei la 27 ianuarie 1999, la Strasbourg, ratificată prin Legea nr. 27/2002, raportul explicativ al Convenției, Convenția privitoare la lupta împotriva corupției vizând funcționarii Comunităților Europene sau funcționarii statelor membre ale Uniunii Europene, adoptată de Consiliul Uniunii Europene la 26 mai 1997, și Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de România prin Legea nr. 365/2004. De asemenea, este invocată și Decizia Curții Constituționale nr. 2 din 15 ianuarie 2014, prin care aceasta a reținut, în optica Avocatului Poporului, că „prin eliminarea din sfera actelor [care pot constitui infracțiunea de conflict de interese a celor — sn.] care privesc emiterea, adoptarea, aprobarea și semnarea actelor [administrative sau a hotărârilor privind creșterea și dezvoltarea științifică, artistică, literară și profesională — sn.], infracțiunea este propriu-zis lipsită de conținut”. Parafrazând decizia anterefertă, Avocatul Poporului apreciază că excluderea de la răspundere penală a persoanelor care ocupă funcții și exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul Constituției și al legii, în scopul realizării prerogativelor de putere cu care sunt investite, la nivelul cel mai înalt în statul român, așadar, a celor care, prin excelență, au conotații de putere publică, fiind, astfel, justificată vocația acestora la calitatea de subiect activ pentru infracțiunile de serviciu, este de natură a încălca art. 16 alin. (1) din Constituție. Se mai apreciază că, dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ar conduce la încălcarea valorilor fundamentale, ocrotite de Codul penal, valori de rang constituțional, precum statul de drept, democrația, respectarea Constituției și a legilor, care sunt consacrate prin art. 1 alin. (3) și (5) din Legea fundamentală printre valorile supreme.

20. Se arată că textele legale antereferte contravin și art. 16 alin. (2) din Constituție. În acest sens se susține că în măsura în care anumite subiecte de drept sunt excluse, prin efectul unei dispoziții legale adoptate în considerarea lor și aplicabile numai în ceea ce le privește, incidenței unei reglementări legale constituind dreptul comun în materie, dispozițiile criticate nesocotesc principiul constituțional potrivit căruia „*nimeni nu este mai presus de lege*”.

21. În plus, statutul juridic privilegiat creat prin actul normativ criticat contravine și prevederilor art. 11 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora „*Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte*”. Astfel, ratificând sau aderând la convențiile internaționale menționate în prealabil, statul român și-a asumat obligația de a respecta și transpune întocmai prevederile internaționale în dreptul său intern, și anume obligația de a incrimina corupția activă și corupția pasivă a persoanelor care se circumscriu categoriilor „*agent public*”, „*membru al adunărilor publice naționale*”, „*funcționar național*”, „*ofițer public*”, noțiuni care au corespondență, în dreptul penal român, în noțiunile de „*funcționar public*”, „*funcționar*”.

22. Invocându-se jurisprudența Curții Constituționale [Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014], se arată că Parlamentul nu poate proceda la eliminarea protecției juridice penale a valorilor cu statut constituțional. Libertatea de reglementare pe care o are Parlamentul în aceste cazuri se exercită prin reglementarea condițiilor de tragere la răspundere penală pentru faptele antisociale care aduc atingere valorilor prevăzute și garantate de Constituție. În consecință, se apreciază că nici Guvernul, pe calea delegării legislative, nu poate proceda la eliminarea protecției juridice penale a valorilor cu statut constituțional.

23. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) și art. 33 din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

24. **Președintele Senatului** apreciază că excepția de neconstituționalitate ridicată nu are niciun fundament legal.

25. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă, se apreciază că adoptarea ordonanței de urgență criticate a fost motivată de constatarea neconstituționalității mai multor texte din cele două coduri în materie penală. Situația extraordinară constă în existența unui vid legislativ în domeniul incriminării unor infracțiuni, atâta vreme cât deciziile de neconstituționalitate pronunțate de Curtea Constituțională cu privire la unele texte din cele două coduri în materie penală au făcut inaplicabile mai multe prevederi legale, în conformitate cu art. 147 alin. (1) din Constituție. Neclarificarea situației persoanelor vătămate prin dispozițiile neconstituționale afectează percepția cetățenilor despre eficiența justiției și impiedică asupra capacității statului român de a asigura justiția ca serviciu public aflat în beneficiul cetățeanului. Se mai arată, în privința datei de implementare a Directivei 2016/343/UE, că, deși aceasta este fixată ca dată-limită pentru 1 aprilie 2018, Guvernul prin ordonanța de urgență criticată a urmărit asigurarea dreptului persoanei condamnate definitiv care a fost judecată în lipsă, de a solicita redeschiderea procesului penal în termen de o lună din ziua în care a luat la cunoștință, prin orice notificare oficială, de faptul că s-a desfășurat un proces penal împotriva sa. De asemenea, sunt realizate trimiteri extinse la jurisprudența Curții Constituționale referitoare la condițiile emiterii ordonanțelor de urgență, reglementate de art. 115 alin. (4) din Constituție, și se concluzionează în sensul că a existat la momentul emiterii ordonanței de urgență criticate o situație extraordinară a cărei reglementare nu putea fi amânată.

26. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinsecă, se arată că modificările operate art. 297 alin. (1) din Codul penal au fost realizate pentru a pune de acord acest text cu Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, celelalte critici fiind calificate drept discuții doctrinare, care nu țin de competența Avocatului Poporului.

27. **Președintele Camerei Deputaților** apreciază că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă.

28. Se arată că delegarea legislativă are loc și în virtutea delegării legislative constituționale, astfel cum această instituție este reglementată de art. 115 alin. (4) din Constituție. Textul constituțional nu stabilește, în mod detaliat, situațiile în care Guvernul poate recurge la adoptarea ordonanțelor de urgență, ci se referă numai la situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, obligând astfel chiar Guvernul să motiveze urgența în cuprinsul acestora. Aceste prevederi constituționale nu trebuie analizate în mod singular, ci ele trebuie coroborate cu alte dispoziții constituționale și legale, ținând cont de faptul că Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice, conform art. 102 alin. (1) din Constituție. Una dintre funcțiile pe care Guvernul o exercită este aceea de a gestiona serviciile pentru care statul este responsabil conform Legii nr. 90/2001; în aceste condiții, Guvernul a ales să adopte ordonanța de urgență. Prin urmare, a aprecia în mod simplist că urgența trebuia să reiasă expres din preambulul ordonanței de urgență și, prin urmare, în lipsa unei motivări detaliate, a concluziona că emiteria ordonanței de urgență s-a bazat pe aspecte de oportunitate, este greșit. Prevederile constituționale nu fac vorbire de motivarea urgenței în preambulul ordonanței de urgență, dimpotrivă, Guvernul are obligația de a motiva urgența în cuprinsul acesteia. Prin urmare, urgența adoptării unei astfel de ordonanțe poate fi desprinsă și din conținutul acesteia, nu numai din preambulul său, și poate fi extrasă și din coroborarea altor aspecte reieșite din expunerea de motive la proiectul legii pentru aprobarea ordonanței de urgență. În consecință, se apreciază nu numai că această situație este una urgentă, ci și necesară

pentru punerea în acord a prevederilor declarate neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 115 alin. (4) din Constituție nu este fundamentată și trebuie să se rețină că ordonanța de urgență criticată a fost adoptată pentru a evita o eventuală procedură în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene.

29. În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate intrinsecă ale art. 1 pct. 3 din ordonanța de urgență, se arată că sintagma „*vătămare gravă, certă și efectivă a drepturilor sau intereselor*” nu încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție, chiar dacă această noțiune implică o putere de apreciere. Încadrarea juridică a faptei antisociale săvârșite este sarcina exclusivă a judecătorului de drept comun, acesta având competența de a interpreta și aplica legea. În aceste condiții, se arată că textul criticat este suficient de precis și clar pentru a observa cu ușurință că sancțiunea penală se aplică doar în condițiile în care fapta se realizează, din punctul de vedere al elementului material, printr-o acțiune a făptuitorului-funcționar public, iar termenul „act” utilizat în textul de incriminare are înțelesul de operațiune pe care subiectul activ trebuie să o efectueze în virtutea atribuțiilor de serviciu. În acest sens, prin neîndeplinirea unui act se înțelege omisiunea făptuitorului de a efectua acea activitate, acea operațiune pe care era obligat să o facă.

30. În privința criticilor aduse sintagmei „*prin încălcarea unor dispoziții exprese dintr-o lege, o ordonanță sau o ordonanță de urgență a Guvernului*” cuprinse în art. 1 pct. 3 din ordonanța de urgență supusă controlului de constituționalitate, se arată că, în materie penală, principiul legalității incriminării impune ca numai legiuitorul să poată stabili conduita pe care destinatarul legii este obligat să o respecte; în caz contrar, s-ar ajunge la situația în care elementul material al infracțiunii de abuz în serviciu să fie configurat atât de Parlament sau Guvern, cât și de alte organe, inclusiv persoane juridice de drept privat, în cazul fișei postului, ceea ce nu este de acceptat în sistemul juridic de drept penal.

31. Referitor la criticile aduse art. 1 pct. 2 din ordonanța de urgență în privința sintagmei „*dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative*”, se arată că aceasta trebuie interpretată în sensul respectului interesului general pentru asigurarea unei bune funcționări a autorităților publice, ducând la exercitarea atribuțiilor într-un mod transparent și imparțial. În acest caz, nu se poate susține că s-ar fi dat vreun ajutor făptuitorului în scopul împiedicării sau îngreunării cercetărilor într-o cauză penală, tragerii la răspundere penală, executării unei pedepse sau măsuri privative de libertate, având în vedere că în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative, cel puțin în cadrul autorității legiuitoare a țării, ar duce la încălcarea dispozițiilor art. 72 din Constituție. Se mai arată că o dispoziție similară se regăsește în art. 301 alin. (2) din Codul penal referitor la infracțiunea de conflict de interese.

32. În ceea ce privește decizia asupra oportunității emiterii unei ordonanțe de urgență, aceasta aparține Guvernului; emitentul apreciază oportunitatea în raport cu scopul respectivului act normativ. Se arată că emiteria ordonanței de urgență a fost motivată chiar de Decizia Curții Constituționale nr. 405 din 15 iunie 2016, mai exact paragrafele 74 și 75 din cuprinsul acesteia.

33. Guvernul apreciază că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă, întrucât normele criticate nu mai sunt în vigoare.

34. În sensul celor de mai sus, Guvernul apreciază că Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, prin care s-a stabilit că sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare, nu este

aplicabilă în privința excepției de neconstituționalitate invocate de Avocatul Poporului, întrucât, în această din urmă situație, sunt formulate critici de neconstituționalitate în abstract, care nu sunt legate de dreptul la un proces echitabil al unor părți litigante.

35. La dosarul cauzei au mai fost depuse memorii din partea Asociației „Accept” din București, a Asociației profesionale „Forumul judecătorilor din România” și a ministrului justiției.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctul de vedere al președintelui Senatului, al președintelui Camerei Deputaților și al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile reprezentantului autorului excepției de neconstituționalitate, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

36. Curtea Constituțională a fost legal sesizată, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) teza a doua din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10, 29, 32 și 33 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

37. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 92 din 1 februarie 2017, care au următorul cuprins:

„**Art. I.** — Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Alineatul (3) al articolului 269 se modifică și va avea următorul cuprins:

«(3) Favorizarea săvârșită de un membru al familiei sau afin până la gradul II nu se pedepsește».

2. După alineatul (3) al articolului 269 se introduce un nou alineat, alineatul (4), cu următorul cuprins:

«(4) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative».

3. Articolul 297 se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art. 297. — Abuzul în serviciu

(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, cu știință, îndeplinește un act prin încălcarea unor dispoziții exprese dintr-o lege, o ordonanță sau o ordonanță de urgență a Guvernului sau nu îndeplinește un act prevăzut de dispozițiile exprese dintr-o lege, o ordonanță sau o ordonanță de urgență a Guvernului și prin aceasta cauzează o pagubă materială mai mare de 200.000 lei ori o vătămare gravă, certă și efectivă a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau juridice, astfel cum sunt prevăzute și garantate de legile în vigoare, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Fapta funcționarului public care, în exercitarea serviciului, îngreudește exercitarea unui drept al unei persoane ori creează pentru aceasta o situație de inferioritate pe teme de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, apartenență politică, avere, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative».

4. Articolul 298 se abrogă.

5. Alineatul (1) al articolului 301 se modifică și va avea următorul cuprins:

«(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act ori a participat la luarea unei decizii prin care s-au obținut, direct sau indirect, foloase

patrimoniale, pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori pentru un afin până la gradul II inclusiv se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică».

6. Alineatul (1) al articolului 308 se modifică și va avea următorul cuprins:

«(1) Dispozițiile art. 289—292, 295, 297, 299, 300 și 304 privitoare la funcționarii publici se aplică în mod corespunzător și faptelor săvârșite de către sau în legătură cu persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. (2) ori în cadrul oricărei persoane juridice».

7. Alineatul (1) al articolului 336 se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art. 336. — (1) Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă».

8. După articolul 336 se introduce un nou articol, articolul 336¹, cu următorul cuprins:

«Art. 336¹. — Consumul de alcool sau de alte substanțe ulterior producerii unui accident de circulație

(1) Fapta conducătorului unui vehicul sau a instructorului auto, aflat în procesul de instruire, ori a examinatorului autorității competente, aflat în timpul desfășurării probelor practice ale examenului pentru obținerea permisului de conducere, de a consuma alcool, produse ori substanțe stupefiante sau medicamente cu efecte similare acestora, după producerea unui accident de circulație care a avut ca rezultat uciderea sau vătămarea integrității corporale ori a sănătății uneia sau mai multor persoane, până la recoltarea probelor biologice, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani.

(2) Nu constituie infracțiune consumul de medicamente cu efecte similare produselor sau substanțelor stupefiante, după producerea accidentului de circulație și până la sosirea poliției la fața locului, dacă acestea sunt administrate de personal medical autorizat, în cazul în care acestea sunt impuse de starea de sănătate sau de vătămarea corporală a conducătorului auto».

Art. II. — Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 486 din 5 iulie 2010, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Alineatul (5) al articolului 25 se modifică și va avea următorul cuprins:

«(5) În caz de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal, în baza art. 16 alin. (1) lit. b) teza întâi, lit. e), f) — cu excepția prescripției, i) și j), în caz de încetare a procesului penal ca urmare a retragerii plângerii prealabile, precum și în cazul prevăzut de art. 486 alin. (2), instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă».

2. Alineatul (2) al articolului 215¹ se modifică și va avea următorul cuprins:

«(2) În cursul urmăririi penale, controlul judiciar poate fi prelungit de către procuror, prin ordonanță, dacă se mențin temeiurile care au determinat luarea măsurii sau au apărut temeiuri noi care să justifice prelungirea acestuia, fiecare prelungire neputând să depășească 60 de zile. Prevederile art. 212 alin. (1) și (3) se aplică în mod corespunzător».

3. După alineatul (2) al articolului 290 se introduce un nou alineat, alineatul (3), cu următorul cuprins:

«(3) Denunțul se depune la organul de urmărire penală competent în termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei prevăzute de legea penală».

4. După alineatul (1) al articolului 557 se introduce un nou alineat, alineatul (11), cu următorul cuprins:

«(11) Odată cu înmânarea mandatului de executare, persoanei condamnate i se aduce la cunoștință, sub semnătură, în scris, dreptul prevăzut de art. 466 alin. (1), iar în cazul în care persoana nu poate ori refuză să semneze, se va încheia un proces-verbal».

Art. III. — (1) Judecătorul delegat cu executările penale va sesiza instanța competentă pentru a se stabili incidența art. 4 sau a art. 6 din Codul penal pentru cauzele judecate definitiv. Judecata se va face de urgență, la intrarea în vigoare a art. I, pentru cauzele în care s-au aplicat pedepse sau măsuri privative de libertate.

(2) Prezenta ordonanță de urgență intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția prevederilor art. I, care intră în vigoare la 10 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(3) Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv cu cele aduse prin prezenta ordonanță de urgență, se va republica în Monitorul Oficial al României, Partea I, după aprobarea acesteia prin lege.

(4) Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 486 din 15 iulie 2010, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv cu cele aduse prin prezenta ordonanță de urgență, se va republica în Monitorul Oficial al României, Partea I, după aprobarea acesteia prin lege».

38. Textele constituționale invocate în susținerea excepției de neconstituționalitate sunt cele ale art. 1 alin. (3) și (5) privind statul de drept, respectiv principiul legalității și calitatea legii, art. 11 privind dreptul internațional și dreptul intern, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, art. 115 alin. (4) privind condițiile de emiteră a ordonanțelor de urgență și art. 147 alin. (4) privind efectele deciziilor Curții Constituționale.

39. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că, în esență, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 modifica și completa dispozițiile Codului penal [art. I] și Codului de procedură penală [art. II]. Dispozițiile referitoare la modificarea și completarea Codului de procedură penală au intrat în vigoare la data publicării ordonanței de urgență în Monitorul Oficial al României, Partea I, respectiv la data de 1 februarie 2017. Art. I al ordonanței de urgență supuse controlului Curții Constituționale referitor la modificarea și completarea prevederilor Codului penal urma să intre în vigoare la 10 zile de la publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României, Partea I, respectiv la data de 11 februarie 2017 [conform art. III alin. (2) din ordonanța de urgență]. În acest context normativ, Guvernul a intervenit și a abrogat întreaga ordonanță de urgență pe data de 5 februarie 2017 prin art. I din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017 privind abrogarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 5 februarie 2017.

40. Așadar, în acest caz, Guvernul a făcut aplicarea, pe de o parte, a dispozițiilor art. 58 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, potrivit cărora „după intrarea în

vigoare a unui act normativ, pe durata existenței acestuia pot interveni diferite evenimente legislative, cum sunt: modificarea, completarea, abrogarea, republicarea, suspendarea sau alte asemenea” și, pe de altă parte, a celor ale art. 58 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, potrivit cărora „în situații temeinic justificate, prin excepție de la prevederile alin. (1), actele normative de importanță și complexitate deosebită pot fi modificate, completate sau, după caz, abrogate de autoritatea emitentă și în perioada cuprinsă între data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, și data prevăzută pentru intrarea lor în vigoare, cu condiția ca intervențiile propuse să intre în vigoare la aceeași dată cu actul normativ supus evenimentului legislativ.” Potrivit art. 64 alin. (3) teza întâi din Legea nr. 24/2000, „abrogarea unei dispoziții sau a unui act normativ are caracter definitiv”, astfel că, indiferent că dispozițiile legale criticate erau sau nu în vigoare la data intrării în vigoare a actului abrogator, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 este și rămâne abrogată.

41. În aceste condiții se ridică problema admisibilității excepției de neconstituționalitate sub aspectul condiției referitoare la caracterul de „în vigoare” al reglementării, condiție de admisibilitate prevăzută de art. 33 coroborat cu art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992.

42. Premisa axiomatică a analizei Curții Constituționale pentru a reține incidența art. 146 lit. d) din Constituție este aceea că actul normativ să fi făcut parte din dreptul pozitiv, având în vedere faptul că acest text constituțional reglementează controlul *a posteriori* de constituționalitate. Prin urmare, Curtea nu are competența de a verifica, în cadrul acestei competențe, constituționalitatea unei norme de reglementare primară care nu a făcut parte din dreptul pozitiv, în schimb, are competența de a analiza constituționalitatea unui act normativ care este sau a fost în vigoare, după caz, în funcție de caracterul abstract sau concret al controlului de constituționalitate subsumat art. 146 lit. d) din Constituție.

43. Astfel, în acest context normativ, Curtea reține că art. 146 lit. d) din Constituție cuprinde două teze. Cu privire la prima teză a acestui text constituțional privind excepția de neconstituționalitate ridicată în fața unei instanțe judecătorești sau de arbitraj comercial, Curtea a statuat că, o dată sesizată, are sarcina de a controla constituționalitatea actelor de reglementare primară, fără a condiționa acest control de eliminarea, indiferent sub ce formă, din fondul activ al legislației a actului criticat pentru neconstituționalitate, drept care „sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare” [Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011]. Această teză reglementează, așadar, un control concret de constituționalitate, ce presupune *sine qua non* existența unui litigiu pendent, în cadrul căruia să se invoce excepția de neconstituționalitate a unor acte normative de reglementare primară care să aibă legătură cu soluționarea acestuia [a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 338 din 24 septembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 699 din 14 noiembrie 2013].

44. În schimb, cu privire la cea de-a doua teză a art. 146 lit. d) din Constituție, Curtea a stabilit că sintagma „în vigoare” din cuprinsul art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 „nu poate fi interpretată în același fel ca în cazul Deciziei nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, întrucât soluționarea excepției de neconstituționalitate ridicate direct de Avocatul Poporului se face în cadrul unui control abstract de constituționalitate” [a se vedea Decizia nr. 1.167 din 15 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 808 din 16 noiembrie 2011,

receptată și menținută prin Decizia nr. 549 din 15 iulie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 718 din 24 septembrie 2015, paragraful 16], ceea ce înseamnă că Avocatul Poporului ridică o excepție de neconstituționalitate distinct de orice procedură judiciară, așadar, în lipsa vreunui litigiu, el neavând de apărut vreun drept subiectiv [a se vedea, cu privire la caracterul abstract al controlului exercitat în condițiile art. 146 lit. d) teza a doua din Constituție, Decizia nr. 163 din 12 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 4 aprilie 2013, iar cu privire la condiționările și implicațiile unui control abstract de constituționalitate *mutatis mutandis* Decizia nr. 260 din 8 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 318 din 11 mai 2015, paragraful 33]. Mai mult, Curtea a statuat că, în cadrul acestui control abstract de constituționalitate, nu se poate determina dacă actul normativ abrogat produce în continuare efecte juridice asupra unor raporturi juridice concrete, evaluare care se poate face doar atunci când este vorba de o excepție ridicată în fața unei instanțe judecătorești sau de arbitraj comercial [a se vedea Decizia nr. 1.167 din 15 septembrie 2011 sau Decizia nr. 549 din 15 iulie 2015, paragraful 16], ceea ce demonstrează inaplicabilitatea în cauza de față a Deciziei nr. 766 din 15 iunie 2011.

45. Prin urmare, în această din urmă ipoteză, Curtea a condiționat exercitarea controlului de constituționalitate, în temeiul art. 146 lit. d) teza a doua din Constituție, de existența în fondul activ al legislației a actului de reglementare primară criticat de Avocatul Poporului, așadar, implicit, a soluției legislative cuprinse în acesta; numai în măsura în care soluția legislativă a fost menținută, la data pronunțării Curții, în actul normativ criticat, acesta poate fi analizat pe fond în condițiile textului constituțional anterferit [a se vedea, în acest sens, *mutatis mutandis* Decizia nr. 549 din 15 iulie 2015, paragrafele 16—22].

46. În speță, la data ridicării excepției de neconstituționalitate, ordonanța de urgență era *pro parte* în vigoare [art. II și art. III alin. (2)—(4)], cu alte cuvinte, era parte a dreptului pozitiv, iar *pro parte* urma să intre în vigoare la 11 februarie 2017 [art. I și art. III alin. (1)]. Chiar dacă Avocatul Poporului a invocat excepția de neconstituționalitate a întregii ordonanțe de urgență, care, la momentul sesizării [3 februarie 2017], nu era încă în vigoare în ansamblul său, Curtea reține că, în jurisprudența sa, a recunoscut posibilitatea acestuia să ridice excepție de neconstituționalitate privind ordonanțe de urgență care, deși publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nu sunt încă în vigoare datorită faptului că ele însele prevăd o dată ulterioară

de intrare în vigoare [a se vedea în acest sens, Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013]. Însă, la momentul judecării excepției de neconstituționalitate, cerința constituțională esențială este aceea ca actul normativ, conținând soluția legislativă criticată, să fie în vigoare, respectiv să facă parte din fondul activ al legislației [a se vedea și Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, decizie prin care Curtea a admis excepția de neconstituționalitate la o dată ulterioară intrării în vigoare a actului normativ criticat, chiar dacă acesta nu era încă în vigoare la momentul sesizării Curții Constituționale]; de aceea, în mod firesc, Curtea are competența de a analiza constituționalitatea ordonanței de urgență, în temeiul art. 146 lit. d) teza a doua din Constituție, numai în măsura în care aceasta este în vigoare, menținându-se, astfel, soluția legislativă criticată, la momentul pronunțării deciziei. Or, în cauza de față, Curtea constată că ordonanța de urgență criticată nu mai este în vigoare, fiind abrogată în mod expres. Faptul că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017 ar putea fi respinsă, prin lege, de Parlament și, în temeiul art. 64 alin. (3) teza finală din Legea nr. 24/2000, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 ar fi repusă în vigoare, nu se constituie decât într-o ipoteză teoretică, care nu are nicio incidență cu privire la cauza de față. *Obiter dictum*, Curtea observă că există alte căi și mijloace constituționale ce pot fi exercitate, chiar înaintea intrării în vigoare a legii de respingere, în situația ipotetică în care își va găsi incidența art. 64 alin. (3) teza finală din Legea nr. 24/2000 [controlul *a priori* de constituționalitate exercitat potrivit art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție sau cererea de reexaminare formulată de Președintele României, potrivit art. 77 din Constituție], ceea ce în sine demonstrează faptul că, în condițiile date, excepția de neconstituționalitate formulată de Avocatul Poporului nu este remediu constituțional adecvat pentru situația eventuală învederată în fața Curții Constituționale.

47. În consecință, Curtea reține că neîndeplinirea condiției de admisibilitate a excepției de neconstituționalitate referitoare la caracterul „în vigoare” al actului normativ supus controlului de constituționalitate se constituie într-un impediment dirimant care, în mod evident, împiedică soluționarea pe fond a criticilor de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă formulate. În aceste condiții, având în vedere că data pronunțării este una ulterioară datei abrogării ordonanței de urgență criticate, și anume de 5 februarie 2017, Curtea va respinge excepția de neconstituționalitate ca devenită inadmisibilă.

48. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d), ale art. 29 și art. 32—33 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, excepție ridicată direct de Avocatul Poporului.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Avocatului Poporului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 9 februarie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,
Benke Károly

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția de respingere, ca devenită inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, soluție adoptată, cu majoritate de voturi, considerăm că **instanța de contencios constituțional trebuia să admită excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului și să constate că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală este neconstituțională¹, pentru următoarele considerente:**

I. ADMISIBILITATEA CONTROLULUI DE CONSTITUȚIONALITATE AL NORMELOR ABROGATE, ÎN SITUAȚIA EXCEPȚIILOR DE NECONSTITUȚIONALITATE RIDICATE DIRECT DE AVOCATUL POPORULUI

1. Cadrul normativ

Potrivit art. 146 lit. d) din Constituția României,

„Curtea Constituțională are următoarele atribuții: [...]”

d) **hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului².**

Potrivit art. 32—33 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale²:

„Art. 32. — Curtea Constituțională hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate ridicate direct de Avocatul Poporului privind constituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau ordonanță în vigoare.

Art. 33. — La soluționarea excepției de neconstituționalitate, dispozițiile art. 29—31 se aplică în mod corespunzător.”

Potrivit art. 13 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului³,

„Avocatul Poporului are următoarele atribuții: [...]”

f) **poate sesiza direct Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor⁴.**

2. Interpretarea textelor constituționale și legale de referință. Jurisprudența Curții Constituționale

2.1. Interpretarea textelor constituționale. Consecințe juridice

Din interpretarea normelor citate rezultă că **Legea fundamentală limitează obiectul controlului de constituționalitate pe calea excepției de neconstituționalitate doar în privința categoriei de acte normative (legi și ordonanțe), fără a condiționa acest control de apartenența actelor normative menționate la**

fondul activ al legislației. Este, de altfel, o consecință logică a faptului că, și în condițiile în care o normă juridică nu mai este în vigoare, ea produce efecte juridice în virtutea principiului *tempus regit actum* ori a principiului neretroactivității legii, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile. Deducem de aici voința legiuitorului constituant de a asigura o plenitudine a controlului de constituționalitate a acestor categorii de acte normative pe calea excepției de neconstituționalitate, inclusiv în situațiile specifice menționate, indiferent de autor/cadru procesual.

2.2. Interpretarea dispozițiilor Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale în jurisprudența Curții Constituționale. Consecințe juridice

Legea nr. 47/1992, care dezvoltă regulile procedurale aplicabile în activitatea Curții Constituționale, în mod corespunzător fiecărei categorii de atribuții, **circumstanțiază posibilitatea de sesizare a Curții Constituționale de către instanțele judecătorești (dar nu și de către Avocatul Poporului), precum și exercitarea controlului de constituționalitate pe calea excepției de neconstituționalitate, în ambele sale modalități (respectiv la sesizarea instanțelor judecătorești și a Avocatului Poporului), stabilindu-i obiectul la legile și ordonanțele „în vigoare”.** Această „adăugare” la textul constituțional de referință a primit de-a lungul timpului felurite critici, asupra cărora Curtea Constituțională a statuat în contextul soluționării excepțiilor de neconstituționalitate a prevederilor art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992⁴, text care stabilește această condiție de admisibilitate pentru excepțiile de neconstituționalitate ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial (subliniem, atât în privința sesizării Curții Constituționale, cât și a exercitării de către aceasta a controlului de constituționalitate).

În cele din urmă, **printr-un semnificativ reviriment, Curtea Constituțională a realizat o interpretare în concordanță cu norma constituțională de referință a sintagmei „în vigoare”, însă numai în privința controlului pe cale incidentală, adică al excepției de neconstituționalitate ridicată în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial.** Curtea a stabilit, prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011⁵, că „**sintagma «în vigoare» din cuprinsul dispozițiilor art. 29 alin. (1) și ale art. 31 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, este constituțională în măsura în care se interpretează în sensul că sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare”.**

¹ Opinie separată consemnată în Minuta deciziei Plenului Curții Constituționale din data de 9 februarie 2017.

² Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 807 din 3 decembrie 2010.

³ Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 277 din 15 aprilie 2014.

⁴ Curtea a reținut, de exemplu, prin Decizia nr. 362 din 12 decembrie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 132 din 28 februarie 2003, că art. 146 lit. d) [fost art. 144 lit. c)] din Constituție prevede în mod expres și limitativ competența Curții Constituționale, iar art. 29 [fost art. 23] alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, reluând aceste dispoziții, precizează competența Curții Constituționale de a „decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, de care depinde soluționarea cauzei”. Textul supus controlului trebuie să fie în vigoare, deoarece aprecierea constituționalității privește o lege sau o ordonanță care există și care produce efecte juridice. Intervenția Curții în aprecierea constituționalității unor norme juridice care și-au încetat existența ar fi contrară rolului și funcțiilor sale stabilite prin Constituție, precum și principiului neretroactivității legii. De aceea, excepțiile de neconstituționalitate ridicate cu încălcarea prevederilor art. 23 alin. (1) [în prezent, art. 29 alin. (1)] din Legea nr. 47/1992, republicată, sunt, potrivit alin. (6) [în prezent, alin. (5)] al aceluiași articol, inadmisibile, astfel că trebuiau respinse chiar de instanța de judecată printr-o încheiere motivată, fără a mai sesiza Curtea Constituțională. Aceste argumente au fost reiterate de către Curtea Constituțională de fiecare dată când a fost sesizată cu neconstituționalitatea dispozițiilor art. 29 din Legea nr. 47/1992, exemplu fiind Decizia nr. 690 din 20 decembrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 105 din 3 februarie 2006, Decizia nr. 688 din 12 iunie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 28 iulie 2008, sau Decizia nr. 1.537 din 17 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 54 din 25 ianuarie 2009. Contraargumente au fost formulate în opiniile separate la Decizia nr. 102 din 10 aprilie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 655 din 18 octombrie 2001, Decizia nr. 61 din 26 februarie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 269 din 23 aprilie 2002, sau la Decizia nr. 316 din 19 noiembrie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 901 din 12 decembrie 2002.

⁵ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011.

La momentul pronunțării Deciziei nr. 766/2011, Curtea nu a pășit mai departe, respectiv și la interpretarea sintagmei „*in vigoare*” cuprinsă în dispozițiile art. 32 din Legea nr. 47/1992, referitoare la sesizarea directă a Curții, de către Avocatul Poporului, cu excepții de neconstituționalitate. Câteva luni mai târziu însă, cu ocazia pronunțării Deciziei nr. 1.167 din 15 septembrie 2011⁶, Curtea a statuat că „sintagma «*in vigoare*» nu poate fi interpretată în același fel ca în cazul Deciziei nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, întrucât soluționarea excepției de neconstituționalitate ridicate direct de Avocatul Poporului se face în cadrul unui control abstract de constituționalitate”. În considerentele acestei decizii s-a mai reținut că „atât timp cât Curtea Constituțională nu poate determina dacă dispozițiile legale criticate abrogate produc în continuare efecte și nici întinderea acestora (apreciere care se poate face atunci când este vorba de o excepție ridicată în fața unei instanțe judecătorești sau de arbitraj comercial), Curtea nu poate decât să respingă ca devenită inadmisibilă excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului”.

Decizia nr. 64 din 9 februarie 2017, pronunțată de Curtea Constituțională, cu majoritate de voturi, în prezenta cauză, continuă linia acestei jurisprudențe, cu același tip de argumentare, care a condus la respingerea, ca devenită inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului cu privire la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 (întrucât la data pronunțării Curții Constituționale aceasta fusese abrogată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017⁷).

2.3. Interpretarea dispozițiilor Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului. Consecințe juridice

Legea nr. 35/1997 nu restrânge în niciun fel, din perspectiva analizată anterior, dreptul Avocatului Poporului de a sesiza Curtea Constituțională. **Textul legal incident se referă numai la obiectul sesizării (legi și ordonanțe), fără a stabili nimic în privința apartenenței lor la fondul activ al legislației.** Considerăm că, și în acest caz, este vorba de intenția legiuitorului de a asigura plenitudinea controlului de constituționalitate pe această cale [de această dată **în deplin acord cu prevederile art. 146 lit. d) din Constituție**], tocmai în considerarea rolului Avocatului Poporului, de apărător al drepturilor și libertăților persoanelor [art. 58 alin. (1) din Constituție].

În condițiile în care art. 13 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 35/1997 nu distinge, rezultă că **Avocatul Poporului poate sesiza Curtea Constituțională, în temeiul art. 146 lit. d) din Constituție, cu privire la neconstituționalitatea legilor sau ordonanțelor, indiferent dacă sunt sau nu în vigoare.**

Legiuitorul constituant a oferit Avocatului Poporului două căi de declanșare a unui control abstract de neconstituționalitate — în temeiul art. 146 lit. a) și d) din Constituție, având ca obiect, în primul caz, legile înainte de promulgare, iar, în al doilea caz, legile și ordonanțele. Se observă foarte clar că, în cazul atribuției Curții Constituționale stabilite de art. 146 lit. a) din Constituție, legiuitorul constituant circumstanțiază obiectul sesizării și, respectiv, controlului de constituționalitate, stabilind că privește legile „*înainte de promulgarea acestora*”, în timp ce **în cazul competenței prevăzute de art. 146 lit. d) nu este cuprinsă nicio limitare**

sub acest aspect, stabilindu-se că sesizarea și, respectiv, controlul de constituționalitate privesc legile și ordonanțele.

Plenitudinea controlului abstract, pe calea sesizării directe, a ordonanțelor de urgență ale Guvernului prezintă un interes deosebit, în condițiile în care, așa cum subliniază și Comisia de la Veneția cu privire, punctual, la această problematică, „**Avocatul Poporului este singura instituție în măsură să ridice în mod direct excepția de neconstituționalitate a ordonanțelor de urgență în fața Curții Constituționale**”⁸.

Iar dacă atât Constituția, cât și legea organică au stabilit această plenitudine de competență Avocatului Poporului, considerăm că este contrară literei și spiritului textelor constituționale, precum și logicii juridice lipsirea sa ulterioară de eficiență, în sensul împiedicării drastice a Curții Constituționale de a se pronunța cu privire la orice lege sau ordonanță care nu mai este „*in vigoare*”, potrivit regulii instituite de art. 32 ultima teză din Legea nr. 47/1992, fără nicio distincție. Aceasta cu atât mai mult cu cât, așa cum chiar Curtea a statuat, în această situație controlul său este unul abstract, distinct (așadar necondiționat) de orice aplicare la raporturi juridice concrete.

Prezenta cauză a oferit posibilitatea nuanțării, de către Curtea Constituțională, a sintagmei „*in vigoare*”, cuprinsă în art. 32 din Legea nr. 47/1992, în același mod ca în Decizia nr. 766/2011, tocmai prin prisma efectelor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, neputându-se susține, precum în Decizia nr. 1.167/2011, că instanța de contencios constituțional „nu poate determina dacă dispozițiile legale criticate abrogate produc în continuare efecte”.

Curtea Constituțională putea și trebuia să constate astfel de efecte (având în vedere că actul atacat cuprinde norme penale) și să rețină, în temeiul art. 33 din Legea nr. 47/1992, potrivit căroră „*La soluționarea excepției de neconstituționalitate, dispozițiile art. 29—31 se aplică în mod corespunzător*”, aplicabilitatea și în această cauză a celor statuate prin Decizia nr. 766/2011, respectiv interpretarea sintagmei „*in vigoare*” cuprinsă în art. 29—31 din Legea nr. 47/1992, interpretare dată prin acea decizie, și să o aplice „*in mod corespunzător*” și în privința aceleiași sintagme prevăzută de art. 32 din Legea nr. 47/1992.

3. Interpretarea dată sintagmei „*in vigoare*” cuprinsă în art. 29-31 din Legea nr. 47/1992, prin Decizia Curții Constituționale nr. 766/2011 și aplicarea sa, „*in mod corespunzător*”, în privința art. 32 din Legea nr. 47/1992. Admisibilitatea excepției de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului cu privire la dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017.

Examinând considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 766/2011, în litera și spiritul acesteia, rezultă că **de esență revirimentului jurisprudențial este ideea/conceptul de efectivitate a controlului de constituționalitate. Examenul de constituționalitate nu este un exercițiu pur teoretic, ci trebuie să constituie un remediu efectiv, de natură a impune principiul supremației Constituției și de a înlătura astfel, pentru viitor, orice interpretare și aplicare a textelor de lege contrare Legii fundamentale.** Considerăm că aceasta constituie o interpretare conformă literei și spiritului Constituției, dând expresie, cu adevărat, rolului Curții Constituționale de garant al supremației legii fundamentale, în acord cu principiile și criteriile definitorii pentru statul de drept elaborate la nivel

⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 808 din 16 noiembrie 2011.

⁷ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 5 februarie 2017.

⁸ A se vedea pct. 53 din Avizul privind compatibilitatea cu principiile constituționale și statul de drept a acțiunilor Guvernului și Parlamentului României cu privire la alte instituții ale statului și Ordonanța de urgență a Guvernului de modificare a Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și Ordonanța de urgență a Guvernului de modificare și completare a Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului în România, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 93-a Sesiune plenară (Veneția, 14—15 decembrie 2012), www.ccr.ro

europăean și internațional. În acest sens, **Comisia de la Veneția**, în cadrul documentului intitulat **Criteriile statului de drept** (*Rule of Law Checklist*), adoptat în cea de-a 106-a Sesiune plenară⁹, **subliniază importanța caracterului efectiv al controlului de constituționalitate** (pct. 108—113), **precum și a existenței unui control ex ante al actelor normative ale legislativului și executivului** (pct. 113).

Această efectivitate trebuie asigurată, însă, atât în privința controlului concret, în cauzele deduse judecării instanțelor (unde, chiar dacă sunt abrogate, normele juridice produc efecte în virtutea principiului *tempus regit actum*), cât și **în cadrul controlului pe calea excepțiilor de neconstituționalitate ridicate direct de Avocatul Poporului**, unde se poate/și trebuie preîntâmpinată intrarea în vigoare a unor norme neconstituționale (prin controlul de constituționalitate al acestora înainte de intrarea lor în vigoare) sau **se pot/și trebuie stinse orice posibile efecte pentru viitor** (prin controlul de constituționalitate al ordonanțelor de urgență abrogate, dar care au produs efecte juridice și/sau ar putea reintra în vigoare ca efect al legilor de respingere a ordonanțelor de urgență abrogatoare — cazul în speță).

Se constată, în acest sens, că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017, criticată în prezenta cauză, a fost abrogată, la 5 zile de la publicarea sa în Monitorul Oficial al României, Partea I, prin art. I din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017, potrivit căruia „*Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedura penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 92 din 1 februarie 2017, se abrogă*”. Aceasta a determinat respingerea, cu majoritate de voturi, a sesizării Avocatului Poporului ca devenită inadmisibilă, cu motivarea că actul normativ criticat nu mai este în vigoare, iar Decizia nr. 766/2011 nu se aplică, întrucât privește un control concret de constituționalitate, iar nu unul abstract.

Considerăm că o astfel de abordare este pur formală, ignorând caracterul efectiv al controlului de constituționalitate, în contradicție chiar cu Decizia nr. 766/2011 a acestei Curți.

Aceasta întrucât, potrivit art. 115 alin. (5) din Constituție, „*Ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbatere în procedură de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se află în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Dacă în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pronunță asupra ordonanței, aceasta este considerată adoptată și se trimite celeilalte Camere care decide de asemenea în procedură de urgență. Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natura legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la articolul 76 alineatul (1)*”.

De asemenea, potrivit art. 115 alin. (7) și (8) din Constituție: „*(7) Ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege în care vor fi cuprinse și ordonanțele ale căror efecte au încetat potrivit alineatului (3).*

(8) Prin legea de aprobare sau de respingere se vor reglementa, dacă este cazul, măsurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a ordonanței”.

Față de dispozițiile constituționale citate rezultă că, în cadrul dezbaterii parlamentare, **ordonanțele de urgență ale**

Guvernului pot fi aprobate, respinse ori aprobate, cu modificări și completări.

Analizând, în continuare, efectele pe care — legea de aprobare/respingere a unei ordonanțe de urgență ce cuprinde norme de abrogare — le produce cu privire la actul abrogat, constatăm că dispozițiile art. 64 — **Abrogarea din Legea nr. 24/2000** privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative¹⁰ **stabilesc o importantă distincție în privința efectelor normelor abrogatoare, după cum acestea sunt cuprinse într-o lege sau ordonanță.** Astfel, regula instituită de art. 64 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 este aceea că „*abrogarea unei dispoziții sau a unui act normativ are caracter definitiv. Nu este admis ca prin abrogarea unui act de abrogare anterior să se repună în vigoare actul normativ inițial*”.

Teza a doua însă a aceluiași alineat stabilește excepția de la regulă, după cum urmează: „fac excepție prevederile din ordonanțele Guvernului care au prevăzut norme de abrogare și au fost respinse prin lege de către Parlament”. Rezultă, așadar, că **în cazul respingerii prin lege a ordonanțelor de urgență a Guvernului care cuprind norme abrogatoare, efectul este repunerea în vigoare a actului abrogat.**

În cauza de față, actul normativ ce formează obiectul controlului de constituționalitate (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017) a fost abrogat printr-o ordonanță de urgență (nr. 14/2017). **La data pronunțării deciziei din prezenta cauză nu exista o lege adoptată cu privire la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017, care a abrogat Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017, criticată de Avocatul Poporului.** Ca urmare, oricare dintre variantele menționate (inclusiv posibila adoptare a unei legi de respingere a ordonanței de urgență abrogatoare și efectele sale juridice) trebuia avut în vedere de Curtea Constituțională, pentru corecta interpretare, în acord cu Decizia sa nr. 766/2011, a sintagmei „*în vigoare*”, cuprinsă în art. 32 din Legea nr. 47/1992, în scopul de a elimina, pentru viitor, normele neconstituționale din cuprinsul actului criticat și a preveni astfel intrarea lor în vigoare. Avem în vedere — așa cum am subliniat anterior, în acord cu jurisprudența Curții — un control de constituționalitate abstract, care, prin excelență, este nu doar de tip sancționator, ci și preventiv, pe de o parte, dar și esența raționamentului juridic care fundamentează Decizia nr. 766/2011 — efectivitatea controlului de constituționalitate, pe de altă parte.

În condițiile în care, față de dispozițiile cuprinse în Legea nr. 24/2000, putem conchide că **abrogarea printr-o ordonanță de urgență este supusă unei „condiții suspensive”, și anume aceea de aprobare prin lege a ordonanței de urgență abrogatoare**, interesul controlului de constituționalitate al normei abrogate sub această condiție subsistă, pentru înlăturarea oricăror efecte pe care actul abrogat le-ar putea produce în situația în care Parlamentul ar respinge, prin lege, ordonanța de urgență abrogatoare. **Raționamentul contrar și în consecință respingerea ca devenită inadmisibilă a excepției de neconstituționalitate ridicată de Avocatul Poporului**, cu simpla motivare că la data pronunțării Curții Constituționale actul atacat de acesta fusese abrogat printr-o ordonanță de urgență (asupra căreia Parlamentul nu s-a pronunțat), **înseamnă acceptarea ideii că legiuitorul poate, ulterior, repune în vigoare norme neconstituționale, ceea ce este inadmisibil într-un stat de drept.**

Curtea Constituțională a dezvoltat deja o jurisprudență consistentă referitoare la neconstituționalitatea soluțiilor legislative, tocmai pentru a preîntâmpina reiterarea unor soluții

⁹ <http://www.venice.coe.int>

¹⁰ Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010.

constatate ca fiind neconstituționale prin alte acte normative. Controlul pe care aceasta îl exercită, chiar cel concret, pe cale incidentală, a căpătat astfel un puternic caracter preventiv, tocmai pentru a îndruma și așeza acțiunea autorităților în cadrul unei cooperări constituționale loiale, în spiritul principiilor statului de drept. În același spirit se impune investirea Curții Constituționale și analiza constituționalității actelor normative abrogate „sub condiție” (cazul în speță), pentru a împiedica încălcarea Constituției.

Aceasta cu atât mai mult cu cât respingerea prin lege a unei ordonanțe de urgență abrogatoare poate constitui un act de exclusivă oportunitate politică, fără nicio intenție/dorință de a repune în vigoare norme neconstituționale. Or, atâta vreme cât Curtea Constituțională, deși legal investită, refuză să se pronunțe (printr-o rigidă interpretare a sintagmei „*in vigoare*”) asupra normei abrogate, se creează o stare de incertitudine inclusiv pentru Parlament care, deși din motive de oportunitate politică, ar putea să decidă respingerea ordonanței de urgență abrogatoare, se expune riscului de a repune astfel în vigoare norme criticate deja pentru neconstituționalitate, declanșând, astfel, noi mecanisme de control de constituționalitate și perpetuarea în timp a unei stări de conflict a normelor juridice, cu implicații instituționale și efecte negative în planul securității juridice și a așteptărilor legitime ale cetățenilor.

Or, **Curtea Constituțională, în calitate de garant al supremației Constituției, este prima chemată să respecte principiul securității juridice**, pe care l-a dezvoltat de asemenea, într-o vastă jurisprudență, în care a procedat la interpretarea și aplicarea în acest sens a prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție. Considerăm că, prin deciziile sale, Curtea Constituțională trebuie să împiedice perpetuarea stării de incertitudine juridică, deopotrivă pentru destinatarii normei, cât și pentru autoritățile publice chemate să le interpreteze și să le aplice.

Forța deciziilor Curții Constituționale, conferită de legiuitorul constituant, prin consacrarea caracterului lor general obligatoriu, impune o mare responsabilitate și o cumpănită apreciere a efectelor pe care le produc sau le pot produce, respectiv a posibilității pe care Curtea, prin deciziile sale, o are de a opri intrarea în vigoare a unor norme juridice care, chiar în ipoteza constatării neconstituționalității ulterioare, produc efecte juridice de mare semnificație. Avem în vedere dispozițiile art. 5 din Codul penal — *Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei*, potrivit căroră „(1) În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică **legea mai favorabilă**. (2) **Dispozițiile alin. (1) se aplică și actelor normative ori prevederilor din acestea declarate neconstituționale, precum și ordonanțelor de urgență aprobate de Parlament cu modificări sau completări ori respinse, dacă în timpul când acestea s-au aflat în vigoare au cuprins dispoziții penale mai favorabile.**” Introducerea acestor prevederi în noul Cod penal a fost apreciată de doctrină¹¹, arătându-se că soluția legislativă „este justificată și bine-venită, având în vedere și practica guvernelor de a recurge, din păcate, destul de des, la ordonanțe ce conțin și dispoziții cu caracter penal”. În aceeași doctrină se arată că „dacă în perioada cât a fost în vigoare, dispoziția penală a produs efecte mai favorabile, aceste efecte sunt menținute.”

Controlul de constituționalitate al legii penale trebuie să aibă în vedere efectele specifice ale acesteia, cu atât mai mult cu cât, în această cauză, normele abrogatoare ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 14/2017 nu au fost încă aprobate prin lege. Având în vedere aceste efecte, prin prisma art. 5 din Codul

penal, indiferent de intervalul de timp cât au fost în vigoare, **considerăm că este esențială împiedicarea intrării în vigoare a normelor penale neconstituționale. Iar legiuitorul constituant oferă această posibilitate, prin reglementarea sesizării directe a Curții Constituționale de către Avocatul Poporului cu privire la legi și ordonanțe, orice limitare a controlului Curții, pentru înlăturarea pentru viitor a neconstituționalității normelor contestate pe această cale, fiind contrară literei și spiritului Constituției.**

Pentru toate aceste motive **considerăm că excepția de neconstituționalitate a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 este admisibilă, Curtea Constituțională neputând fi împiedicată de la examinarea constituționalității acesteia, câtă vreme, până la data pronunțării acestei decizii, asupra normei abrogatoare nu s-a pronunțat Parlamentul, prin lege, în condițiile art. 115 din Constituție.**

II. **NECONSTITUȚIONALITATEA ORDONANȚEI DE URGENȚĂ A GUVERNULUI NR. 13/2017 PENTRU MODIFICAREA ȘI COMPLETAREA LEGII NR. 286/2009 PRIVIND CODUL PENAL ȘI A LEGII NR. 135/2010 PRIVIND CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ ÎN RAPORT CU PREVEDERILE ART. 115 ALIN. (4) DIN CONSTITUȚIE**

Printr-o decizie recentă¹², Curtea Constituțională observa faptul că „a elaborat o vastă jurisprudență în materia adoptării ordonanțelor de urgență, respectiv în privința condițiilor pe care acestea trebuie să le îndeplinească pentru a fi în acord cu exigențele înscrise în art. 115 alin. (4) din Legea fundamentală”, apreciind, din această perspectivă, ca fiind relevante „Decizia nr. 255 din 11 mai 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 16 iunie 2005, Decizia nr. 761 din 17 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 46 din 20 ianuarie 2015, sau Decizia nr. 859 din 10 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 103 din 10 februarie 2016, prin care **Curtea a statuat că Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență în următoarele condiții, întrunite în mod cumulativ: existența unei situații extraordinare; reglementarea acesteia să nu poată fi amânată și urgența să fie motivată în cuprinsul ordonanței**”.

Examinând punctual cele trei condiții, Curtea a reținut că „**situațiile extraordinare** exprimă un grad mare de abatere de la obișnuit sau comun și au un caracter obiectiv, în sensul că existența lor nu depinde de voința Guvernului, care, în asemenea împrejurări, este constrâns să reacționeze prompt pentru apărarea unui interes public pe calea ordonanței de urgență (a se vedea *mutatis mutandis* Decizia nr. 83 din 19 mai 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 211 din 8 iunie 1998)”.

Cu privire la **urgența reglementării**, cea de-a doua condiție prevăzută de art. 115 alin. (4) din Constituție, Curtea a constatat în jurisprudența sa că „urgența reglementării nu echivalează cu existența situației extraordinare, reglementarea operativă putându-se realiza și pe calea procedurii obișnuite de legiferare” (a se vedea Decizia nr. 421 din 9 mai 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 367 din 30 mai 2007, Decizia nr. 109 din 9 februarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 175 din 18 martie 2010).

Pentru a fi pe deplin respectate exigențele art. 115 alin. (4) din Constituție, **Guvernul trebuie să demonstreze și faptul că măsurile în cauză nu sufereau amânare, practic, că nu exista vreun alt instrument legislativ ce ar fi putut fi folosit în vederea evitării rapide a consecințelor negative.** (Decizia nr. 919 din 6 iulie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 504 din 15 iulie 2011)

¹¹ C. Mitrache, în *Explicațiile Noului Cod penal*, coord. G. Antoniu, T. Toader, Ed. Universul juridic, vol. I, p. 92; a se vedea și A. Vlăsceanu, A. Barbu, *Noul Cod penal comentat prin raportare la Codul penal anterior*, Ed. Hamangiu, 2014, p. 22—23.

¹² Decizia nr. 361 din 26 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 419 din 3 iunie 2016.

Tot astfel, doctrina¹³ identifică următoarele **elemente necesare** pentru stabilirea dimensiunilor constituționale ale **noțiunii de situație extraordinară**: „a) este o condiție esențială de esență, fundamentală pentru adoptarea ordonanțelor de urgență; b) este o situație obiectivă și independentă, în sensul că producerea acesteia nu depinde de voința vreunei autorități publice și nu se justifică prin instituirea altei situații de criză constituțională; c) este o situație imprevizibilă, care se abate de la regulile sau așteptările obișnuite și a cărei reglementare nu suportă niciun fel de amânare; d) este o situație care periclitează interesul public, funcționarea normală a autorităților statului și regimul politic; e) pericolul cauzat de această situație trebuie să reclame urgența, adică să fie un pericol cert și imediat, pe cale să se producă”.

Examinând nota de fundamentare și preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 în raport cu prevederile art. 115 alin. (4) din Constituție, în interpretarea dată de Curtea Constituțională, constatăm că Guvernul a motivat, în esență, intervenția sa, prin următoarele argumente:

— pronunțarea de către Curtea Constituțională, în cursul anului 2016, a unor decizii care impun reglementare expresă pentru a asigura o aplicare unitară și coerentă a textelor de lege (fiind expres indicate două decizii ale acestei Curți pronunțate în anul 2016);

— existența altor decizii, mai vechi, ale aceleiași Curți, „care nu și-au găsit până în prezent conformitatea legislativă” (fiind indicate expres o decizie din anul 2015 și una din anul 2014);

— necesitatea punerii în acord a Codului de procedură penală cu prevederile Directivei 2016/343/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale.

Apreciind că toate acestea constituie o situație extraordinară a cărei reglementare nu mai poate fi amânată, în sensul art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată, „din cauza efectelor negative ce ar putea fi generate de o interpretare neunitară” Guvernul a considerat că „o eventuală legiferare pe altă cale decât delegarea legislativă, chiar în procedura de urgență, nu ar fi de natură să înlăture de îndată aceste consecințe negative”.

Observăm, mai întâi, că **prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 nu se rezumă numai la măsurile motivate în preambulul acesteia**, astfel că, în mod evident, pentru aceste prevederi nu este îndeplinită însăși condiția motivării (avem în vedere, de exemplu, dispozițiile art. 1 pct. 1 și 2 din ordonanța de urgență, potrivit cărora „1. Alineatul (3) al articolului 269 se modifică și va avea următorul cuprins: «(3) Favorizarea săvârșită de un membru al familiei sau afin până la gradul II nu se pedepsește.» 2. După alineatul (3) al articolului 269 se introduce un nou alineat, alineatul (4), cu următorul cuprins: «(4) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.»”

Cât privește argumentul referitor la punerea legislației în acord cu deciziile Curții Constituționale, acesta contrazice, în sine, dispozițiile art. 147 alin. (1) din Constituție, astfel cum au fost interpretate în jurisprudența Curții Constituționale.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 147 alin. (1) din Constituție, „Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, [...] constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.” Referitor la nivelul actului normativ prin care se realizează această punere în acord amintim considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 415 din

14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 294 din 5 mai 2010, prin care s-a statuat **„dispozițiile art. 147 alin. (1) din Constituție disting — cu privire la obligația de a pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției — între competența Parlamentului, pentru dispozițiile din legi, pe de-o parte, și cea a Guvernului, pentru dispozițiile din ordonanțe ale acestuia, pe de altă parte”**. Având în vedere această distincție, Curtea a oprit în mod expres, prin considerentele aceleiași decizii, punerea în acord a dispozițiilor din Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate prin ordonanță de urgență a Guvernului, reținând că **„Guvernul nu poate adopta o ordonanță de urgență pentru a pune de acord prevederile Legii nr. 144/2007 constatate ca fiind neconstituționale cu dispozițiile Constituției, dar poate iniția un proiect de lege în acord cu cele stabilite prin prezenta decizie”**. În cuprinsul acestei decizii, dar și în practica sa constantă, Curtea a reținut că „potrivit Deciziei Plenului Curții Constituționale nr. 1/1995 privind obligativitatea deciziilor sale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate, puterea de lucru judecat ce însoțește actele juridiciale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașază nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta. Astfel, Curtea reține că **atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii, potrivit dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept”**.

Față de aceste considerente obligatorii rezultă că **punerea în acord a unei legi cu o decizie a Curții Constituționale trebuie să se realizeze tot printr-o lege adoptată de Parlament, iar nu prin ordonanță de urgență**. Astfel fiind, recurgerea la ordonanța de urgență pentru punerea în acord a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu decizii ale Curții Constituționale apare ca o eludare a textului art. 147 alin. (1) din Constituție, în interpretarea dată de Curte, justificată prin prisma unei pasivități a Parlamentului. Chiar în ipoteza unei „pasivități” a Parlamentului, **Guvernul avea obligația să elaboreze un proiect de lege (iar nu o ordonanță de urgență), lege care să fie adoptată pe calea procedurii de urgență, ori, in extremis, pe calea angajării răspunderii sale în fața Parlamentului**¹⁴. Ca urmare, nu poate fi reținută motivarea sub acest aspect cuprinsă în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017. În niciun caz o astfel de motivare nu poate fi primită ca justificând o situație extraordinară în sensul acestei sintagme stabilit de Curtea Constituțională.

Nu poate fi reținut ca justificând condiția existenței unei „situații extraordinare” nici argumentul referitor la necesitatea punerii în acord a Codului de procedură penală cu prevederile Directivei 2016/343/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016. Aceasta întrucât, potrivit art. 14 — *Transpunere din Directivă* — pct. 1 „(1) Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la **1 aprilie 2018**. Statele membre informează imediat Comisia cu privire la acestea”. În plus, Curtea Constituțională a statuat, în mod constant, că necesitatea transpunerii și implementării în legislația națională a unei Directive nu poate justifica, singură, îndeplinirea cerințelor prevăzute de art. 115 alin. (4) referitor la existența unei situații extraordinare¹⁵. Cu referire la transpunerea normelor europene în dreptul intern, **Curtea a statuat de principiu că „măsurile naționale necesare pentru implementarea directivei trebuie adoptate de Parlament, în calitatea sa de legiuitor ordinar”**¹⁶.

¹³ V. Cârstea, *Condițiile stabilite de art. 115 alin. (4) din Constituție pentru adoptarea ordonanțelor de urgență ale Guvernului*, în RDP nr. 1/2015, p. 48 și următoarele, citat în *Constituția României. Comentariu pe articole*, coord. I. Muraru, E.S. Tănăsescu, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 1.096.

¹⁴ În sesizarea Avocatului Poporului se precizează, de altfel, că există în Parlament proiecte de lege având ca obiect punerea în acord a Codului penal cu deciziile Curții Constituționale nr. 732/2014 și nr. 603/2015.

¹⁵ Decizia Curții Constituționale nr. 1.059 din 11 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 73 din 4 februarie 2013.

¹⁶ Decizia Curții Constituționale nr. 1.599 din 9 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 67 din 26 ianuarie 2011.

Considerăm că motivele enunțate în preambulul ordonanței de urgență, privite atât în mod individual, cât și în ansamblu, reprezintă aspecte de oportunitate a emiterii ordonanței. Sub acest aspect, Curtea Constituțională a stabilit că „**invocarea elementului de oportunitate, prin definiție de natură subiectivă, căruia i se conferă o eficiență contributivă determinantă a urgenței, ceea ce, implicit, îl convertește în situație extraordinară, impune concluzia că aceasta nu are, în mod necesar și univoc, caracter obiectiv, ci poate da expresie și unor factori subiectivi, de oportunitate (...). Întrucât însă asemenea factori nu sunt cuantificabili, afirmarea existenței situației extraordinare, în temeiul lor sau prin convertirea lor într-o asemenea situație, conferă acestora un caracter arbitrar, de natură să creeze dificultăți insurmontabile în legitimarea delegării legislative. S-ar ajunge, astfel, ca un criteriu de constituționalitate — situația extraordinară —, a cărui respectare este prin definiție supusă controlului Curții, să fie, practic, sustras unui atare control, ceea ce ar fi inadmisibil**” (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1.008 din 7 iulie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 507 din 23 iulie 2009).

De altfel, examinând conținutul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 rezultă cu forță evidenței că **nu subzista urgența pretinsă**, câtă vreme, potrivit art. III alin. (2) din ordonanță, aceasta a intrat în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția prevederilor art. I (cele care vizează modificarea Codului penal), care **urmasă între în vigoare în 10 zile de la momentul publicării**.

III. **NECONSTITUȚIONALITATEA ORDONANȚEI DE URGENȚĂ A GUVERNULUI NR. 13/2017 SUB ASPECTUL SOLUȚIILOR LEGISLATIVE REGLEMENTATE**

1. Art. I pct. (1) — modificarea alin. (3) al art. 269 din Codul penal — **Favorizarea făptuitorului: „Favorizarea săvârșită de un membru al familiei sau afin până la gradul II nu se pedepsește”**.

În redactarea actuală, art. 269 alin. (3) din Codul penal are următorul cuprins: „*Favorizarea săvârșită de un membru de familie nu se pedepsește*”. Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 se lărgeste sfera persoanelor care pot beneficia de cauza de nepedepsire, prin adăugarea sintagmei „*afin până la gradul II*”.

Arătăm mai întâi că, față de reglementarea corespondentă din Codul penal din 1969 (art. 264 — *Favorizarea infractorului*), Codul penal actual a lărgit deja sfera persoanelor care pot beneficia de cauza de impunitate prevăzută de lege. Astfel, potrivit Codului penal din 1969, beneficiarii cauzei de nepedepsire erau doar „*soțul și rudele apropiate*”, în timp ce potrivit noului Cod penal, beneficiarii sunt „*membrii de familie*”. În conformitate cu dispozițiile art. 177 din Codul penal, prin *membru de familie* se înțelege: „*a) ascendenții și descendenții, frații și surorile, copiii acestora, precum și persoanele devenite prin adopție, potrivit legii, astfel de rude; b) soțul; c) persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, în cazul în care conviețuiesc*”. De asemenea, dispozițiile din legea penală privitoare la membru de familie, în limitele prevăzute la lit. a) citată „*se aplică, în caz de adopție, și persoanei adoptate ori descendenților acesteia în raport cu rudele firești*”.

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 se operează o lărgire suplimentară, **dincolo de voința legiuitorului primar**, a sferei persoanelor care beneficiază de cauza specială de nepedepsire, cu „*afinii până la gradul II*”.

Examinând preambulul ordonanței de urgență criticate de Avocatul Poporului constatăm că această **modificare a art. 269**

alin. (3) din Codul penal nu este motivată în niciun fel. Este evident că nu poate fi reținută nicio situație extraordinară sau urgență care să fi determinat Guvernul să mai adauge o „listă” de beneficiari ai cauzei de nepedepsire pentru infracțiunea de favorizare a făptuitorului. De asemenea, niciuna dintre deciziile Curții Constituționale invocate ca justificare a modificărilor Codului penal nu se referă la această dispoziție legală. În aceste condiții apreciem că modificarea textului alin. (3) al art. 269 din Codul penal apare ca fiind nejustificată, contrară măsurilor de politică penală promovate de legiuitor la adoptarea noului Cod penal. Astfel fiind, sunt incidente, *mutatis mutandis*, considerentele deciziilor prin care Curtea Constituțională a stabilit o limită a legiferării pe calea ordonanțelor de urgență a Guvernului, în sensul că acesta nu poate contracara o măsură de politică legislativă adoptată de Parlament¹⁷. Ca și în precedentele decizii care au condus la constatarea neconstituționalității unor ordonanțe de urgență ce contracarau măsuri de politică legislativă ale legiuitorului primar, și în această situație, modificarea art. 269 alin. (3) din Codul penal „*nu a fost motivată de necesitatea reglementării într-un domeniu în care legiuitorul primar nu a intervenit*”, ci, practic, a impus o măsură de politică penală menită să slăbească ocrotirea juridică a valorilor protejate prin reglementarea infracțiunii de favorizare a făptuitorului, încălcând astfel prevederile art. 61 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora „*Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării*”.

2. Art. I pct. 2 — **completarea art. 269 din Codul penal — Favorizarea făptuitorului, cu un nou alineat, alin. (4), potrivit căruia „Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative”**. [Potrivit art. 269 alin. (1) din Codul penal, „*Ajutorul dat făptuitorului în scopul împiedicării sau îngreunării cercetărilor într-o cauză penală, tragerii la răspundere penală, executării unei pedepse sau măsuri privative de libertate se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau amendă.*”]

Considerentele mai sus enunțate, care privesc completarea alin. (3) al art. 269 din Codul penal, sunt cu atât mai mult aplicabile în privința alin. (4) al aceluiași articol, nou introdus, cu consecința încălcării de către acest text, deopotrivă, a prevederilor art. 61 alin. (1) din Constituție care consacră rolul Parlamentului și ale art. 1 alin. (3), potrivit cărora România este **stat de drept**.

Față de această completare operată prin ordonanță de urgență a Guvernului rezultă că, dacă ajutorul dat făptuitorului — în scopul împiedicării sau îngreunării cercetărilor într-o cauză penală, tragerii la răspundere penală, executării unei pedepse sau măsuri privative de libertate — este realizat prin emiterea, aprobarea sau adoptarea unui act normativ, nu se aplică normele care incriminează infracțiunea de favorizare a făptuitorului. **O asemenea reglementare acreditează, de fapt, posibilitatea realizării unei favorizări a făptuitorului în modalitățile enunțate, ceea ce este inacceptabil într-un stat de drept**, punând sub semnul întrebării întregul proces legislativ.

Subliniem în acest sens faptul că infracțiunea de favorizare a făptuitorului face parte din Partea specială — titlul IV al Codului penal — *Infracțiuni contra înfăptuirii justiției* și are ca obiect juridic special relațiile sociale privitoare la înfăptuirea justiției, pentru a căror rezolvare nestingherită făptuitorii nu trebuie să fie ajutați să se sustragă raportului juridic penal sau raportului juridic de executare a pedepsei. Situația premisă constă în aceea că o anumită persoană, căreia i se acordă ajutorul, se află în faza cercetărilor într-o cauză penală, tragerii la răspundere penală, executării unei pedepse sau măsuri

¹⁷ Decizia nr. 1.221 din 12 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 804 din 2 decembrie 2008, sau Decizia nr. 842 din 2 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 464 din 6 iulie 2009.

privative de libertate. **Ajutorul trebuie acordat în scopul împiedicării sau îngreunării cercetărilor într-o cauză penală, tragerii la răspundere penală, executării unei pedepse sau măsuri privative de libertate.** Această cerință a legii se referă la latura obiectivă a infracțiunii, deoarece ea indică destinația obiectivă a actului de favorizare, și nu finalitatea subiectivă a acestui act. Activitatea judiciară periclitată este tocmai cea a organelor competente pe parcursul procesului penal, începând cu actele de urmărire penală și terminând cu cele de executare.

Având în vedere valoarea ocrotită de lege și conținutul constitutiv al infracțiunii, respectiv elementul material al laturii obiective — astfel cum l-am subliniat mai sus — eventuala realizare a sa, prin emiterea, aprobarea sau adoptarea unui act normativ ar putea constitui o cauză de agravare, în niciun caz neputând fi „sustrasă” incriminării și pedepșirii în condițiile legii. O asemenea reglementare pune în pericol existența statului de drept, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție, atât în ceea ce privește dimensiunea înfăptuirii justiției, cu consecința încălcării art. 124 din Constituție, cât și a legalității, cu consecința încălcării art. 1 alin. (5) din Constituție.

3. Art. 1 pct. 3 — modificarea art. 297 din Codul penal — Abuz în serviciu

Examinând **dispozitivul** Deciziei nr. 405 din 15 iunie 2016¹⁸ (invocată de inițiatorul ordonanței de urgență ca temei al modificării art. 297 din Codul penal), constatăm că instanța de contencios constituțional a statuat că „**dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma «îndeplinește în mod defectuos» din cuprinsul acestora se înțelege «îndeplinește prin încălcarea legii»**”.

Din modul de redactare a acestui dispozitiv — specific unei decizii interpretative — rezultă cu claritate că instanța de contencios constituțional a reținut **constituționalitatea incriminării faptelor de abuz în serviciu. Curtea Constituțională nu a dezincriminat asemenea fapte**, ci a dat doar o interpretare, în concordanță cu dispozițiile constituționale, a sintagmei „*în mod defectuos*”, sensul constituțional fiind „*prin încălcarea legii*”.

Or, prin noua reglementare a infracțiunii de abuz în serviciu, Guvernul a procedat la dezincriminarea parțială a infracțiunii, prin modificarea elementelor constitutive (stabilirea unei limite valorice a prejudiciului) a redus limitele de pedeapsă pentru varianta tip (de la 6 luni la 3 ani sau amendă, față de închisoarea de la 2 la 7 ani) și a redus drastic limitele de pedeapsă pentru varianta asimilată (închisoare de la o lună la un an sau amendă, față de închisoarea de la 2 la 7 ani), a eliminat pedeapsa complementară a interzicerii exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică și a dezincriminat total infracțiunea de abuz în serviciu în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.

Prin modificarea art. 297 din Codul penal — și nu doar în sensul clarificării sintagmei vizată prin Decizia Curții Constituționale nr. 405/2016 —, ci și a stabilirii arbitrare a unei limite valorice a prejudiciului care atrage calificarea faptei ca infracțiune, precum și a reducerii limitelor de pedeapsă (cu consecința reducerii, în mod corespunzător, și a termenelor de prescripție, inclusiv în cazul variantei asimilate, ceea ce conduce, practic, la încălcarea obligației pozitive a statului de a contracara în mod eficient faptele penale care apar pe un fond de discriminare), legiuitorul delegat a procedat, în mod evident, la totala reconfigurare a infracțiunii de abuz în serviciu, fără a avea nicio motivare în acest sens. În orice caz, reconfigurarea sub toate aspectele menționate nu are ca temei decizia Curții Constituționale, ci o viziune diferită a Guvernului în privința apărării valorilor ocrotite prin incriminarea faptelor de abuz în serviciu.

Or, așa cum Curtea Constituțională a statuat chiar prin jurisprudența invocată de inițiatorul ordonanței de urgență, scopul urmărit de legiuitor prin legislația penală este acela de a

apăra ordinea de drept, iar, în sens restrâns, este acela de a apăra valori sociale, identificate de legiuitor în partea specială a Codului penal, acest scop fiind unul legitim. Totodată, „**măsurile adoptate de legiuitor pentru atingerea scopului urmărit trebuie să fie adecvate, necesare și să respecte un just echilibru între interesul public și cel individual.**”

Astfel fiind, incriminarea/dezincriminarea unor fapte ori reconfigurarea elementelor constitutive ale unei infracțiuni țin de marja de apreciere a legiuitorului, **marjă care nu este însă absolută, ea fiind limitată de principiile, valorile și exigențele constituționale.**

Prin reconfigurarea arbitrară a infracțiunii de abuz în serviciu au fost încălcate, deopotrivă, prevederile art. 1 alin. (3) și (4) din Constituție care consacră principiile statului de drept și, respectiv, separația puterilor în stat, precum și cele ale art. 61 și art. 73 alin. (3) din Constituție, care atribuie **plenitudinea legiferării și a stabilirii măsurilor de politică penală legiuitorului primar, Parlamentul, iar nu Guvernului**, al cărui rol este acela ca, „potrivit programului său de guvernare acceptat de Parlament”, să asigure „**realizarea politicii** interne și externe a țării” și să exercite „conducerea generală a administrației publice” (art. 102 din Constituție).

Față de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, nici măcar Parlamentul nu-și poate exercita competența de incriminare și de dezincriminare a unor fapte antisociale, decât cu respectarea normelor și principiilor consacrate prin Constituție. De exemplu, astfel cum Curtea a mai statuat¹⁹, Parlamentul nu poate proceda la eliminarea protecției juridice penale a valorilor cu statut constituțional, cum sunt dreptul la viață, libertatea individuală, dreptul de proprietate sau, ca în cazul analizat, demnitatea omului. Libertatea de reglementare pe care o are însuși Parlamentul în aceste cazuri se exercită prin reglementarea condițiilor de tragere la răspundere penală pentru faptele antisociale care aduc atingere valorilor prevăzute și garantate de Constituție.

Or, tolerarea, prin stabilirea unor limite de pedeapsă foarte reduse, a unor acte săvârșite de reprezentanții funcției publice, în exercitarea funcției publice, cu atât mai evidentă în situația faptelor având ca scop restrângerea exercițiului unor drepturi de către aceștia, în baza propriilor prejudecăți ori atitudini discriminatorii, este contrară valorilor constituționale, subminând încrederea în principiile egalității și nediscriminării, precum și al preeminenței dreptului, principii fundamentale într-un stat de drept.

4. Art. 1 pct. 4 — Abrogarea art. 298 din Codul penal — Neglijența în serviciu

Și în privința acestei reglementări Guvernul a procedat de aceeași manieră ca și în cazul precedentelor dispoziții analizate, cu consecința încălcării, pentru aceleași considerente, aplicabile *mutandis mutandis*, a prevederilor art. 1 alin. (3) și (4) din Constituție care consacră principiile statului de drept și, respectiv, al separației puterilor în stat, precum și cele ale art. 61 și art. 73 alin. (3) din Constituție, referitoare la rolul și competența Parlamentului.

Mai mult, în această situație, nu s-a realizat o reconfigurare a infracțiunii prevăzute de art. 298 din Codul penal, ci chiar dezincriminarea faptelor de neglijență în serviciu, fără nicio motivare, cu consecința lipsirii de ocrotire juridică a valorilor sociale pe care legiuitorul primar înțelesese să le ocrotească prin norma penală.

5. Art. 1 pct. 5 — Modificarea alin. (1) al art. 301 din Codul penal — Conflictul de interese, acesta căpătând următoarea redactare „**Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act ori a participat la luarea unei decizii prin care s-au obținut, direct sau indirect, foloase patrimoniale, pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori pentru un afin până la gradul II inclusiv se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.**”

¹⁸ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 517 din 8 iulie 2016.

¹⁹ Decizia nr. 62 din 18 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 104 din 12 februarie 2007.

Ca și în cazul reconfigurării infracțiunii de abuz în serviciu, și în cazul infracțiunii de conflict de interese, noua reglementare depășește cu mult „punerea în acord” cu decizia Curții Constituționale invocată, respectiv Decizia nr. 603 din 6 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 845 din 13 noiembrie 2015, prin care Curtea Constituțională a constatat doar că „sintagma «raporturi comerciale» din cuprinsul dispozițiilor art. 301 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională”, în considerarea faptului că noțiunea de „raport comercial” nu mai este expres definită prin legislația în vigoare, împrejurare care lipsește de claritate și previzibilitate sintagma cuprinsă în legea penală, împiedicând determinarea exactă a conținutului constitutiv al infracțiunii de conflict de interese.

Prin modificarea operată însă se înlătură nu doar referirea la această sintagmă, ci și la sintagmele „raporturi de muncă”, precum și „beneficiile de orice natură”. Or, în condițiile în care corupția și conflictele de interese au devenit reale provocări pentru statul de drept, menționate ca atare în documentele internaționale la care ne-am referit (a se vedea Criteriile statului de drept adoptate de Comisia de la Veneția), iar politica penală a statului român este de intensificare a luptei de combatere a acestui tip de fapte, modificarea reglementării infracțiunii de conflict de interese apare ca o veritabilă măsură de contracarare a acestei politici, în contradicție cu aceleași principii și norme constituționale menționate la punctele mai sus analizate.

6. Art. II. — Modificările Codului de procedură penală

Și în acest caz, modificările operate excedează cadrulul de „punere în acord” cu decizii ale Curții Constituționale, legiuitorul delegat procedând la introducerea unor reglementări prin care încalcă dispozițiile constituționale care privesc înfăptuirea justiției și rolul Ministerului Public.

Astfel, prin **art. II pct. 3** din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 s-a completat art. 290 din Codul de procedură penală — *Denunțul* — cu un nou alineat, alin. (3), potrivit căruia „*Denunțul se depune la organul de urmărire penală competent în termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei prevăzute de legea penală.*” Considerăm că această limitare (și termenul scurt stabilit în acest sens) este excesivă, câtă vreme

chiar legiuitorul a urmărit să incrimineze nedenunțarea unor infracțiuni (art. 266 din Codul penal — *Nedenunțarea* și art. 410 din Codul penal — *Nedenunțarea unor infracțiuni contra securității naționale*), noul text introdus fiind, din această perspectivă, necorelat cu prevederile Codului penal. Limitarea în timp a acestui mod de sesizare determină Ministerul Public — ca autoritate chemată să sprijine activitatea de înfăptuire a justiției și ca autoritate publică ce reprezintă în activitatea judiciară interesele generale ale societății, apărând ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor — să se afle în imposibilitatea de a descoperi și trage la răspundere penală autori ai unor infracțiuni de gravitate deosebită. Se obstrucționează astfel bunul mers al justiției, încălcându-se prevederile art. 124 din Constituție, precum și cele ale art. 131, referitoare la rolul Ministerului Public.

Pentru toate motivele arătate considerăm că **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 depășește intenția asumată de „punere în acord” a dispozițiilor Codului penal cu decizii ale Curții Constituționale** [punere în acord care *ab initio* este neconstituțională, câtă vreme s-a făcut prin ordonanță de urgență a Guvernului, iar nu prin lege, încălcându-se astfel dispozițiile art. 147 alin. (1) din Constituție, în interpretarea dată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 415/2010], **determinând, practic, o schimbare fundamentală a politicii penale, cu încălcarea plenitudinii de competență a Parlamentului**, stabilită de art. 1 alin. (3), (4) și (5), coroborate cu cele ale art. 61 și art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituție.

Dezincriminarea unor fapte, reconfigurarea elementelor constitutive ale unor infracțiuni, nesancționarea încălcării unor valori fundamentale, toate acestea efectuate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017, pun în pericol instituțiile statului de drept, democrația, drepturile omului, echitatea și justiția socială, fapt pentru care **instanța de contencios constituțional trebuia să admită excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului și să constate că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală este neconstituțională.**

Judecător,

Livia Doina Stanciu

★

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția adoptată cu majoritate de voturi considerăm — prin punctul de vedere pe care îl vom prezenta — că în speța dedusă judecătii n-ar fi trebuit să se evite totalmente verificarea constituționalității Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017, întrucât **prin excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului, instanța de control constituțional este investită să exercite un control abstract de constituționalitate.**

Cunoscând (și recunoscând) consistența, constanța și valoarea jurisprudenței anterioare a Curții Constituționale, apreciem — totuși — că aceasta nu acoperă toate situațiile juridice care se pot ivi în planul complex al vieții sociale, politice și juridice. Astfel, speța de față prezintă unele particularități care oferă prilejul unei analize distincte de cea care se face, în mod obișnuit, în cazul excepțiilor de neconstituționalitate.

În prezentul dosar, starea de fapt obliga Curtea să aibă în vedere împrejurarea că, la data sesizării (3 februarie 2017), actul normativ care forma obiectul criticilor de neconstituționalitate era în vigoare¹, abia la data de 5 februarie 2017 fiind abrogat prin Ordonanța de urgență nr. 14/2017². Așa fiind, la data soluționării excepției de neconstituționalitate — 9 februarie 2017 — Curtea ar fi trebuit să

constate că a fost investită să verifice constituționalitatea unei ordonanțe de urgență aflată în vigoare, dar care — ulterior, dar înainte de termenul stabilit pentru judecată — a fost abrogată.

În aceste condiții trebuie să distingem între momentul când Curtea a fost sesizată [de către Avocatul Poporului care a formulat atât critici extrinseci, cât și intrinseci prin raportare la dispozițiile art. 115 alin. (4), art. 1 alin. (3) și (5), art. 16 alin. (1), (2), și (3), art. 147 alin. (4) și art. 11 alin. (1) și (2) din Constituție] și momentul când Curtea a purces la analiza excepției de neconstituționalitate.

Cu privire la criticile intrinseci, într-adevăr, Curtea nu se mai putea pronunța, motivat de faptul ieșirii actului normativ din fondul activ al legislației, fără ca el să producă în continuare efecte juridice cuantificabile. Într-o asemenea situație, nefiind aplicabile prevederile Deciziei Curții Constituționale nr. 766/2011, analiza fondului (conținutului) reglementării a devenit inadmisibilă.

Referitor însă la **criticile extrinseci**, Curtea ar fi trebuit să le analizeze și să se pronunțe dacă ordonanța de urgență a fost adoptată cu respectarea dispozițiilor constituționale incidente.

¹ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 92 din 1 februarie 2017 și a intrat în vigoare la aceeași dată, chiar dacă unele dispoziții ale sale [art. I și art. III alin. (1)] urmau să intre în vigoare/să fie puse în aplicare numai începând cu data de 11 februarie 2017.

² Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2017 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 5 februarie 2017.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 fiind în vigoare la data sesizării Curții Constituționale, premisa analizei instanței de contencios constituțional, aceea ca actul normativ să fie în vigoare ori să fi făcut parte din dreptul pozitiv, era îndeplinită³.

Controlul abstract de constituționalitate poate avea ca obiect și un act normativ care a ieșit din vigoare până la data soluționării excepției de neconstituționalitate ridicată de Avocatul Poporului, dacă se raportează la critici extrinseci care privesc modul său de adoptare. Motivarea Curții, bazată pe jurisprudența anterioară, potrivit căreia un act normativ abrogat nu poate face obiectul controlului de constituționalitate, este excesiv de formalistă⁴. Așa cum am arătat deja, în speța dedusă controlului de constituționalitate soluția legislativă nu mai subzista la data judecării cauzei și din acest motiv excepția a devenit inadmisibilă, dar numai sub aspectul verificării temeiniciei criticilor intrinseci (care vizau fondul reglementării).

Constituția României statuează prin art. 1 că România este stat de drept [alin. (3), prima teză], că statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor [alin. (4)] și că respectarea Constituției și a supremației sale este obligatorie [alin. (5)]. În același timp, Constituția stabilește clar condițiile în care pot fi adoptate ordonanțele de urgență: conform art. 115 alin. (4) „Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora”. În aceste condiții, Curtea Constituțională — garantul supremației Constituției [potrivit art. 142 alin. (1) din Legea fundamentală] —

nu poate neglija verificarea constituționalității unei ordonanțe de urgență cu care a fost sesizată direct de Avocatul Poporului [și care critică în primul rând adoptarea respectivului act normativ cu încălcarea dispozițiilor art. 115 alin. (4) din Constituție].

În legătură cu cerințele care trebuie îndeplinite pentru ca Guvernul să poată adopta, conform art. 115 alin. (4) din Constituție, o ordonanță de urgență, se impune a sublinia că ceea ce se susține în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 (și anume că situația extraordinară și urgența⁵ adoptării reglementării au fost impuse de nevoia punerii de acord a unor dispoziții din Codul penal cu deciziile Curții Constituționale, precum și a punerii de acord a Codului de procedură penală cu Directiva 2016/343/UE) nu este real, întrucât pentru „îndreptarea” Codului penal au fost depuse la Parlament, anterior adoptării ordonanței criticate, proiecte de lege consacrate înlăturării neajunsului menționat; de asemenea este de reținut faptul că transpunerea directivei europene nu era urgentă, termenul final indicat în cuprinsul ei fiind anul 2018⁶.

Așadar, cum nici la data și nici în perioada de timp dinaintea adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 nu a existat o situație extraordinară a cărei reglementare să nu poată fi amânată și ținând seamă de faptul că necesitatea adoptării ordonanței de urgență nu a fost explicată și dovedită credibil în cuprinsul actului normativ⁷, **Curtea ar fi trebuit să constate că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 a fost adoptată cu încălcarea flagrantă a dispozițiilor art. 115 alin. (4) din Constituție.**

Judecător,

prof. univ. dr. **Mircea Ștefan Minea**

³ Potrivit art. 146 lit. d) din Constituție, care reglementează controlul de constituționalitate *a posteriori*.

⁴ Este remarcabil că prin Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013, Curtea a verificat constituționalitatea unei ordonanțe de urgență adoptată de Guvern, dar care a intrat în vigoare după sesizarea instanței de control constituțional. Motivarea a fost aceea că — la data pronunțării Curții — actul normativ, care conținea soluția legislativă criticată, era în vigoare.

⁵ Curtea Constituțională a statuat că urgența reglementării nu echivalează întotdeauna cu existența situației extraordinare, reglementarea operativă putându-se realiza și pe calea procedurii obișnuite de legiferare (a se vedea Decizia nr. 421 din 9 mai 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 367 din 30 mai 2007).

⁶ În plus, trebuie subliniată observația Curții Constituționale potrivit căreia preexistența unui act obligatoriu emis la nivelul Uniunii Europene nu reprezintă o condiție obligatorie pentru adoptarea unei ordonanțe de urgență, ci — din contră — măsurile naționale necesare pentru implementarea unei directive trebuie de principiu adoptate de Parlament, ca legiuitor originar (a se vedea Decizia nr. 1.599 din 9 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 67 din 26 ianuarie 2011). Curtea a statuat și în sensul că urgența măsurii nu poate fi justificată de nevoia armonizării legislației românești cu cea a Uniunii Europene, astfel că modificarea sau unificarea legislației într-un domeniu sau altul nu justifică, prin ea însăși, emiterea unei ordonanțe de urgență (a se vedea Decizia nr. 15 din 25 ianuarie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 267 din 14 iunie 2000).

⁷ Curtea Constituțională a analizat și arătat în detaliu care sunt cerințele cumulative care trebuie îndeplinite pentru adoptarea ordonanțelor de urgență (a se vedea Decizia nr. 255 din 11 mai 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 16 iunie 2005).

ORDONANȚE ȘI HOTĂRÂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI**GUVERNUL ROMÂNIEI****ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ
privind unele măsuri în domeniul învățământului**

Având în vedere că, în prezent, personalul nedidactic din unitățile de învățământ superior/universitar, din învățământul preuniversitar, din bibliotecile centrale universitare, din unitățile de învățământ special, din unitățile de învățământ cu program sportiv suplimentar, din unitățile conexe ale învățământului preuniversitar și din unitățile de învățământ pentru activități extrașcolare nu beneficiază de majorări salariale similare așa cum a primit personalul didactic și didactic auxiliar din aceste unități,

având în vedere Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 2/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, precum și modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 16 din 6 ianuarie 2017, și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2017 privind unele măsuri bugetare în anul 2017, prorogarea unor termene, precum și modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 79 din 30 ianuarie 2017, prin care unor categorii de personal din cadrul aceleiași instituții/unități de învățământ li s-au modificat drepturile salariale,

luând în considerare că există riscul real al generării de inechități între categoriile de personal din cadrul aceleiași instituții/unități de învățământ,

ținând cont că plata drepturilor salariale aferente lunii februarie 2017 se face în perioada 5—15 martie 2017 și afectează un număr aproximativ de 53.000 de persoane, constituie situație de urgență asigurarea plății salariilor pentru personalul din rețeaua unităților de învățământ preuniversitar de stat.

În considerarea faptului că elementele mai sus menționate vizează interesul general public și constituie situații de urgență și extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată,

în temeiul art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată,

Guvernul României adoptă prezenta ordonanță de urgență.

Art. 1. — Începând cu drepturile salariale aferente lunii februarie 2017, salariile de bază de care beneficiază personalul nedidactic din unitățile de învățământ superior/universitar, din învățământul preuniversitar, din bibliotecile centrale universitare, din unitățile de învățământ special, din unitățile de învățământ cu program sportiv suplimentar, din unitățile conexe ale învățământului preuniversitar și din unitățile de învățământ pentru activități extrașcolare, prevăzute la pct. 7 din anexa nr. 2

la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 923 din 11 decembrie 2015, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și vor avea următorul cuprins:

„7. Funcții auxiliare comune specifice învățământului*)

Nr. crt.	Funcția	Nivelul studiilor	Salarii de bază — lei — Gradația					
			0	1	2	3	4	5
Funcții de execuție			0	1	2	3	4	5
1.	Muncitor calificat	M; G	1490	1602	1682	1766	1854	1947
2.	Portar, paznic, îngrijitor, pompier, bucătăreasă, spălătoreasă/lenjereasă	M; G	1470	1580	1659	1742	1829	1921
3.	Muncitor necalificat	M; G	1450	1559	1637	1719	1804	1895

*) Funcțiile care nu se regăsesc în prezentul tabel se asimilează din punctul de vedere al salarizării cu funcția de muncitor calificat, nr. crt. 1.”

Art. 2. — În situația în care salariul de bază stabilit potrivit art. 1 este mai mic sau egal cu salariul de bază aflat în plată, se păstrează acesta din urmă, în măsura în care personalul își păstrează aceeași funcție, nivel de studii și gradație, după caz.

Art. 3. — La data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, alineatul (5) al articolului 34 din Ordonanța de

urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 923 din 11 decembrie 2015, cu modificările și completările ulterioare, se abrogă.

PRIM-MINISTRU
SORIN MIHAI GRINDEANU

Contrasemnează:

Ministrul educației naționale,

Pavel Năstase

Viceprim-ministru,

ministrul dezvoltării regionale, administrației publice și fondurilor europene,

Sevil Shhaideh

Ministrul muncii și justiției sociale,

Lia-Olguța Vasilescu

Ministrul finanțelor publice,

Viorel Ștefan

București, 23 februarie 2017.
Nr. 17.

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRÂRE

privind aprobarea obiectivelor etapei a XVIII-a 2017 a Programului de realizare a Sistemului național antigrindină și de creștere a precipitațiilor pe perioada 2010—2024

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, al art. 8 alin. (2) și art. 110 alin. (3) din Legea nr. 173/2008 privind intervențiile active în atmosferă, cu modificările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — Se aprobă obiectivele etapei a XVIII-a 2017 a Programului de realizare a Sistemului național antigrindină și de creștere a precipitațiilor pe perioada 2010—2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 256/2010 privind aprobarea Programului de realizare a Sistemului național antigrindină și de creștere a precipitațiilor pe perioada 2010—2024 și a obiectivelor etapei a XI-a 2010 a Programului de realizare a Sistemului

național antigrindină și de creștere a precipitațiilor, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. — Fondurile pentru finanțarea obiectivelor prevăzute la art. 1 se asigură din bugetul aprobat Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale pe anul 2017, la cap. 80.01 „Acțiuni generale economice, comerciale și de muncă”, titlul 55 „Alte transferuri”, alin. 55.01.05 „Programul de realizare a sistemului național antigrindină”.

PRIM-MINISTRU
SORIN MIHAI GRINDEANU

Contrasemnează:
Ministrul agriculturii și dezvoltării rurale,
Petre Daea
Viceprim-ministru, ministrul mediului,
Daniel Constantin
Ministrul finanțelor publice,
Viorel Ștefan

București, 23 februarie 2017.
Nr. 70.

ANEXĂ

OBIECTIVELE

etapei a XVIII-a 2017 a Programului de realizare a Sistemului național antigrindină și de creștere a precipitațiilor pe perioada 2010—2024

- I. Credite de angajament — 100.000 mii lei
II. Credite bugetare — 21.078 mii lei

Nr. crt.	Denumirea obiectivului	— mii lei —	
		I. Credite de angajament	II. Credite bugetare
1.	Studii, proiecte tehnice, execuție lucrări, achiziție echipamente și dotări, în condițiile legii, pentru „Dezvoltarea capabilității combaterii căderilor de grindină, coordonarea integrată a siguranței spațiului aerian și extinderea domeniilor de activitate pentru intervenții active în atmosferă și aplicații în agricultură a Centrului Zonal de Coordonare Moldova și a Unității de Combatere a Căderilor de Grindină Moldova 1 lași cu grupurile de combatere din structură”	9.000	4.470
2.	Studii, proiecte tehnice, execuție lucrări, achiziție echipamente și dotări, în condițiile legii, pentru Unitatea de Combatere a Căderilor de Grindină Moldova 2 Vrancea	10.000	2.126
3.	Studii, proiecte tehnice, execuție lucrări, achiziție echipamente și dotări, în condițiile legii pentru Centrul Zonal de Coordonare Transilvania — Unitatea de Combatere a Căderilor de Grindină Mureș	16.190	0
4.	Studii, proiecte tehnice, execuție lucrări, achiziție echipamente și dotări, în condițiile legii, pentru Unitatea de Combatere a Căderilor de Grindină Timiș	24.410	6.628
5.	Studii, proiecte tehnice, execuție lucrări, achiziție echipamente și dotări, în condițiile legii, pentru „Dezvoltarea capabilității de combatere a căderilor de grindină a Unității-Pilot de Combatere a Căderilor de Grindină Prahova”	5.000	144
6.	Studii, proiecte tehnice, execuție lucrări, achiziție echipamente și dotări, în condițiile legii, pentru „Unitatea de Combatere a Căderilor de Grindină Oltenia”	33.500	6.810

Nr. crt.	Denumirea obiectivului	— mii lei —	
		I. Credite de angajament	II. Credite bugetare
7.	Studii de fezabilitate pentru realizarea Unității de Combatere a Căderilor de Grindină Maramureș	400	400
8.	Studiu privind concepția de elaborare și/sau achiziție implementare a tehnologiei de creștere/uniformizare a precipitațiilor	500	500
9.	Programe experimentale prin experimente locale de mică amploare pentru creșterea/uniformizarea precipitațiilor în regiunile: Banat, vestul Olteniei, sud-estul și nord-estul României	600	0
10.	Studii privind concepția de sistem și strategii de dezvoltare a sistemului și a unităților din structură	400	0
	TOTAL GENERAL	100.000	21.078

NOTĂ:

Defalcarea activităților și fondurile necesare acestora pentru fiecare obiectiv în parte se aprobă potrivit legislației în vigoare.

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

ORDIN

privind aprobarea cuantumului tarifelor pentru serviciile specifice care constituie venituri proprii ale direcțiilor pentru agricultură județene și a municipiului București

Având în vedere Referatul de aprobare nr. 336.549 din 9 februarie 2017 al Serviciului extensie, consultanță, cercetare, inovare, formare profesională,

în temeiul prevederilor art. 2 alin. (4) din Legea nr. 157/2016 privind unele măsuri pentru reorganizarea unor structuri aflate în subordinea/coordonarea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale și ale art. 4 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 860/2016 privind organizarea, funcționarea și stabilirea atribuțiilor direcțiilor pentru agricultură județene și a municipiului București, și al art. 9 alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 30/2017 privind organizarea și funcționarea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, precum și pentru modificarea art. 6 alin. (6) din Hotărârea Guvernului nr. 1.186/2014 privind organizarea și funcționarea Autorității pentru Administrarea Sistemului Național Antigridină și de Creștere a Precipitațiilor,

ministrul agriculturii și dezvoltării rurale emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă cuantumul tarifelor pentru serviciile specifice care constituie venituri proprii ale direcțiilor pentru agricultură județene și a municipiului București, conform anexei care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Direcțiile pentru agricultură județene și a municipiului București vor duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul agriculturii și dezvoltării rurale,
Petre Daea

București, 24 februarie 2017.
Nr. 43.

ANEXĂ

STRUCTURA

prestărilor de servicii specifice care constituie venituri proprii ale direcțiilor pentru agricultură județene și a municipiului București, precum și cuantumului tarifelor

Nr. crt.	Servicii	UM	Tarif	Observații
1.	Multiplicare materiale informative pe suport hârtie sau pe suport magnetic	lei/pagina suport hârtie; lei/suport magnetic	1 10	

Nr. crt.	Servicii	UM	Tarif	Observații
2.	Elaborare proiecte de investiții pentru accesarea fondurilor europene prin PNDR 2014—2020	% din valoarea proiectului	3—6	în funcție de complexitatea proiectului și prețurile practicate în anul 2016
3.	Elaborare proiecte de accesare fonduri pe sM 6.1 — Instalarea tinerilor fermieri din PNDR 2014—2020 și întocmire dosar de plăți pentru tranșa 1	% din valoarea proiectului	3	
4.	Elaborare proiecte de accesare fonduri pe sM 6.2 — Sprijin pentru înființarea de activități non-agricole în zonele rurale din PNDR 2014—2020 și întocmire dosar de plăți pentru tranșa 1	% din valoarea proiectului	2—3	în funcție de valoarea proiectului și prețurile practicate în anul 2016
5.	Elaborare proiecte de accesare fonduri pe sM 6.3 — Dezvoltarea fermelor mici din PNDR 2014—2020 și întocmire dosar de plăți pentru tranșa 2	lei/proiect	1.000	
6.	Întocmire dosare plăți pentru proiecte finanțate prin Măsura 141 — Sprijin pentru fermele agricole de semisubzistență, tranșele 3, 4 și 5	lei/documentație	150	
7.	Întocmire dosare plăți pentru proiecte finanțate prin Măsura 112 — Instalarea tinerilor fermieri din PNDR 2007—2013, tranșa 2	lei/documentație	400—800	în funcție de complexitatea proiectului și prețurile practicate în anul 2016
8.	Întocmire dosare plăți pentru proiecte finanțate prin sM 6.1, 6.2 și 6.3 din PNDR 2014—2020, tranșa 2	lei/documentație	400	
9.	Modificare plan afaceri la proiectele finanțate prin M 112, 141 din PNDR 2007—2013 și la proiectele finanțate prin sM 6.1, 6.2, 6.3 din PNDR 2014—2020	lei/documentație	150	
10.	Elaborare acte adiționale la contractele de finanțare încheiate cu AFIR	lei/documentație	100	
11.	Elaborare proiecte tehnice pentru înființare plantații pomicole, arbuști fructiferi, sere, solare, alte tipuri de exploatații	lei/documentație	500	
12.	Elaborare plan de afaceri, tehnologii, devize tehnologice pentru exploatații agricole	lei/oră	20	
13.	Elaborare proiecte de amenajamente pastorale	lei/ha	10—20	în funcție de distanță, suprafața și orografia terenului și prețurile practicate în anul 2016
14.	Cursuri de inițiere	lei/cursant	220	
15.	Cursuri de calificare de 360 de ore	lei/cursant	400	
16.	Cursuri de calificare de 720 de ore	lei/cursant	700	
17.	Cursuri de instruire (scurtă durată — 40 de ore)	lei/cursant	150	
18.	Eliberare certificate de calificare	lei	20	
19.	Eliberare adeverințe cursuri de calificare	lei	5	
20.	Eliberare duplicat certificat de calificare	lei	50	
21.	Eliberare carnet de tractorist	lei	80	

ACTE ALE AUTORITĂȚII DE SUPRAVEGHERE FINANCIARĂ

AUTORITATEA DE SUPRAVEGHERE FINANCIARĂ

NORMĂ

pentru modificarea și completarea Normei Autorității de Supraveghere Financiară nr. 14/2015 privind reglementările contabile conforme cu directivele europene aplicabile sistemului de pensii private

Având în vedere prevederile art. 57 alin. (5) și (6) din Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 15 alin. (5), (6) și (7) din Legea nr. 204/2006 privind pensiile facultative, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 20 din Legea nr. 187/2011 privind înființarea, organizarea și funcționarea Fondului de garantare a drepturilor din sistemul de pensii private,

în temeiul dispozițiilor art. 24 lit. k) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2005 privind înființarea, organizarea și funcționarea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 313/2005, cu modificările și completările ulterioare,

în baza prevederilor art. 2 alin. (1) lit. c) și d), art. 3 lit. b), art. 5 lit. c), art. 6 alin. (1) și (2) și ale art. 7 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2012 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității de Supraveghere Financiară, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 113/2013, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul prevederilor art. 4 alin. (3) lit. b) din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

în urma deliberărilor Consiliului Autorității de Supraveghere Financiară din ședința din data de 15 februarie 2017,

Autoritatea de Supraveghere Financiară emite prezenta normă.

Art. I. — Norma Autorității de Supraveghere Financiară nr. 14/2015 privind reglementările contabile conforme cu directivele europene aplicabile sistemului de pensii private, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 706 și 706 bis din 21 septembrie 2015, se modifică și se completează după cum urmează:

1. **La articolul 291, alineatul (3) se abrogă.**

2. **La articolul 355 alineatul (5), litera a) se modifică și va avea următorul cuprins:**

„a) acordarea compensațiilor participanților și/sau beneficiarilor la fondurile de pensii private, atât în perioada de acumulare a contribuțiilor, cât și după deschiderea dreptului la pensie, provenite din incapacitatea administratorilor sau a furnizorilor de pensii de a onora obligațiile asumate, potrivit legii;”

3. **După articolul 430 se introduc cinci noi articole, articolele 430¹—430⁵, cu următorul cuprins:**

„Art. 430¹. — (1) Entitățile de interes public care, la data bilanțului, depășesc criteriul de a avea un număr mediu de 500 de salariați în cursul exercițiului financiar includ în raportul administratorilor o declarație nefinanciară care conține, în măsura în care acestea sunt necesare pentru înțelegerea dezvoltării, performanței și poziției entității și a impactului activității sale, informații privind cel puțin aspectele de mediu, sociale și de personal, respectarea drepturilor omului, combaterea corupției și a dării de mită, inclusiv:

a) o descriere succintă a modelului de afaceri al entității;

b) o descriere a politicilor adoptate de entitate în legătură cu aceste aspecte, inclusiv a procedurilor de diligență necesară aplicate;

c) rezultatele politicilor respective;

d) principalele riscuri legate de aceste aspecte care decurg din operațiunile entității, inclusiv atunci când este relevant și proporțional, relațiile sale de afaceri, produsele sau serviciile sale care ar putea avea un impact negativ asupra domeniilor respective și modul în care entitatea gestionează riscurile respective;

e) indicatori-cheie de performanță nefinanciară relevanți pentru activitatea specifică a entității.

(2) Dacă entitatea nu pune în aplicare politici în ceea ce privește unul sau mai multe dintre aspectele menționate la alin. (1), declarația nefinanciară oferă o explicație clară și motivată cu privire la această opțiune.

(3) Declarația nefinanciară menționată la alin. (1) conține, după caz, trimiteri și explicații suplimentare privind sumele raportate în situațiile financiare anuale individuale.

(4) Informațiile referitoare la evoluțiile iminente sau aspectele în curs de negociere pot fi omise în cazuri excepționale în care, potrivit avizului justificat în mod corespunzător al membrilor organelor administrative, de conducere și de supraveghere, care acționează în limitele competențelor conferite de legislația națională și poartă o răspundere colectivă pentru avizul respectiv, prezentarea acestor informații ar aduce prejudicii grave poziției comerciale a entității, cu condiția ca aceste omisiuni să nu împiedice o înțelegere corectă și echilibrată a dezvoltării, performanței și poziției entității și a impactului activității sale.

(5) La solicitarea prezentării informațiilor menționate la alin. (1), entitățile se pot baza pe cadrele naționale, ale Uniunii Europene sau internaționale. În acest caz, entitățile specifică cadrele pe care s-au bazat.

(6) Declarația nefinanciară trebuie să conțină, în ceea ce privește aspectele legate de mediu, detalii privind impactul actual și previzibil al operațiunilor entității asupra mediului și, după caz, asupra sănătății și a siguranței, utilizarea de energie regenerabilă și neregenerabilă, emisiile de gaze cu efect de seră, utilizarea apei și poluarea aerului. În ceea ce privește aspectele sociale și de personal, informațiile furnizate în declarația nefinanciară se pot referi la acțiunile întreprinse pentru a asigura egalitatea de gen, punerea în aplicare a convențiilor fundamentale ale Organizației Internaționale a Muncii, condițiile de muncă, dialogul social, respectarea dreptului lucrătorilor de a fi informați și consultați, respectarea drepturilor sindicale, sănătatea și siguranța la locul de muncă, dialogul cu comunitățile locale și/sau acțiunile întreprinse pentru a asigura protecția și dezvoltarea acestor comunități. În ceea ce privește drepturile omului, combaterea corupției și a dării de mită, declarația nefinanciară poate include informații privind

prevenirea abuzurilor în materie de drepturile omului și/sau privind instrumentele instituite pentru combaterea corupției și a dării de mită.

(7) Declarația nefinanciară include, de asemenea, consecințele asupra schimbării climatice pe care le au activitatea entității și utilizarea bunurilor și serviciilor pe care aceasta le produce, ca și asupra angajamentelor sale în favoarea dezvoltării durabile, a luptei împotriva risipei alimentare și în favoarea luptei împotriva discriminării și a promovării diversității.

(8) Informațiile solicitate potrivit prevederilor prezentului articol nu sunt limitative.

Art. 430². — Se consideră că entitățile care îndeplinesc obligația prevăzută la art. 430¹ și-au îndeplinit obligația legată de analiza informațiilor nefinanciare.

Art. 430³. — O entitate care este filială este scutită de obligația prevăzută la art. 430¹ dacă entitatea respectivă și filialele sale sunt incluse în raportul consolidat al administratorilor sau în raportul separat al unei alte entități, întocmit în conformitate cu prevederile art. 430¹—430⁵ și art. 492—494.

Art. 430⁴. — (1) Dacă o entitate întocmește un raport separat corespunzător aceluiași exercițiu financiar, indiferent dacă acest raport se bazează sau nu pe cadrele naționale, ale Uniunii Europene sau internaționale, care cuprinde informațiile cerute pentru declarația nefinanciară, așa cum se prevede la art. 430¹, entitatea respectivă este scutită de obligația de a întocmi declarația nefinanciară prevăzută la art. 430¹, cu condiția ca acest raport separat:

a) să fie publicat împreună cu raportul administratorilor; sau
b) să fie pus la dispoziția publicului într-un termen rezonabil care să nu depășească 6 luni de la data bilanțului, pe site-ul entității, și să fie menționat în raportul administratorilor.

(2) Prevederile art. 430² se aplică similar și entităților care elaborează un raport separat, astfel cum se prevede la alin. (1).

Art. 430⁵. — Auditorul statutar sau firma de audit statutar verifică dacă s-a furnizat declarația nefinanciară menționată la art. 430¹ sau raportul separat menționat la art. 430⁴.

4. După articolul 494 se introduc cinci noi articole, articolele 494¹—494⁵, cu următorul cuprins:

„Art. 494¹. — (1) Entitățile de interes public care sunt societăți-mamă ale unui grup, care, la data bilanțului pe o bază consolidată, depășesc criteriul de a avea un număr mediu de 500 de salariați în cursul exercițiului financiar, includ în raportul consolidat al administratorilor o declarație nefinanciară consolidată care conține, în măsura în care acestea sunt necesare pentru înțelegerea dezvoltării, performanței și poziției grupului și a impactului activității sale, informații privind cel puțin aspectele de mediu, sociale și de personal, respectarea drepturilor omului, combaterea corupției și a dării de mită, inclusiv:

a) o descriere succintă a modelului de afaceri al grupului;
b) o descriere a politicilor adoptate de grup în legătură cu aceste aspecte, inclusiv a procedurilor de diligență necesară aplicate;

c) rezultatele politicilor respective;
d) principalele riscuri legate de aceste aspecte care decurg din operațiunile grupului, inclusiv, atunci când este relevant și proporțional, relațiile de afaceri, produsele sau serviciile sale care ar putea avea un impact negativ asupra domeniilor respective și modul în care grupul gestionează riscurile respective;

e) indicatori-cheie de performanță nefinanciară relevanți pentru activitățile specifice.

(2) Dacă grupul nu pune în aplicare politici în ceea ce privește unul sau mai multe dintre aspectele menționate la

alin. (1), declarația nefinanciară consolidată oferă o explicație clară și motivată în acest sens.

(3) Declarația nefinanciară consolidată menționată la alin. (1) conține, după caz, trimiteri și explicații suplimentare privind sumele raportate în situațiile financiare anuale consolidate.

(4) Informațiile referitoare la evoluțiile iminente sau aspectele în curs de negociere pot fi omise în cazuri excepționale în care, potrivit avizului justificat în mod corespunzător al membrilor organelor administrative, de conducere și de supraveghere, care acționează în limitele competențelor conferite de legislația națională și poartă o răspundere colectivă pentru avizul respectiv, prezentarea acestor informații ar aduce prejudicii grave poziției comerciale a grupului, cu condiția ca aceste omisiuni să nu împiedice o înțelegere corectă și echilibrată a dezvoltării, performanței și poziției grupului și a impactului activității sale.

(5) Pentru prezentarea informațiilor menționate la alin. (1), societatea-mamă se poate baza pe cadrele naționale, ale Uniunii Europene sau internaționale, societatea-mamă precizând în acest caz cadrele pe care s-a bazat.

(6) Informațiile solicitate potrivit prevederilor prezentului punct nu sunt limitative.

Art. 494². — Se consideră că o societate-mamă care îndeplinește obligația prevăzută la art. 494¹ a respectat obligația legată de analiza informațiilor nefinanciare prevăzută la art. 426 alin. (1) și art. 492—494.

Art. 494³. — O societate-mamă care este, de asemenea, filială este scutită de obligația prevăzută la art. 494¹ dacă respectiva societate-mamă scutită și filialele sale sunt incluse în raportul consolidat al administratorilor sau în raportul separat al unei alte entități, întocmit în conformitate cu prevederile prezentei secțiuni.

Art. 494⁴. — (1) Dacă o societate-mamă întocmește un raport separat corespunzător aceluiași exercițiu financiar, care se referă la întregul grup, indiferent dacă acest raport se bazează sau nu pe cadrele naționale, ale Uniunii Europene sau internaționale, care cuprinde informațiile cerute pentru declarația nefinanciară consolidată, așa cum se prevede la art. 494¹, respectiva societate-mamă este scutită de obligația de a întocmi declarația nefinanciară consolidată prevăzută la art. 494¹, cu condiția ca acest raport separat:

a) să fie publicat împreună cu raportul consolidat al administratorilor; sau

b) să fie pus la dispoziția publicului într-un termen rezonabil care nu depășește 6 luni de la data bilanțului, pe site-ul societății-mamă, și să fie menționat în raportul consolidat al administratorilor.

(2) Prevederile art. 494² se aplică similar și societăților-mamă care elaborează un raport separat, conform prevederilor alin. (1).

Art. 494⁵. — Auditorul statutar sau firma de audit verifică dacă s-a furnizat declarația nefinanciară consolidată menționată la art. 494¹ sau raportul separat menționat la art. 494⁴.

5. După articolul 495 se introduc cinci noi articole, articolele 495¹—495⁵, cu următorul cuprins:

„Art. 495¹. — (1) Structura bilanțului care se întocmește de societățile de pensii private este redată în anexa nr. A1.

(2) Structura contului de profit și pierdere care se întocmește de societățile de pensii private este redată în anexa nr. A2.

(3) Structura exemplificativă a situației modificărilor capitalului propriu care se întocmește de societățile de pensii private este redată în anexa nr. A3.

(4) Structura exemplificativă a situației fluxurilor de trezorerie care se întocmește de societățile de pensii private este redată în anexa nr. A4.

(5) Modul de prezentare în notele explicative a informațiilor cerute de prezentele reglementări este exemplificat după cum urmează:

1. Provizioane, conform anexei nr. A5;
2. Repartizarea profitului, conform anexei nr. A6;
3. Analiza rezultatului din exploatare, conform anexei nr. A7;
4. Situația creanțelor și datoriilor, conform anexei nr. A8;
5. Situația activelor imobilizate, conform anexei nr. A9;
6. Principii, politici și metode contabile, conform anexei nr. A10;
7. Informații privind salariații și membrii organelor de administrație, conducere și de supraveghere, conform anexei nr. A11;
8. Participații și surse de finanțare, conform anexei nr. A12;
9. Alte informații conform anexei nr. A13.

Art. 495². — (1) Structura bilanțului pentru fondurile de pensii care se întocmește de administratorii fondurilor de pensii este redată în anexa nr. B1.

(2) Structura contului de profit și pierdere pentru fondurile de pensii care se întocmește de administratorii fondurilor de pensii este redată în anexa nr. B2.

(3) Structura exemplificativă a situației modificărilor capitalului propriu pentru fondurile de pensii care se întocmește de administratorii fondurilor de pensii este redată în anexa nr. B3.

(4) Structura exemplificativă a situației fluxurilor de trezorerie pentru fondurile de pensii care se întocmește de administratorii fondurilor de pensii este redată în anexa nr. B4.

(5) Modul de prezentare în notele explicative a informațiilor cerute de prezentele reglementări pentru fondurile de pensii care se întocmește de administratorii fondurilor de pensii este exemplificat după cum urmează:

1. Situația depozitelor bancare, conform anexei nr. B5;
2. Situația creanțelor și datoriilor, conform anexei nr. B6;
3. Analiza rezultatului din activitatea curentă, conform anexei nr. B7;
4. Principii, politici și metode contabile, conform anexei nr. B8;
5. Participații și surse de finanțare, conform anexei nr. B9;
6. Alte informații conform anexei nr. B10.

Art. 495³. — (1) Structura bilanțului care se întocmește de brokerii de pensii private este redată în anexa nr. A1.

(2) Structura contului de profit și pierdere care se întocmește de brokerii de pensii private este redată în anexa nr. A2.

(3) Structura exemplificativă a situației modificărilor capitalului propriu care se întocmește de brokerii de pensii private este redată în anexa nr. A3.

(4) Structura exemplificativă a situației fluxurilor de trezorerie care se întocmește de brokerii de pensii private este redată în anexa nr. A4.

(5) Modul de prezentare în notele explicative a informațiilor cerute de prezentele reglementări este exemplificat după cum urmează:

1. Provizioane, conform anexei nr. A5;
2. Repartizarea profitului, conform anexei nr. A6;
3. Analiza rezultatului din exploatare, conform anexei nr. A7;
4. Situația creanțelor și datoriilor, conform anexei nr. A8;
5. Situația activelor imobilizate, conform anexei nr. A9;
6. Principii, politici și metode contabile, conform anexei nr. A10;
7. Informații privind salariații și membrii organelor de administrație, conducere și de supraveghere, conform anexei nr. A11;

8. Participații și surse de finanțare, conform anexei nr. A12;
9. Alte informații, conform anexei nr. A13.

Art. 495⁴. — (1) Administratorii de fonduri de pensii facultative care sunt societăți de administrare a investițiilor sau societăți de asigurări au obligația să întocmească raportări contabile anuale.

(2) Raportările prevăzute la alin. (1) trebuie să cuprindă:

- a) situația activelor, datoriilor și capitalurilor proprii, conform anexei nr. C1;
- b) situația veniturilor și cheltuielilor, conform anexei nr. C2.

Art. 495⁵. — (1) Structura bilanțului aplicabilă Fondului de garantare este redată în anexa nr. D1.

(2) Structura contului de profit și pierdere aplicabilă Fondului de garantare este redată în anexa nr. D2.

(3) Structura exemplificativă a situației modificărilor capitalului propriu aplicabilă Fondului de garantare este redată în anexa nr. D3.

(4) Structura exemplificativă a situației fluxurilor de trezorerie aplicabilă Fondului de garantare este redată în anexa nr. D4.

(5) Modul de prezentare în notele explicative a informațiilor cerute de prezentele reglementări pentru Fondul de garantare este exemplificat după cum urmează:

1. Situația activelor imobilizate, conform anexei nr. D5;
2. Situația depozitelor bancare, conform anexei nr. D6;
3. Situația creanțelor și datoriilor, conform anexei nr. D7;
4. Situația privind resursele financiare ale fondului de garantare, conform anexei nr. D8;
5. Situația sumelor utilizate pentru acoperirea plății compensației către participanți și beneficiari, conform anexei nr. D9;
6. Plasarea disponibilităților Fondului de garantare, conform anexei nr. D10;
7. Analiza rezultatului obținut de Fondul de garantare, conform anexei nr. D11;
8. Provizioane, conform anexei nr. D12;
9. Principii, politici și metode contabile, conform anexei nr. D13;
10. Alte informații privind activitatea Fondului de garantare, conform anexei nr. D14.”

6. După articolul 502 se introduce un nou articol, articolul 502¹, cu următorul cuprins:

„Art. 502¹. — Prezenta secțiune nu se aplică în cazul declarației nefinanciare menționate la art. 430¹, al declarației nefinanciare consolidate menționate la art. 494¹ sau al rapoartelor separate menționate la art. 430⁴ și la art. 494⁴.”

7. Articolul 518 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 518. — Membrii organelor de administrație, de conducere și de supraveghere ale unei entități, care acționează în limitele competențelor conferite de legislația națională, au responsabilitatea colectivă de a se asigura că situațiile financiare anuale individuale, raportul administratorilor și raportul separat menționat la art. 430⁴, precum și situațiile financiare anuale consolidate, rapoartele consolidate ale administratorilor și raportul separat menționat la art. 494⁴ sunt întocmite și se publică în conformitate cu cerințele prezentei norme.”

8. Articolul 522 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 522. — Anexele nr. 1A, 1B, 1C, 2A, 2B, 2C, 3A, 3B și 3C, respectiv anexele nr. A1—A13, B1—B10, C1—C2 și D1—D14*) fac parte integrantă din prezenta normă.”

9. Articolul 525 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 525. — Prezenta normă transpune prevederile următoarelor directive:

a) Directiva 2013/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind situațiile financiare anuale, situațiile financiare consolidate și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi, de modificare a Directivei 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L, nr. 182 din data de 29 iunie 2013;

b) Directiva 2014/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2014 de modificare a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește prezentarea de informații nefinanciare și de informații privind diversitatea de către anumite

întreprinderi și grupuri mari, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L, nr. 330 din data de 15 noiembrie 2014.”

10. După anexa nr. 3C se introduc 39 de noi anexe, anexele nr. A1—A13, B1—B10, C1, C2 și D1—D14, având cuprinsul prevăzut în anexele nr. 1—39*) care fac parte integrantă din prezenta normă.

Art. II. — (1) Prezenta normă se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) Prevederile prezentei norme se aplică începând cu situațiile financiare anuale aferente exercițiului financiar 2016, cu excepția prevederilor art. I punctele 1, 3, 4, 6, 7 și 9 care se aplică de la data publicării prezentei norme în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Autorității de Supraveghere Financiară,
Mișu Negrițoiu

București, 17 februarie 2017.

Nr. 2.

*) Anexele nr. 1—39 se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 145 bis, care se poate achiziționa de la Centrul pentru relații cu publicul al Regiei Autonome „Monitorul Oficial”, București, șos. Panduri nr. 1.

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

